

A MAGYAR NEMZETI LEVÉLTÁR 2015. ÉVI MUNKAJELENTÉSE

TARTALOMJEGYZÉK

I. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	3
II. MŰKÖDÉSI FELTÉTELEK.....	5
II. 1. Gazdálkodás, költségvetés, pénzügy	6
II. 2. Kiadási előirányzatok alakulása.....	9
II. 3. Bevételi előirányzatok alakulása.....	10
II. 4. Humánerőforrás	11
II. 5. Infrastrukturális fejlesztések (épületek, raktárak, infokommunikációs eszközök, egyéb technikai felszerelések)	12
III. SZAKMAI TEVÉKENYSÉG.....	15
III. 1. Az illetékességi terület felügyelete	15
III. 2. Állománygyarapodás.....	18
III. 3. Állományvédelem és reprográfia	21
III. 3.1. Általános tevékenység, állományellenőrzés	21
III. 3.2. Restaurálás, konzerválás (OL és a megyék együtt)	22
III. 3.3. Könyvkötészeti munkák	22
III. 3.4. Biztonsági másolatok készítése (mikrofilmezés, digitalizálás)	23
III. 4. A levéltári anyag nyilvántartása	24
III. 5. Rendszerezés, rendezés.....	27
III. 5.1. Alapszintű rendezés.....	27
III.5.2. Középszintű rendezés	28
III.5.3. Darabszintű rendezés	29
III.5.4. Ellenőrző rendezés	31
III.5.5. Raktári rendezés (mintaállványozás, jelzettelés, átrendezés)	32
III. 6. Selejtezés	34
III. 7. Segédletkészítés.....	36
III. 8. Kutató- és ügyfélszolgálat	41
III. 8.1. Ügyviteli, kutatási és kiállítási célú iratkezelés.....	47
III. 8.2. Az MNL online szolgáltatásai 2015-ben.....	49
III. 9. Tudományos munka, konferenciák, kiadványkészítés, kiadói tevékenység	58
III. 9.1. Tudományos konferenciák	58
III. 9.2. Kiadványkészítés.....	59
III. 10. Közművelődés, oktatás, PR-tevékenység	60
III. 11. Könyvtári munka	62
III. 12. Anyakönyvi másodpéldányok kezelése	66
III. 13. Nemzetközi és hazai kapcsolatok.....	67
III. 14. Pályázatok	73
III. 15. Vezetés, ügyvitel, képzés, továbbképzés.....	75
IV. TERVEN KÍVÜL ELVÉGZETT FELADATOK 2015-BEN	77

I. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

A Magyar Nemzeti Levéltár szakmai működésének alapját a 27/2015. (V. 27.) EMMI rendelet határozta meg. A 10/2002-es NKÖM rendelet teljes körű revíziója nyomán megszületett új szakmai követelményrendelet révén a magyarországi levéltárak munkája az európai szabványoknak megfelelően történhet. Fontos kiemelni, hogy a rendelet előkészítésében és véleményezésében az MNL munkatársai aktív szerepet vállaltak.

A 2012. október 1-jei integráció tapasztalatai közül az egyik legfontosabb problémakör a levéltári anyag biztonságos elhelyezésének megoldása, a magyar kulturális örökség fennmaradásának biztosítása. Az átvett ingatlanállomány jelentős része nem alkalmas ezen alapfeladat ellátására, így kiemel fontosságú feladat volt az MNL 2020-ig tartó ingatlanfejlesztési stratégiájának elkészítése. Az elkészült dokumentum kiemelt célként kezeli az iratanyag állományvédelmi előírásoknak megfelelő elhelyezését, a széttagoltság csökkentését és hosszú távon az épületállomány fenntartási költségeinek csökkentését. A tervezésnél figyelembe vettük a költségvetési forrásokból megvalósítható fejlesztéseket, de egyúttal megjelöltük a külső forrás bevonását igénylő feladatokat is. Ezen fejlesztésekbe illeszkedik a Somogy Megyei Levéltár új épületének befejezése. A több évtizedes elhanyagolt állapotban lévő épületekből az iratanyagot egy központi épületben tudjuk elhelyezni, ami a kutatói és állampolgári igények kiszolgálása területén is jelentős színvonal emelkedést jelent. Az iratanyag költöztetés első ütemére 2015-ben, második ütemére 2016-ban kerül sor. Hasonlóan jelentős fejlesztést jelent a Nógrád Megyei Levéltár új épületének befejezése és a költözés lebonyolítása. Az EMMI közigazgatási államtitkára által átadott új épület az új kutatóteremmel, oktatóteremmel, irodákkal és jelentős raktárkapacitás bővüléssel segíti a szakmai munkát.

A 2015. év második felének feladatai között jelentkezett az 1837/2015. (XI. 24.) Korm. határozatból következő feladatokra történő felkészülés. A határozat értelmében a Belügyminisztérium és a Nemzetgazdasági Minisztérium a budai Várnegyedben kerül elhelyezésre, amelynek feltétele a Magyar Nemzeti Levéltár kiköltözése a Hess András téri épületéből. A költözés 18 000 ifm anyagot és 90 munkatársat, napi 50 kutatót, ügyfelet érint. A kormányhatározatból eredő feladatok tervezése a 2015 utolsó negyedévére tervezett iratátvételeket is jelentősen befolyásolta.

A szakmai területen folyó stratégiai tervezés területén a 2014-ben elfogadott közművelődési stratégia után újabb előrelépést tudunk tenni. Elkészült a Tudományos Tanács által is jóváhagyott tudományos stratégia, amely 2020-g meghatározza a tudományos forrásfeltárás legfontosabb irányait. Elkészült és megvitatásra került a rendezési stratégia és a digitalizálási stratégia. A stratégiák megvalósítása nyomán az állományvédelmi szempontok és a kutatói igények összhangba kerülhetnek. A tervek lehetővé teszik, hogy 2016-ban elkészülhessen az egyes szakmai részterületek tapasztalatait összegző középtávú szakmai terv.

Az infrastruktúra fejlesztés másik nagy feladatát az informatikai infrastruktúra biztosítása jelentette 2015-ben is. A személyi számítógépek és a rajtuk futó operációs rendszerek elavultsága mind a szakmai, mind pedig a hatékony és gazdaságos intézményi működés szempontjából továbbra is jelentős kockázatot jelentett. 2015-ben elkészült a KÖFOP-1.2.1. Közigazgatási eljárásokhoz kapcsolódó levéltári szolgáltatás fejlesztése kiemelt projekt műszaki-szakmai koncepciója, amelyet előzetesen az EMMI jóváhagyott, ezt követően pedig 2015 decemberében a Belügyminisztériumnak is benyújtottuk. A projekt célja, hogy a tervezett fejlesztések révén a Magyar Nemzeti Levéltár tagintézményei által végzett adatszolgáltatási, ügyfélszolgálati tevékenység integrált módon, elektronikus csatornákon kapcsolódjon a Kormányablakok és szakigazgatási szervek ügyintézési folyamataihoz. Az informatikai fejlesztéssel támogatott adatszolgáltatási folyamatok révén, a lehető legrövidebb idő alatt jusson el az információ az igénylő állampolgár és a hatóság részére.

Az informatikai infrastruktúra fejlesztésében jelentős előrelépés volt a gyűjtőportál elindítása, ahol a használók összegyűjtve találhatják meg a Magyar Nemzeti Levéltár összes tagintézménye által nyújtott szolgáltatásokat. A portál intranet aloldala egyúttal a munkatársak közötti hatékony kommunikációt is segíti.

Terveinknek megfelelően az intézmény szabályszerű és hatékony működése érdekében 2015-ben kialakítottuk a levéltár FEUVE rendszerét, elkészült a hatásköri mátrix, amely az MNL adott szervezeti egységének valamennyi munkakörére vonatkozó alá-, és fölérendeltségi viszonyokat határozza meg és egyértelműen rögzíti a felelősségi, hatásköri viszonyokat és feladatokat. Kialakításra került az MNL szervezeti egységei tényleges működési folyamataira és feladataira épülő ellenőrzési nyomvonal. Fontos kiemelni, hogy az ellenőrzési nyomvonalak nemcsak a gazdálkodást érintő területekre, de a szakmai területekre is elkészültek. A FEUVE rendszer működtetése komoly vezetői kompetenciákat igényel, amelynek érdekében kidolgoztuk a belső vezetői képzéseink rendszerét, illetve a Nemzeti Művelődési Intézet szervezésében folyó továbbképzés keretében is lehetőség nyílt a szükséges ismeretek megszerzésére.

A levéltári alaptevékenységek területén terveinknek megfelelően az egyik legfontosabb előrelépés az új elektronikus nyilvántartó rendszer, a ScopeArchiv egységes alkalmazása az MNL tagintézményeiben. 2015-ben a megyei levéltárak is megkezdték a raktári jegyzékek ScopeArchivba való feltöltését.

Az MNL 2015-ben általános, valamennyi tagintézményre kiterjedő kutatói felmérést készített, aminek kérdőíve az MNL gyűjtőportálján volt elérhető, s a felmérés 2015 decemberéig zajlott. Az adatok feldolgozására a jövő év elején kerül majd sor. A tapasztalatokat és a levont következtetéseket beépítjük a modern kutatószolgálati stratégiába, s ezen keresztül hasznosítjuk a kutatók kiszolgálásában. A kutatói egységes kiszolgálás tekintetében fontos lépés volt, hogy lehetővé tettük a

legnagyobb kutatói érdeklődésre számot tartó anyakönyvi mikrofilmek MNL-ben őrzött digitális anyagainak Budapest Főváros Levéltára kutatótermében való elérését.

A múltfeltárás, a levéltárakban őrzött iratanyagok hozzáférhetővé tétele a levéltári integráció révén új, egységes szempontok szerint valósítható meg. A 2015-ös év évfordulóihoz kapcsolódó forrásfeltárások, konferenciák és kötetkiadások esetében a Magyar Nemzeti Levéltárral való együttműködés megkerülhetlenné vált. A Holokauszt évfordulójával kapcsolatos méltó megemlékezéshez az EMMI biztosított támogatást az intézménynek, az I. világháborús forrásfeltáráshoz a Hadtörténelmi Intézettel és Múzeummal, valamint a Honvédelmi Minisztérium Társadalmi Kapcsolatok és Háborús Kegyeleti Főosztályával kötöttünk konzorciumi megállapodást. A tudományos együttműködés fontos eleme a Kúria, a Legfőbb Ügyészség és a Nemzeti Emlékezet Bizottsága 1956-os forradalom és szabadságharc 60. évfordulójára készülő közös kutatási program, melynek célja a levéltárakban őrzött peranyagokról adatbázis készítése.

Az MNL-ben folyó szakmai munka nemzetközi elismertségét jelzi Az Európai Levéltári Portál létrehozására létrejött európai együttműködésben való aktív munkánk elismerése, amelynek eredményeképpen 2015. szeptember 7. és 9. között az MNL rendezhette meg a projekt zárókonferenciáját. Az Országgyűléssel és az Eötvös Loránd Tudományegyetemmel közösen megszervezett konferencián Európából és a tengerentúlról 177 delegált vett részt.

Szakmai elismeréseink sorát jelzi, hogy 2014 után 2015-ben ismételten a Magyar Nemzeti Levéltárba került az Év levéltára díj. A Magyar Nemzeti Levéltár Hajdú-Bihar Megyei Levéltára után 2015-ben a Magyar Nemzeti Levéltár Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára kapta meg az elismerést.

II. MŰKÖDÉSI FELTÉTELEK

Érintett szervezeti egységek (a beszámolóban előforduló rövidítésekkel)

Főigazgatói Titkárság (FT)

Gazdasági Igazgatóság GI)

Szakmai Koordinációs Központ (SZKK)

Informatikai és e-levéltári Osztály

Módszertani, Továbbképzési és Iratkezelés-felügyeleti Koordinációs Osztály (MOTIKO)

Állományvédelmi és Reprográfiai Osztály (ÁRO)

Cseh Tamás Archivum

MNL Országos Levéltára (MNL OL)

1945 előtti Kormányzervek Főosztálya

1945 utáni Kormányzervek Főosztálya

Magánlevéltárak, Gyűjtemények és Gazdasági Szervek Főosztálya (MGYG)

Kutatószolgálati, Tájékoztatási és Levéltár-tudományi Szakkönyvtár Főosztály

Az MNL megyei tagintézményei

Magyar Nemzeti Levéltár Baranya Megyei Levéltára (MNL BaML)

Magyar Nemzeti Levéltár Bács-Kiskun Megyei Levéltára (MNL BKML)

Magyar Nemzeti Levéltár Békés Megyei Levéltára (MNL BéML)

Magyar Nemzeti Levéltár Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltára (MNL BAZML)

Magyar Nemzeti Levéltár Csongrád Megyei Levéltára (MNL CSML)

Magyar Nemzeti Levéltár Fejér Megyei Levéltára (MNL FML)

Magyar Nemzeti Levéltár Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltára (MNL GYMSML Győr)

Magyar Nemzeti Levéltár Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára (MNL GYMSML Sopron)

Magyar Nemzeti Levéltár Hajdú-Bihar Megyei Levéltára (MNL HBML)

Magyar Nemzeti Levéltár Heves Megyei Levéltára (MNL HML)

Magyar Nemzeti Levéltár Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltára (MNL JNSZML)

Magyar Nemzeti Levéltár Komárom-Esztergom Megyei Levéltára (MNL KEML)

Magyar Nemzeti Levéltár Nógrád Megyei Levéltára (MNL NML)

Magyar Nemzeti Levéltár Pest Megyei Levéltára (MNL PML)

Magyar Nemzeti Levéltár Somogy Megyei Levéltára (MNL SML)

Magyar Nemzeti Levéltár Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára (MNL SZSZBML)

Magyar Nemzeti Levéltár Tolna Megyei Levéltára (MNL TML)

Magyar Nemzeti Levéltár Vas Megyei Levéltára (MNL VaML)

Magyar Nemzeti Levéltár Veszprém Megyei Levéltára (MNL VeML)

Magyar Nemzeti Levéltár Zala Megyei Levéltára (MNL ZML)

II. 1. Gazdálkodás, költségvetés, pénzügy

A Magyar Nemzeti Levéltár Gazdasági Igazgatósága az Országos Levéltár szervezeti egység keretein belül, az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény, a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény, az államháztartásról szóló törvény végrehajtására vonatkozó 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet, az államháztartási számvitelről szóló 4/2013. (I.11.) Korm. rendelet, valamint az MNL belső szabályzataiban foglaltak alapján látja el tevékenységét.

Feladatai közé tartozik többek között a gazdálkodási folyamatok megszervezése, működtetése, a Levéltár rendelkezésére bocsájtott költségvetési támogatás és saját bevételek hatékony és szabályos felhasználásának felügyelete, előirányzat-gazdálkodás, bér- és munkaerő-gazdálkodás, vagyongazdálkodás, ingatlanfenntartás, pályázatkezelés, pénzügyi beszámoltatással, adókötelezettségek teljesítésével kapcsolatos feladatok ellátása, a Magyar Nemzeti Levéltár szervezeti egységei részére gazdálkodással kapcsolatos szolgáltatás ellátása.

A Gazdasági Igazgatóság hivatalban lévő vezetői a 2015. évben

Nemesné Zsigmondi Erzsébet
Marxné Máté Zsuzsanna
Dr. Bathelt Sándor
Sipos Ágnes
Vízsy József

gazdasági igazgató
megyei gazdasági igazgatóhelyettes
jogi és munkaügyi főosztályvezető
pénzügyi és számviteli főosztályvezető
műszaki főosztályvezető

A Gazdasági Igazgatóság vezetésében változás nem következett be az előző évhez képest.

A Gazdasági Igazgatóság szervezeti egységei és létszámuk 2015. december 31-én

Munkakör/beosztás	Átlagos állományi statisztikai létszám 2014. év (fő)	Átlagos állományi statisztikai létszám 2015. év (fő)
Gazdasági igazgató	1	1
Megyei tagintézményi gazdasági igazgatóhelyettes	1	1
Pénzügyi és Számviteli Főosztály	9	7
Jogi és Munkaügyi Főosztály	5	5
Műszaki Főosztály	16	16
Közbeszerzési referens	2	2
Ügyviteli munkatárs	1	1
Hivatalsegéd	1	1
Összesen:	36	34

A Magyar Nemzeti Levéltár 2015 folyamán is megőrizte fizetőképességét, kötelezettségvállalásait maradéktalanul teljesítette. Adó- és beszámolási kötelezettségeinknek rendre eleget tett. A 2014. évben kiadott, majd 2015-ben aktualizált gazdálkodási eljárást rögzítő szabályzatokban foglaltak kiváló alapul szolgáltak a gazdálkodási folyamatok átláthatóságának, a belső kontrollok érvényesülésének, a szabályozott működés feltételeinek megteremtésének elősegítésében.

A 2012. október 1-jei levéltári integrációval a szakmai feladatellátáson túl a gazdálkodási, üzemeltetési feladatok is ugrásszerűen megnövekedtek, mind az MNL egészére kiterjedő költségvetési gazdálkodási és beszámoltatási, mind a vagyongazdálkodási, ingatlan fenntartási tevékenységekkel.

A Gazdasági Igazgatóság a megyei tagintézmények gazdasági ügyintézőinek bevonásával látja el feladatait. 2014-ben kialakítottuk a Gazdasági Igazgatóság és a megyei tagintézmények gazdálkodással összefüggő munkamegosztás rendjét, ezt egyrészt a Gazdasági Igazgatóság ügyrendjében, másrészt a feladatellátásban részt vevő munkatársak munkaköri leírásában rögzítettük. 2015-ben is több alkalommal szerveztünk a gazdasági ügyintéző munkatársak részére szakmai képzéseket, a Gazdasági Igazgatóság munkatársai folyamatos konzultációs lehetőséget biztosítanak a tagintézményi gazdasági ügyintéző munkatársak részére, valamint a feladatellátást gazdasági igazgatói körlevelek, útmutatók segítették.

2015-ben folytattuk a 2014-ben már megkezdett nyomtató-szkenner-másológép homogén állomány (multifunkcionális nyomtatók) létrehozására és üzemeltetésére tett intézkedéseinket, amely technikai fejlesztés a levéltárszakmai feladatok ellátásán túl egyértelműen tovább növelte a szervezeti egységek közötti kapcsolattartás és információáramlás eszköztárszerét.

2015-ben – a levéltárszakmai pályázatokon túlmenően – sikerrel pályáztunk a Nemzeti Kulturális Alapnál, működési kiadásaink kiegészítő finanszírozására 39.181 E Ft támogatást nyertünk el, amelyből a megyei tagintézmények és az

Országos Levéltár szervezeti egységek egyaránt részesültek.

A 2015-2016. évi Országos Közfoglalkoztatási Programban 158 fő közfoglalkoztatott munkatársat foglalkoztattunk, a programra 225.515 E Ft támogatást nyertünk el. A közfoglalkoztatási program elősegítette a levéltári iratok digitalizálásának felgyorsulását, kiegészítő humánforrás, pénzügyi forrás bevonását. A közfoglalkoztatási programunk keretében a foglalkoztatással, üzemeltetéssel összefüggő kiadások támogatásán túl 25 db számítógépet, 25 db monitort, valamint 6 db nagyteljesítményű szkennert is sikerült beszerezniük.

A Gazdasági Igazgatóság 2015-ben is ellátta a Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár gazdálkodással kapcsolatos feladatait, illetve ezen intézmény részére is sikerrel pályázott a Nemzeti Kulturális Alapnál működési költségvetést kiegészítő forrás támogatására, amellyel megalapozta az intézmény fizetőképességének megőrzését.

A szabályszerű, átlátható, takarékos gazdálkodást, az esetleges működési kockázatok felszámolását a 2012. szeptember 1. napjától kinevezett költségvetési főfelügyelő segítette 2015-ben is.

A Gazdasági Igazgatóság 2015. évi működését – az általánosan ellátandó feladatok mellett – az államháztartásról szóló 4/2013. (I. 11.) Korm. rendelet előírásai továbbra is egyértelműen meghatározták. Az új államháztartási számvitel bevezetésével járó kezdeti nehézségekkel egyidejűleg számviteli rendszerünket is átalakítottuk. A korábban külön adatbázisban lévő tagintézményeket egyetlen adatbázisba rendeztük, témaszámrendszeres elkülönítést vezettünk be. Az új nyilvántartási számviteli rendszer bevezetésével garantálható a számviteli nyilvántartásokkal szembeni elvárások teljesülése, vezetői információs igények kielégítése, költségvetési beszámolás segítése, az éves szinten több mint 400 ezer főkönyvi könyvelési tétel rögzítése.

A korábban sokszínű arcot mutató számviteli nyilvántartást, az adókötelezettségekkel kapcsolatos eltérő álláspontok szerinti feladatellátást felszámoltuk, egyértelmű iránymutatásokkal szabályszerű, belső kontrollokon alapuló ügyviteli nyilvántartási követelményrendszert alakítottunk ki. A megyei gazdasági ügyintézők részére személyes, budapesti jelenléttel együtt járó képzéseket végeztünk, amely alapján a betanított munkatársak önállóan, szabályosan, gazdasági igazgatósági konzultációval tudják ellátni feladataikat.

2015-ben a pénzügyi beszámoltatás rendszerén belül rendre elkészítettük a költségvetési beszámolókat, a negyedéves mérlegjelentéseket, a létszám- és összetételére, a vagyongazdálkodásra vonatkozó statisztikai adatszolgáltatásokat, adóhatósági bevallásokat, tartozásállományra vonatkozó jelentéseket.

A Gazdasági Igazgatóság a Magyar Nemzeti Levéltár és a Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár gazdálkodási és beszámoltatási feladatival összefüggésben 2015-ben 384 ezer főkönyvi könyvelési tételt, 13 ezer szállítói számlát, 4 ezer vevői számlát, 26 ezer banki és 11 ezer pénztári tételt rögzített, 270 db adóbevallást, jelentést készített, illetve nyújtott be.

2015 folyamán 27 db közbeszerzési eljárásunk zárult le. Ebből 15 db központosított, 3 db nyílt, 9 db tárgyalás nélküli egyszerű közbeszerzési eljárás volt. 2016-ra az *Irodai multifunkciós eszközök tartós bérlete és teljes körű üzemeltetési szolgáltatás, a Tároló-keretek beszerzése, a Nyomtatópatronok szállítása, az IT vírusvédelmi licence és kapcsolódó szolgáltatások* elnevezésű közbeszerzési eljárások húzódnak át.

2015. évben 80 db NKA és 1 db OTKA pályázat zárult le. 64 db új NKA és 1 db új OTKA pályázatra szerződünk, 1 db OTKA pályázat befejezése áthúzódik 2016. évre.

2016-ban az EcoStat integrált ügyviteli programban a kötelezettségvállalások szervezeti kódokonkénti és/vagy témaszámokonkénti elkülönítéséről és lekérdezhetőségéről kell gondoskodni, valamint a KIRA – mint az Államkincstár 2015 novemberében bevezetett új számfajta-rendszere – és az EcoStat program közötti adatátadás megvalósítását kell megoldani, amellyel a havi bérszámfejtési állomány automatikusan feladásra kerül a számviteli rendszerben. Mindkét feladat az EcoStat program fejlesztésétől függ, amelyre ígéretet kaptunk szoftver fejlesztőjétől.

A **megyei levéltárak** részére a 2015. évi dologi kiadási előirányzat 305.603 E Ft volt. Ebből 239.754 E Ft költségvetési támogatás, 65.849 E Ft saját bevételi kötelezettség. Több levéltár az előírt bevételi kötelezettséget nem tudta teljesíteni. 2015-ben a havi dologi kiadások felhasználásakor több megyei levéltár túllépte a számára megállapított havi keretet. Ezt elsősorban a közüzemi díjak hullámzó változása indokolta.

A dologi kiadások összetételét vizsgálva megállapítható, hogy a megyei levéltárak a dologi kiadásaik csupán 1%-át használták fel szakmai anyagok vásárlására, 6,5%-os részt képvisel az üzemeltetési anyagok beszerzése (irodaszer, hajtó és kenőanyag), míg 92,5%-ot az igénybevett szolgáltatások tettek ki. Ezek közül ki kell emelni a közüzemi díjak 131.419 E Ft-os összegét, amely a szolgáltatások 57%-a. A közüzemi díjakon belül villamosenergiára több mint 40.774 E Ft-ot, gázenergiára 51.026 E Ft-ot, a távhő szolgáltatásra 34.498 E Ft-ot fordítottunk.

2015. évben valamennyi megyei levéltárban vezetői ellenőrzést végzett a megyei tagintézményi gazdasági igazgatóhelyettes. Az ellenőrzés a levéltárak pénzügyi és vagyongazdálkodási gyakorlatára, valamint az idevonatkozó előírások betartására

terjedt ki. Az ellenőrzés során megállapításra került, hogy valamennyi levéltárban a gazdasági feladatokat megfelelő végzettségű és gyakorlattal rendelkező gazdasági ügyintéző végzi. Részletes feladataik névre szóló munkaköri leírásokban lettek rögzítve. A vezetői ellenőrzés során fellelt készpénzállomány minden levéltárban megegyezett a nyilvántartással.

A megyei levéltárakban a gazdasági ügyintéző helyettesítésére a létszámhelyzet és a munkatársak iskolai végzettsége miatt – egy-két levéltárat eltekintve – nincs lehetőség. A létszámhelyzet több levéltárban nem teszi lehetővé pénztár-helyettes és/vagy a pénztárellenőr kijelölését sem. Ezzel a levéltárak önhibájukon kívül nem tudják betartani a pénzügyi szabályokat.

A 2014-ben bevezetett kincstári kártya használatával kapcsolatban pozitív tapasztalataink voltak. Szervezeti egységeink kísértékű vásárlásait kincstári kártya használatával oldják meg.

A megyei tagintézmények által birtokolt ingatlanok vagyongazdálkodási szerződéseinek megkötése, módosítása tárgyában napi szintű egyeztetést, szervezést folytattunk az MNV Zrt. képviselőjével, a vagyongazdálkodási szerződések megkötése folyamatban van.

Szigorú gazdálkodási és pénzügyi fegyelem mellett mindvégig sikerült megőrizni a Levéltár fizetőképességét. Nagyberuházásainkat, rendszeres és folyó kiadásainkat szerződéses módon, határidőben finanszíroztuk.

2015-ben foglalkoztatottanként évi 114.000 Ft béren kívüli juttatás kifizetésére került sor, amely kifizetői járulékkal együtt 98 millió forintot tett ki.

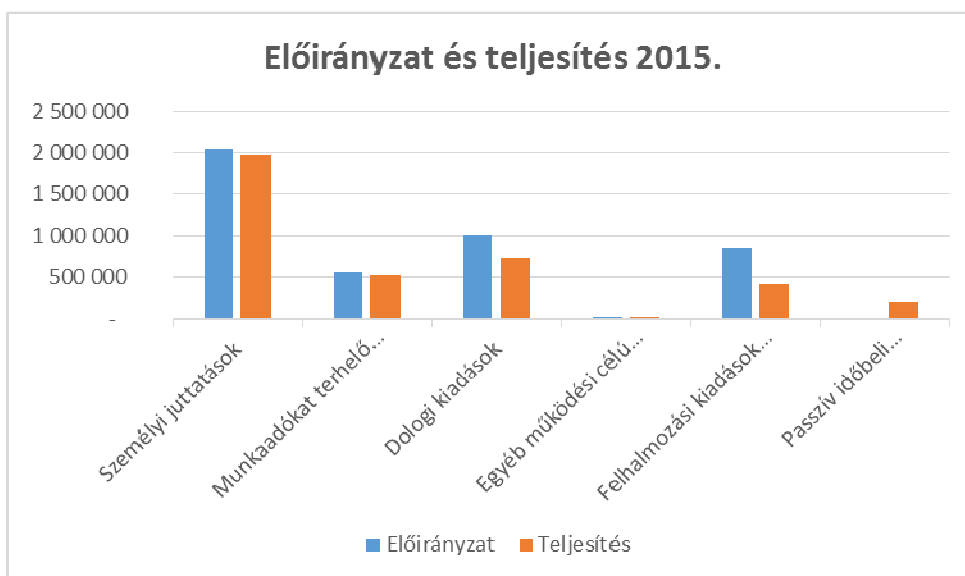
A Magyar Nemzeti Levéltár keretein belül működő Cseh Tamás Archivum 2015-ben a 1057/2015. (III.16.) Korm. határozat szerint biztosított 40,0 millió forintos céltámogatás terhére folytatta a 2013-ban megkezdett tevékenységét. Az MNL vezetésének az volt elképzelése, hogy a Cseh Tamás Archivumot egy XXI. századi társadalomtörténeti kutatóműhelyé fejleszti, amelyben helyet kapna a Cseh Tamáshoz köthető anyagok mellett az emigráció hungarika anyagok jó része, és a köziratokhoz kötődő oral history életinterjúk digitalizált anyaga is. A fenti munka mellett ösztöndíjak alapítása is szerepelt a tervek között, behozva az Archivumot a nemzetközi tudományos élet vérkeringésébe. Az Archivum működtetésére, fejlesztésére vonatkozó elképzeléseket azonban a 1839/2015. (XI. 24.) sz. Korm. határozatban foglaltak felülírták, tekintettel arra, hogy a hivatkozott határozat rendelkezett az Archivum Magyar Alkotóművészeti Közhasznú Nonprofit Kft. részére történő átadásról. Az Archivum Magyar Alkotóművészeti Közhasznú Nonprofit Kft. részére történő átadása 2015. december 1-jével történt meg. Az átadás érintette az Archivumban foglalkoztatott munkatársak, az Archivum által használt eszközök körét, valamint az Archivum által birtokolt ingatlanrészt is. Az átadással egyidejűleg intézkedés történt a 1057/2015. (III.16.) Korm. határozat alapján biztosított 40,0 millió forint céltámogatás 6,9 millió forint pénzmaradványának EMMI részére történő visszafizetéséről is.

II. 2. Kiadási előirányzatok alakulása

(Az adatszolgáltatás nem lezárt könyvelés adataiból készült, 2015. december 12-ei adatok alapján)

adatok E Ft-ban

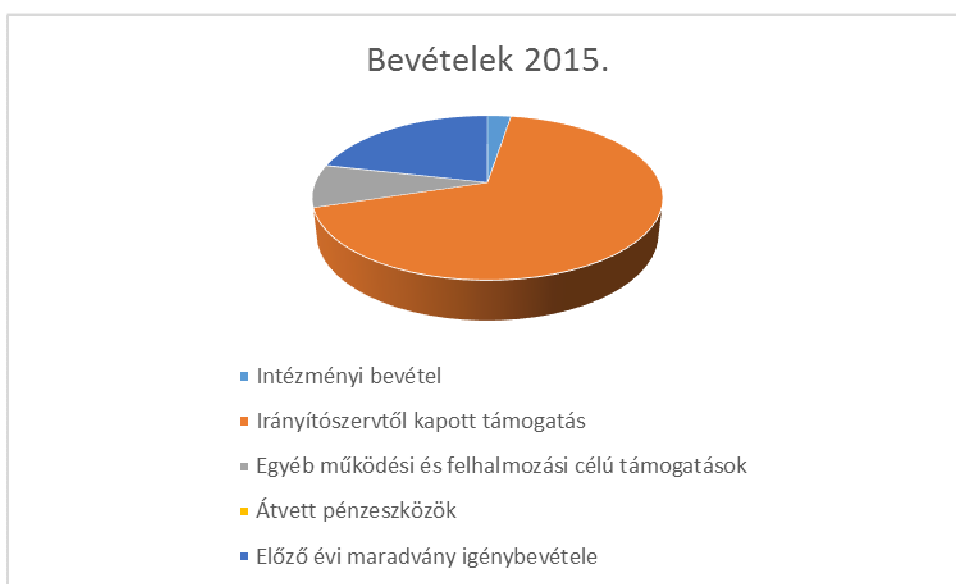
Jogcím	Eredeti előirányzat	Előző évi maradvány igénybevétele	Bérkompenzáció, prémium-évek program támogatása	Pályázat-hoz, saját bevételhez kapcsolódó módosítás	Módosított előirányzat 2015.12.12.	Teljesítés 2015.12.12.	Teljesítés %-a
Személyi juttatások	1 742 700	70 000	44 258	180 845	2 037 803	1 972 388	96,79
Munkaadókat terhelő járulékok	470 900	19 000	11 960	53 200	555 060	523 840	94,38
Dologi kiadások	423 400	563 187		24 818	1 011 405	719 860	71,12
Egyéb működési célú kiadások		1 000		6 065	7 065	7 053	99,83
Felhalmozási kiadások (beruházás + felújítás)	383 600	301 752		167 016	852 368	416 073	48,81
Passzív időbeli elszámolások						198 364	..
Összesen:	3 020 600	954 939	56 218	431 944	4 463 701	3 837 578	85,97

II. 3. Bevételi előirányzatok alakulása

adatok E Ft-ban

Jogcím	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés	Teljesítés %-a
Intézményi bevétel	100 000	115 010	115 010	100,00
Irányítószertől kapott támogatás	2 920 600	3 016 818	3 016 818	100,00
Egyéb működési és felhalmozási célú támogatások		372 941	372 941	100,00
Átvett pénzeszközök		3 993	3 993	100,00
Előző évi maradvány igénybevétele		954 939	954 939	100,00
Összesen:	3 020 600	4 463 701	4 463 701	98,47

A 2015. december 31-ei várható 626 millió forint működési és felhalmozási előirányzat- és pénzmaradvány 100%-ban pályázati, illetve alaptervékenységgel összefüggő kötelezettségvállalásainkhoz kapcsolódik. A felhalmozási kiadások előirányzat-maradványa 2015-ben vállalt, pénzügyileg 2015-ben realizálódó intézményi beruházásaink, felújításaink pénzügyi fedezetéül szolgál.

II. 4. Humánerőforrás

A Magyar Nemzeti Levéltár 2015. január 1-jei engedélyezett létszáma 704 fő, a beszámoló készítésekor az átlagos statisztikai állományi létszám 678 fő volt. E létszám az intézményi alapfeladatok zökkenőmentes ellátását teszi lehetővé. Az MNL költségvetésének legnagyobb tételét 2015-ben is a személyi jellegű kiadások jelentették.

Folytattuk a 2014. október 6-ával megkezdett közfoglalkoztatási programunkat. A 2015-2016. évi Országos Közfoglalkoztatási Programban 158 fő közfoglalkoztatott munkatársat foglalkoztattunk, a programra 225.515 E Ft támogatást nyertünk el.

II. 5. Infrastrukturális fejlesztések (épületek, raktárak, infokommunikációs eszközök, egyéb technikai felszerelések)

Az infrastrukturális feltételek körében a 2014. évi munkaterv megvalósítása során a legsúlyosabb problémát továbbra is az MNL intézményeinek széttagoltsága, a raktári kapacitások akut hiánya, az ingatlanok vagyoni jogi helyzetének tisztázatlansága, az ingatlanok súlyos amortizálódottsága jelentette. Az MNL központi és megyei tagintézményeinek infrastrukturális helyzete a 2015. évben nem változott az előző évihez képest.

Bár a megyei tagintézmények ingatlanállománya állami tulajdonba és az MNL kezelésébe került, az ingatlanok vagyongazdálkodási jogi helyzetének rendezése még mindig nem zárult le. A tavalyi beszámolóban jelzett terv, miszerint az idei évben megkötésre kerülnek az MNL használatában levő, de vagyongazdálkodásba még át nem adott ingatlanokra vonatkozó szerződések, részlegesen teljesült. A korábbi elképzelés, hogy az ingatlanok többségét „egy csomagban vennénk át az Magyar Nemzeti Vagyongazdálkodótól (MNV), az idei évben is kiemelt terv maradt. Ugyanakkor az MNV és a Szociális Gyermekvédelmi Főigazgatóság (SZGYF) az idei év során (annak jelentős részében) a vagyongazdálkodásában levő és átadandó ingatlanokkal kapcsolatban nem tudott megállapodni. Az MNV az egyeztetések során kérte tőlünk szeptember folyamán, hogy az általunk használt SZGYF-es ingatlanok listáját aktualizáljuk és küldjük meg részükre, ez megtörtént (2015.09.09). Ezt követően az MNV, SZGYF, MNL között 2015.11.05-én háromoldalú egyeztetés történt, amelyen véglegesítésre került az SZGYF részéről átadandó ingatlanok listája. Ez a megállapodás valamennyire felgyorsította az ügymenetet. Ennek eredményeként megkaptuk a vagyongazdálkodási szerződés tervezetét, amelyet a fenntartó is véleményezett, amelyet megküldtünk (2015.12.03-án) az MNV-be. Jelenleg az MNV igazgatósága döntésére várunk a tervezet elfogadásával kapcsolatban. A szerződés megkötésére (és az ingatlanok vagyongazdálkodási jogának átadására) várhatóan 2016-ban kerülhet sor. Ezt követően viszont még a földhivataloknál be kell jegyeztetni a vagyongazdálkodási jogunkat, tehát a folyamat a bejegyzéssel zárul.

2015-ben befejeződött a legsúlyosabb infrastrukturális kérdések megoldására, a raktári kapacitáshiány szisztematikus felszámolására irányuló középtávú ingatlanfejlesztési stratégia kidolgozása mind a megyei tagintézmények, mind a központi szervezeti egységek vonatkozásában. Ennek eredményeképp a közeljövőben már konkrétan meghatározhatóvá válnak a következő időszak karbantartási, levéltár-fejlesztési prioritásai. A stratégiai tervezés során arra törekedtünk, hogy az MNL ingatlanfejlesztési stratégiájában meghatározásra kerüljön a tagintézmények hosszú távú, ütemezett fejlesztése. A 2015-2020 közötti évek fejlesztési elképzeléseinknél figyelembe vettük a tagintézmények jelenlegi elhelyezési körülményeit, a raktári kapacitásokat, a jogszabály alapján levéltárárett, de a levéltárak által átvenni nem tudott iratanyag mennyiségét, a beruházás révén létrejövő szabad raktári kapacitást, az energetikai hatékonysági szempontokat. A fejlesztések időbeli és térbeli ütemezésénél pedig a költséghatékonyság (széttagoltság csökkentése), a levéltárak bővülő feladatkörei (többfunkciós terek), a hosszú távú megoldások lehetőségei (további fejlesztések), a jelenleg használaton kívüli állami/önkormányzati épületek levéltári célú hasznosításának szándéka kapott szerepet.

A közönségszolgálati terek megújítására, látogatóbarát fejlesztésére 2014-2015-ben NKA pályázat keretében tudunk fejlesztéseket megvalósítani.

A Műszaki Főosztály hatékony közreműködésével és felügyelete alatt – a teljesség igénye nélkül – a következő ingatlan beruházási és felújítási feladatokat végeztük el:

- MNL Somogy Megyei Levéltára részére a Kaposvár Bartók Béla utca 8-10. alatti építési beruházás befejezése. Az I. ütem műszaki átadása 2015.02.04-én megtörtént, a beruházás Magyar Nemzeti Levéltárhoz kapcsolódó bekerülési értéke jelentős, 220 millió forint + áfa.
- MNL Somogy Megyei Levéltára Kaposvár Bartók Béla utca 8-10. alatti ingatlanba a költözés a Rippl-Rónai tér 1. sz. alól elkezdődött az I. ütem használatbavételi engedély 2015.09.25-i jogerőre emelkedése után. Várható befejezés 2015. december. A költözés és a hozzá kapcsolódó részleges polcbeszerzés bekerülési értéke 20 millió forint.
- MNL Nógrád Megyei Levéltára részére a Salgótarján Ady Endre út 3/C alatti építési beruházás befejezése. A műszaki átadása 2015.03.05-én megtörtént, a beruházás Magyar Nemzeti Levéltárhoz kapcsolódó bekerülési értéke jelentős, 182 millió forint. A jogerős Használatbavételi engedélyt 2015.08.27-én kaptuk meg.
- MNL OL Budapest, Lánglilom utca 4. szám alatti épületnél az épületet körülvevő megsüllyedt járda, valamint irodák festési munkálatai. A munkálatok bekerülési értéke 3,6 millió forint.
- MNL Heves Megyei Levéltára, Eger Mátyás Király út 62. szám alatti épületegyüttesben teljes villamos felújítás és részleges tetőhéjazat csere, a műszaki átadás 2015.04.21-én megtörtént. A beruházás Magyar Nemzeti Levéltárhoz kapcsolódó bekerülési értéke 45 millió forint.
- MNL OL Budapest, Bécsi kapu tér 2-4. épületében a volt restauráló műhely helyén igényes kiállító- és konferenciaterem került kialakítása. Ezzel párhuzamosan az I. emelet 31-es terem irodává történő átépítése. A munkák MNL-hez kapcsolódó együttes bekerülési értéke 16 millió Ft, berendezését NKA pályázat terhére finanszíroztuk.
- MNL OL Budapest, Hess András tér 5. épületében igényes kutatóterem került kialakításra. A kivitelezési munkák során felújításra kerültek a folyosón található irodák, a vizesblokkok és maga a folyosó is. A munkák MNL-hez kapcsolódó együttes bekerülési értéke 13,5 millió forint, NKA pályázatból 16 millió forint.
- MNL Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltára, Miskolc, Fazekas út 62. szám alatti épületegyüttesében a teljes villamoshálózat felújítás, a műszaki átadás 2015.07.24-én megtörtént. A beruházás bekerülési értéke 9,8 millió

forint.

- MNL OL Budapest, Bécsi kapu tér 2-4. épület hőközponti fűtésvezérlés korszerűsítése. A munkák bekerülési értéke 4,8 millió forint.
- MNL Győr-Sopron Megyei Levéltára, Sopron, Fő tér 5. szám alatti épületében a teljes villamos felújítás elkészült, a műszaki átadás 2015.10.19-én megtörtént. A beruházás bekerülési értéke 9 millió forint.
- MNL Somogy Megyei Levéltára részére a Kaposvár Bartók Béla utca 8-10. alatti építési beruházás II. ütemének elkezdése. A II. ütem várható befejezése 2016. március. A beruházás Magyar Nemzeti Levéltárhoz kapcsolódó várható bekerülési értéke 290 millió forint.

A beruházási és felújítási feladatok rangsorolásánál minden esetben a műszaki indokoltságot vettük figyelembe. A szervezeti integrációval olyan tagintézményi épület felújítási feladatokat is el tudunk végezni, amelyek ugyan műszakilag korábban is indokoltak voltak, de az elmúlt évtizedek során pénzügyi fedezet nem állt rendelkezésre.

A szakmai és üzemeltetési feladatokkal kapcsolatos célok megvalósíthatóságát kedvezőtlenül befolyásolta az intézmény előregedett informatikai infrastruktúrája. Továbbra is indokolt a megyei tagintézményekben használt levéltárosi és kutatótermi munkaállomások és a hálózati eszközök ütemezett cseréje. Mind ezt, mind a tagintézmények közös informatikai szolgáltatásainak kialakításához szükséges felhőalapú szolgáltatás kialakítását egyaránt akadályozza az informatikai eszközökre vonatkozó beszerzési tilalom.

A 2015. évi munkatervben az informatikai infrastruktúra megújításának megkezdését terveztük. A tervbeli adatok összehasonlítása a mostanival, szinte alig mutat különbséget, ami azt jelenti, hogy nem sikerült megvalósítani a géppark fejlesztését.

Az MNL informatikai ellátottsága												
Tagintézmény	Összes számítógép		Cserélendő					XP				
	2014. dec.	2015. dec.	2013. dec.	2014. dec.	Arány 2014.	2015. dec.	Arány 2015.	2013. dec.	2014. dec.	Arány 2014.	2015. dec.	Arány 2015.
Bács-Kiskun	29	30	21	21	72%	25	83%	4	4	14%	4	13%
Baranya	35	36	21	21	60%	32	89%	29	29	83%	29	81%
Békés	22	23	0	0	0%	11	48%	21	21	95%	21	91%
Borsod-Abaúj-Zemplén	25	26	15	15	60%	20	77%	25	25	100%	25	96%
Csongrád	46	47	24	24	52%	37	79%	43	43	93%	43	91%
Fejér	16	19	9	9	56%	17	89%	11	11	69%	11	58%
Győr	16	17	8	8	50%	9	53%	6	6	38%	6	35%
Hajdú-Bihar	39	40	15	15	38%	20	50%	22	22	56%	22	55%
Heves	24	25	12	12	50%	16	64%	20	20	83%	20	80%
Jász-Nagykun-Szolnok	15	16	9	9	60%	13	81%	11	11	73%	11	69%
Komárom-Esztergom	27	28	11	11	41%	13	46%	13	13	48%	13	46%
Nógrád	35	36	28	28	80%	32	89%	22	22	63%	22	61%
OL	396	455	190	188	47%	211	46%	205	157	40%	157	35%
Pest	63	64	16	16	25%	57	89%	33	33	52%	33	52%
Somogy	38	39	4	4	11%	6	15%	26	26	68%	26	67%
Sopron	18	19	10	10	56%	18	95%	12	12	67%	12	63%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	23	24	10	10	43%	10	42%	16	16	70%	16	67%
Tolna	18	19	6	6	33%	14	74%	17	17	94%	17	89%

Az MNL informatikai ellátottsága												
	Összes számítógép		Cserélendő					XP				
Vas	30	31	19	19	63%	21	68%	24	24	80%	24	77%
Veszprém	46	47	23	23	50%	40	85%	34	34	74%	34	72%
Zala	29	30	20	20	69%	28	93%	24	24	83%	24	80%
Összesen:	990	1071	471	469	47%	650	61%	618	570	58%	570	53%

Az **összes számítógép** a munkaállomások, szerverek és notebook számítógépek összege.

Cserélendő számítógépnek tekintjük a hét évnél idősebb, 2GHz-nél lassabb vagy 1GB memóriánál vagy 60 GB merevlemez-nél kisebb kapacitású számítógépeket. A határok megállapításánál a Poszeidon és a Scope programok erőforrás igényét vettük figyelembe.

Az **XP** azon számítógépek száma, amelyeken 2014. áprilisában lejáró támogatású, MS Windows XP operációs rendszer van.

III. SZAKMAI TEVÉKENYSÉG

III. 1. Az illetékességi terület felügyelete

Az MNL-en belül mind a Szakmai Koordinációs Központ (SZKK) keretében működő Módszertani, Továbbképzési és Iratkezelés-felügyeleti Koordinációs Osztály (MOTIKO), mind a Magánlevéltárak, Gyűjtemények, és Gazdasági Szervek Főosztálya (MGYG), mind pedig a megyei tagintézmények a hatályos jogszabályok előírásait és a közigazgatás átszervezését figyelembe véve hajtották végre 2015. évi illetékességi területi felügyeleti munkájukat. A legfontosabb cél valamennyi tagintézmény esetében a maradandó értékű iratanyag felmérése, illetve a levéltári átadás szakszerű előkészítése, és ezzel összefüggésben az érintett szervek iratkezelésének és irattárainak ellenőrzése.

A MOTIKO 2015. évi teljesítményét jelentős mértékben meghatározta, hogy ebben az évben is sok időráfordítást igényelt a munkatársak betanítása a jelentős mértékű fluktuáció miatt. Nehezítette a munkát továbbá az állami élet egészére jellemző folyamatos átszervezés. Az ellenőrzött szervek iratkezelése összességében jónak mondható. Jellemző hiányosságként az iratkezelési szabályzatok és módosításaik levéltári egyetértés nélküli bevezetését, illetve az iratkezelési szoftverben az irattárba helyezés és az irattári tételszámok használatának mellőzését, vagy az iratokon a tételszámok fel nem tüntetését említhetjük. A MOTIKO által ellenőrzött, közfeladatot ellátó szervek számos esetben nincsenek tisztában az irattári terv jelentőségével, illetve nem tudják, hogy melyik a hatályos iratkezelési szabályzatuk. Arra is akadt példa, hogy egy szerv nem a levéltár által jóváhagyott iratkezelési szabályzatot használta. Több szervnél előfordul, hogy a levéltárérett iratanyag nincs átadásra kész rendezettségi szinten. Egyes szervek az 1990 előtt iratok átadása elé gördítettek akadályt. Az augusztus 17-ei vízbetörések komoly károkat okoztak az osztály által felügyelt szervek irattáiraiban. Néhány esetben (pl. Nemzeti Adó- és Vámhivatalnál) az ellenőrzés során megállapítható volt, hogy a vízkárt szenvedett iratok kényszerselejtezése megkerülhetetlen. A problémáról a Belügyminisztériumot tájékoztattuk.

A MGYG főosztálya a levéltári törvény előírásai alapján kapcsolatot tart a Magyar Nemzeti Bankkal és a nemzeti vagyona tartozó gazdasági társaságokkal, a felszámolt, végelszámolt cégek maradandó értékű iratait, továbbá a privatizált vállalatoknak az állami időszakban keletkezett, maradandó értékű iratait pedig felkutatja és átveszi. A nem maradandó értékű, de hosszú ideig őrizendő iratok közül a nyugdíj-megállapításhoz szükséges dokumentumok felelős őrzőjének feltárására és nyilvántartására törekszik. A gazdasági szervek esetén időről időre előforduló nehézséget jelent a megfelelő együttműködés kialakítása. A nem állami tulajdonú szervek, különösen a felszámoló költségnövelő tényezőként tekintenek a maradandó értékű és a hosszú ideig őrizendő iratokra, a rendezés, levéltári átadás és őrzés kötelezettségeire. Rendhagyó eset volt a Dunamenti Erőmű Zrt., amely eredetileg a Pest Megyei Levéltárhoz tartozott, de 2015-ben átkerült az főosztály illetékességébe. Itt megállapodás született arról, hogy a levéltár előkészíti és beszállítja a kiválogatott maradandó értékű iratokat. Az előkészítés már megtörtént, jelenleg a vállalat véleményezi a beszállításra szánt listát. Összesen 14 alkalommal történt helyszíni egyeztetés, mintegy 30 ifm beszállítása várható.

A megyei tagintézmények 2015-ben legtöbbször az önkormányzatokat (XXXVII. fondfőcsoport), a területi államigazgatási szerveket (XXIV. fondfőcsoport) és a jogszolgáltató szerveket (XXV. fondfőcsoport) ellenőrizték. E fondfőcsoportokon belül az egyes megyei tagintézmények más-más szervtípusra fókuszáltak. Bács-Kiskun megyében a községi önkormányzatokat vizsgálták kiemelten. A Nógrád Megyei Levéltár ezzel szemben kiemelt hangsúlyt helyezett a kormányhivatalok ellenőrzésére. A Pest Megyei Levéltár a kormányhivatalok iratkezelésével kapcsolatban teljes joggal említette mint nehézséget, hogy a kormányhivatalok irányítását ellátó Miniszterelnökség a 13/2015. sz. utasítás kiadásával a levéltári törvény előírásai ellenére év közben módosította az intézmény együttes irattári tervét. A Bács-Kiskun Megyei Levéltár a járási hivatalok ellenőrzésére helyezett különös hangsúlyt. Sajátos helyet foglal el az ellenőrzések szervenkénti megoszlását tekintve Baranya megye, ahol nem a három, már fentebb említett fondfőcsoport játszott meghatározó szerepet, hanem főleg az intézetek, intézmények (VIII. és XXVI. fondfőcsoport) keltették fel a levéltárosok érdeklődését. Csongrád megyében az önkormányzati tulajdonban lévő kft.-ket ellenőriztek. A Békés Megyei Levéltár esetében jelentős számú ellenőrzés maradt az év utolsó hónapjára, így azok nem szerepelhettek a munkabeszámolóban.

Több megyei tagintézmény beszámolójában találkozunk az oktatási intézmények problémáival. Tolna megyében a megszűnt iskolák irattári anyagát a települési polgármesteri hivatal irattárában őrzik. A Hajdú-Bihar Megyei Levéltár tapasztalatai szerint illetékességi területükön az oktatási intézményeknél a legrosszabb a helyzet az iratkezelés területén, mert ezeknek a szervezeteknek általában nincs ezzel a feladattal megbízott munkatársuk, és megfelelő helyiségük sincs az iratok kezelésére. Az oktatási intézmények ellenőrzését több megyei levéltár is kiemelten kezelte 2015-ben (Somogy, Tolna).

A Fejér megyei tapasztalatok szerint az oktatási intézmények túlnyomó többsége iratkezelési szabályzattal ugyan rendelkezik, de ezek levéltári jóváhagyása nem történt meg. A levéltár ezért az ellenőrzött szervektől bekérte ezeket a szabályzatokat. A győri levéltár tapasztalatai szerint a 2013 óta működő KLIK megyei szervénél nem megoldott sem az iratkezelés, sem pedig az irattározás, és nem rendelkeznek érvényes iratkezelési szabályzattal sem. A KLIK Győr megyei szervénél jelenleg az iratok az illetékes ügyintézőnél, a kézi irattárban vannak elhelyezve. A győri levéltár információi szerint 2016-ban várhatóan központi intézkedés történik a probléma orvoslására.

Több megyei levéltár esetében 2015-ben is bevett gyakorlat volt a megyei kormányhivatallal történő közös ellenőrzés. A soproni levéltár tervezettnél nagyobb számú irattár ellenőrzése többek között a megyei kormányhivatallal közös

ellenőrzéseknek tudható be. A kormányhivatallal lefolytatott közös ellenőrzések Zala megyében is hatékonyak voltak, a megyei tagintézmény beszámolója szerint az együttműködés ezen a téren kiváló volt. Győrben 2015-ben szintén volt együttműködés a megyei kormányhivatallal: a levéltárosok két esetben ellenőriztek közösen a kormányhivatal munkatársaival.

A megyei levéltárak megítélése szerint a közös önkormányzati hivatalok megalakulásakor érezhető kezdeti problémák idővel mérséklődtek, sok helyen teljesen meg is szűntek. Az integrációval kapcsolatos áthúzódo feladat még néhány helyen a számítógépes iktatórendszerek összehangolása.

A megyei levéltárak igyekeztek nyomon követni az ellenőrzések során a hivatali struktúrák változásait, a közös önkormányzati hivatalok kialakítását, a kirendeltségek létrejöttét, más központhoz való csatolódásukat. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár kiemelte, hogy a legégetőbb probléma továbbra is az, hogy az iratképzőktől nem tudják átvenni a levéltárárett maradandó értékű iratokat, és az ebből fakadó zsúfoltság a bíróságokon már-már tarthatatlan helyzetet idézett elő.

A megyei kollégák az elektronikus iratok kezelésével kapcsolatban is tapasztaltak negatívumokat. A Zala megyei jelentés szerint például ezek kezelése ad hoc jellegű, azok tárolása optikai meghajtókon, offline módon történik. Problémát jelent, hogy egyes szervek nem nyomtatják ki az iktatókönyveket, illetve ha kinyomtatják, akkor az kezelhetetlen struktúrát és mennyiséget eredményez.

Iratmentésre a soproni levéltárban került sor 2015-ben. A győri Veres Péter Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakképző Iskola ellenőrzésére ilyen célból került sor, ui. ez az iskola kapta meg 2013 nyarán a nagy múltú, országos jelentőségű csermajori (Vitnyéd) tejipari szakközép-, ill. szakmunkásképző kezelői jogait, s emiatt az iskola iratanyagának egy része (anya- és törzskönyvek, ill. a személyi anyag) már itt található. Egy másik alkalommal pedig a lezárt csermajori iskolakomplexum területét járták be a soproni levéltár munkatársai, ahol öt különböző épületben tárolva találtak nagy mennyiségű, maradandó értékű iratanyagot. A levéltár ezzel kapcsolatban részben vett is már át kis terjedelmű iratanyagot, s nagyobb iratátvétel érdekében is megkereste több alkalommal a kezelői jogokkal rendelkező győri iskola vezetését.

Az egyéb, helyi jellegű problémák között említést kell tennünk arról, hogy az „Egységes kormányzati ügyiratkezelő rendszer” bevezetése okozott rövid fennakadást az iratkezelés rendjében (Pest megyében).

A szervellenőrzéseket minden esetben a takarékoság és hatékonyság figyelembevételével szervezték meg a megyei levéltárak, összesen 286-szor került sor saját gépjármű igénybevételére.

A levéltár megnevezése	Ellenőrzött szervek száma (terv/megvalósulás db)	Ellenőrzött szervek fondőcsoportok	Szervdossziék vezetése (hagyományos/elektronikus)	Iratkezelési szabályzat/irattári terv jóváhagyása (db)	Selejtezés jóváhagyása (darab)	Ellenőrzésben résztvevők száma (fő)	Saját gépkocsi igénybevétele (alkalom)
MNL MOTIKO	89/99	XVIII., XIX., XX., XXVI., XXVII.	hagyományos	82	1132	12	0
MNL MGYG	22/35	XI., XXIX.	elektronikusan	20	69	6	0
MNL Központi összesen	111/134	XI., XVIII., XIX., XX., XXVI., XXVII., XXIX.	elektronikusan, hagyományosan	102	1201	18	0
MNL BKML	45/45	XXIV., XXXVII.	hagyományos	19	157	1	38
MNL BaML	45/41	XXIV., XXV., XXVI., XXXVII.	hagyományos	13	102	4	24
MNL BéML	50/42	VIII., XXV., XXX., XXXVI., XXXVII.,	hagyományos	6	76	5	10
MNL BAZML	40/42	XXIV., XXXVII.	hagyományos	32	115	2	35
MNL CSML	70/51	VIII., XXIV., XXV., XXVI., XXVII., XXIX., XXX., XXXVII.	hagyományos	19	105	7	3
MNL FML	78/79	VIII., XXIV., XXXVII.	hagyományos	31	145	6	37
MNL GYMSML Győr	30/23	XXXVII.	hagyományos	5	181	1	0
MNL GYMSML Sopron	68/47	VIII., XXV., XXIX., XXXVII.	hagyományos	3	112	4	7
MNL HBML	93/46	VIII., XXIV., XXV., XXXVII.	hagyományos	23	432	12	7
MNL HML	59/60	VIII., IX., X., XXIV., XXIX., XXXVII.	hagyományos	21	130	7	9
MNL JNSZML	30/30	VIII., XXV., XXXVII.	hagyományos	8	66	4	12
MNL KEML	55/55	VIII., XXIV., XXV.,	elektronikus	9	74	8	22

A levéltár megnevezése	Ellenőrzött szervek száma (terv/megvalósulás db)	Ellenőrzött szervek fődícsoportok	Szervdossziék vezetése (hagyományos/elektronikus)	Iratkezelési szabályzat/irattári terv jóváhagyása (db)	Selejtezés jóváhagyása (darab)	Ellenőrzésben résztvevők száma (fő)	Saját gépkocsi igénybevétele (alkalom)
		XXIX., XXX., XXXVI., XXXVII.					
MNL NML	30/11	VIII., XXIV., XXXVII.	hagyományos	3	80	6	2
MNL PML	35/40	XXIV., XXXVII.	hagyományos	5	209	7	20
MNL SML	68/47	VIII., XXV., XXIX., XXXVII.	hagyományos	16	112	4	7
MNL SZSZBML	45/71	VIII., XXIV., XXV., XXXVII.	hagyományos	37	78	5	10
MNL TML	57/57	VIII., XXIV., XXV., XXXVII.	hagyományos	15	127	2	9
MNL VaML	17/17	VIII., XXIV., XXV., XXXVII.	hagyományos	3	125	4	4
MNL VeML	59/48	XXIV., XXV., XXVI., XXXVII.	hagyományos	19	112	3	11
MNL ZML	78/65	VIII., IX., XXIV., XXV., XXIX.	elektronikus	14	95	10	19
Megyei levéltárak összesen	1051/917	VIII., IX., X., XI., XVIII., XIX., XX., XXIV., XXV., XXVI., XXVII., XXIX., XXX., XXXVI., XXXVII.	hagyományos, elektronikus	301	2633	102	286
MNL összesen	1162/1051	VIII., IX., X., XI., XVIII., XIX., XX., XXIV., XXV., XXVI., XXVII., XXIX., XXX., XXXVI., XXXVII.	hagyományos, elektronikus	403	3834	120	286

Az iratkezelés-felügyelet tekintetében az iratkezelési szabályzatok és a selejtezések nem tervezhetőek előre. Ugyanakkor az iratkezelési ellenőrzéseket a 10/2002. NKÖM, illetve a 2015-ben hatályba lépett 27/2015. (V. 27.) EMMI rendelet alapján tervezték a szervezeti egységek a 2015. évre. Mind a központi, mind a megyei szervezeti egységek az év folyamán rendben elvégezték a tervezett ellenőrzéseket, csak néhány tagintézmény esetében volt csúszás, illetve a tervezettnél kevesebb ellenőrzés.

2015-ben főigazgatói utasítás alapján a megyei levéltárak felkészültek az egységes elektronikus levéltári nyilvántartó rendszer 2016-tól történő használatba vételére a szervnyilvántartás tekintetében. A MOTIKO pedig megkezdte a két elektronikus nyilvántartó rendszer közötti átmeneti időszakban összegyűlt ügyiratainak feltöltését.

A 2015. évben az MNL gyűjtőterületi munkájának összehangolása érdekében az MNL SZKK MOTIKO munkatársai a megyei levéltárak kollégáinak bevonásával három szakmai koordinációs megbeszélést tartottak. Egyrészt a dekoncentrált állami szervekkel kapcsolatos, MNL-en belüli illetékesség elhatárolása, másrészt a tanácsok, önkormányzatok egységes irattári tervének bevezetésétől kezdve az őrzési idejükben jelentős változáson átment egyes irattári tételek egységes kezelése, és végül az ellenőrzések során használt jegyzőkönyvek egységesítése volt ezen egyeztetések témája. A megbeszélések eredményeként döntéselőkészítő anyagok készülnek az MNL felső vezetése számára. A MOTIKO e téren kifejtett munkájának a szélesebb szakmai nyilvánosság felé történő kommunikálása is megindult 2015-ben. Kocsis Piroska a Levéltári Szemle 3. számában részletesen mutatta be ezt a munkát, dr. Balázs Gábor osztályvezető pedig a Megyei és Városi Levéltárak Vezetői Tanácsának Debreceni vándorgyűlésén, Debrecenben tartott előadást. A 2014 folyamán megtartott, az egészségügyi dokumentáció közlevéltári kezelését elveit meghatározni hivatott koordináció első lépése az idei évben lezárásra került, amikor 2015. május 25-én az MNL főigazgatója aláírta a kérdést szabályozó 2/2015. (V. 15.) sz. főigazgatói tájékoztatót.

III. 2. Állománygyarapodás

A korábbi évhez hasonlóan a 2015. évi munkaterv kiemelt feladata volt az iratátvételi stratégiában foglalt prioritásoknak megfelelően az 1990 után keletkezett jogszabály alapján levéltárárett maradandó értékű anyagok átvétele. A megvalósítást akadályozta, hogy az iratképzők túlterheltsége miatt a felmérések elvégzése sokszor nem, vagy nehezen tervezhető volt. Továbbá az előre nem tervezett projektek többletfeladatai munkaerő-átcsoportosítást igényeltek. A hadigondozásról szóló 1994. évi XLV. törvény ez évi módosítása következtében jelentősen megnövekedtek az adatszolgáltatással kapcsolatos teendők. A Holokauszt Dokumentációs Központtal való együttműködés, az áldozatok és embermentők névlistáinak kutatása szintén módosították a munkatervi feladatok ütemezését. További problémát okozott az MNL megyei tagintézményei számára a megfelelő raktárkapacitás hiánya.

Az Országos Levéltárban az 1945 előtti kormányzati szervek főosztályán 0,69 ifm volt az illetékességi területéről állományba vett iratanyag. Az 1945 utáni kormányzati szervek főosztályán a beszállítások mennyisége jelentősen elmaradt a tervezettől, a két legnagyobb mennyiségű beszállítást az átadók (MÁV, NGM) szállítóeszközök hiánya miatt kérték áttenni következő év januárjára. Az előre tervezett 1400 ifm helyett csupán 169,792 ifm volt az illetékességből származó iratgyarapodás az osztályon (12%). A Magánlevéltárak, gyűjtemények és gazdasági szervek főosztályán a tervezett illetékességi iratátvétel közel 43%-a valósult meg (197,32-ből 84,72 ifm). A gyűjtőkori gyarapítás az NKA pénzügyi támogatásának hiányában sem csökkent. A vásárlások visszaszorulása miatt előtérbe kerültek a védési eljárások (2015-ben 56 védési eljárást kezdeményezett az osztály), valamint megkezdődött a védett iratok biztonsági másolatkészítése is (biztonsági másolat készült 15 darab védett iratról, irategyüttesről).

A 2015-ös évben az Informatikai és e-levéltári osztály MNL-ben 1 791 084, valamint 469 050 MNL-en kívül készült digitális felvétellel gyarapodott.

Az MNL megyei tagintézményeinek a raktári kapacitások hiánya miatt az utóbbi évtizedekben jelentős mennyiségű kintlévősége halmozódott fel a jogszabályok alapján már levéltárárett iratanyag tekintetében. A 2015-ös év végi adatok alapján szabad raktárkapacitással a Baranya Megyei Levéltár egyáltalán nem rendelkezik, továbbá a megyei levéltárak alig harmadának van jelentősebb férőhelye.

Az iratátvétel olykor több évtizedes elmaradása a törvényi kötelezettségeknek való megfelelés mellett további terhet jelent a megyei levéltárak számára az iratképzők, elsősorban önkormányzatok, jogszolgáltatási szervek irattározási problémáinak felszámolásában való közreműködés is. A köziratkezelés ellenőrzésének, az új iratkezelési szabályzatok véleményezésének és az iratselejtezések jóváhagyásának mennyiségi és minőségi mutatói az elmúlt évben a szervellenőrzések számával együtt növekedett. Az ágazati minisztériumok által kiadott rendeletek alapján egyre több iratképző szerv készíti el iratkezelési szabályzatát, irattári tervét és kéri a tagintézmények segítségét, véleményezését, jóváhagyását.

A megyei levéltárak raktári kapacitásainak függvényében törekedtek az 1990 után keletkezett, jogszabályok alapján levéltárárett maradandó értékű iratanyagok lehetőség szerinti folyamatos átvételére. A megyei levéltárak többsége az önkormányzati hivatalok tanácsi korszakban keletkezett iratainak átvételét hajtotta végre, tekintettel arra, hogy a tanácsi korszak 25 éve lezárult, az iratok őrzési ideje jelentősen meghaladja a jogszabályban előírt 15 évet. A feladat elvégzését nehezíti, hogy a levéltári iratok leválogatásával együtt legtöbbször az iratok selejtezési jegyzőkönyveit is el kell készíteni.

Nagy mennyiségű iratátvételre a Hajdú-Bihar (974,78 ifm) megyei levéltárban került sor, jelentős mennyiséggel gyarapodtak még Somogy (341,57 ifm), Csongrád (292,14 ifm), Békés (147,41 ifm), Tolna (136,09 ifm), Nógrád (130,39 ifm), Borsod-Abaúj-Zemplén (126,58 ifm) megyei levéltárak.

Az iratátvétel az alábbi főcsoportokat érinti: IV. A megyei törvényhatóságok és törvényhatósági jogú városok, V. Megyei városok és községek, VI. A közigazgatás területi szervei, VII. A jogszolgáltatás területi szervei, VIII. Tanintézetek, intézmények, IX. Testületek, X. Egyesületek, XI. Gazdasági szervek, XII. Egyházi szervek, XIII. Családok, XIV. Személyek, XV. Gyűjtemények, XXIII. Tanácsok, XXIV. Az államigazgatás területi szervei, XXV. A jogszolgáltatás területi szervei, XXIX. Vállalatok, XXX. Szövetkezetek, XXXV. Az MKP-MDP-MSZMP iratok gyűjteménye, XXXVI. Megyei önkormányzatok, XXXVII. Városi, községi önkormányzatok.

A legmeghatározóbb mennyiséget a gyűjtemények, a tanácsi iratok, az államigazgatás területi szervei és a városi, községi önkormányzatok iratanyagának átvétele képezte. Az elmúlt évekhez hasonlóan a papíralapú iratok mellett az új típusú (audiovizuális, elektronikus stb.) dokumentumok átvételére is a korábbi időszakhoz képest mind nagyobb arányban került sor.

Az illetékességből átvett iratok mennyisége: az Országos Levéltár által átvett iratmennyiség 2015-ben összesen 255,202 ifm volt (2014. évi tény: 509,46 ifm, 2013. évi tény: 215,05 ifm; 2012: 875,23 ifm; 2011: 879,04 ifm; 2010: 711,88 ifm; 2009: 1069,75 ifm; 2008: 996,91 ifm), amely jelentősen elmaradt az ez évi előirányzott mennyiségtől (1607 ifm). Döntő többségben a központi kormányzati szervek tekintetében tapasztalható eltérés a tervhez képest (1410 ifm-ből 169,792 ifm valósult meg), az iratátadók nagy része kezdeményezte az átadás-átvétel következő évre történő halasztását (pl. NGM). A megyei levéltáraknál

a 2015-ben illetékességi területről állományba vett iratanyag 2747,116 ifm-t tett ki, ami nagyságrendileg megfelel a tervezetnek (2790 ifm).

A levéltár megnevezése	Illetékességi területről állományba vett iratanyag/ dokumentum mennyisége (ifm)	Gyűjtőkörből származó gyarapodás			Átvétel tagintézményeken/ szervezeti egységeken belül (ifm)	Állományba vett filmtári másolatok (db)		Állományba vett digitális másolatok (db)		Fogyás (ifm)
		Iratvásárlás (ifm)	Ajándékozás (ifm)	Letét (ifm)		MNL-ben készült	MNL-en kívül készült	MNL-ben készült	MNL-en kívül készült	
MNL OL 1945 előtti főo.	0,69	-	-	-	-	-	-	-	-	-
MNL OL 1945 utáni főo.	169,792	-	-	-	-	-	-	-	-	-
MNL OL Magánlev. főo.	84,72	1,18 + 2 térkép + 1 pecsétnyomó	31,84 + 27 kép	0,06 + 1 oklevél	0,04	134897	-	275	-	-
Informatikai és e-levéltári osztály	-	-	-	-	-	-	-	1791084	469050	-
MNL OL összesen	255,202	1,18 + 2 térkép + 1 pecsétnyomó	31,84 + 27 kép	0,06 + 1 oklevél	0,04	134897	-	1791359	469050	-
MNL BKML	82,78	-	0,38	-	-	-	-	1330	19	-
MNL BaML	-	-	3,24	-	-	-	-	-	-	-
MNL BéML	147,11	-	0,30	-	-	-	-	4741	-	-
MNL BAZML	126,21	-	0,37	-	-	-	-	-	-	-
MNL CSML	284,47	-	7,67 + 299 kép- és hanghordozó	-	-	-	-	-	-	-
MNL FML	58,38	-	-	-	-	-	-	-	-	0,02
MNL GYMSML Győr	7	-	11,23	-	-	-	-	-	-	-
MNL GYMSML Sopron	92,51	-	4,94	-	-	-	-	-	-	-
MNL HBML	973,77	-	1,01 + 4 kép- és hanghordozó	-	-	-	-	-	-	11,64
MNL HML	84,59	-	-	-	-	-	-	-	-	-
MNL JNSZML	24,19	-	0,93 + 1 térkép	-	-	-	-	-	-	-
MNL KEML	93,946 + 19 pecsétnyomó + 2 hanghordozó	-	0,12 + 8 kép- és hanghordozó	-	-	-	-	-	-	-
MNL NML	128,87	0,02	1,50	-	-	-	-	-	-	-
MNL PML	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
MNL SML	341,57 + 3 hanghordozó	-	0,01	-	-	-	-	-	-	202,56
MNL SZSZBML	13,66 + 1 hanghordozó	6,32 + 1 oklevél	-	-	-	-	-	-	-	-
MNL TML	129,29 + 5 térkép + 76 plakát	-	6,8	-	-	-	-	-	-	-
MNL VaML	75,19	-	13,22	-	-	-	-	-	-	-
MNL VeML	23,92	-	1,40 + 13 db kép- és hanghordozó	-	-	-	-	3409	419	-
MNL ZML	59,66	0,05	0,56 + 10 db kép- és hanghordozó	-	0,01	-	-	-	-	-
Megyei levéltárak összesen	2747,116 + 5 térkép + 76 plakát + 19 pecsétnyomó + 6 hanghordozó	63,9 + 1 oklevél	53,68 + 1 térkép + 334 kép- és hanghordozó	-	0,01	-	-	9480	438	214,22

(2014. évi tény: 2876,5 ifm), a fogyasztás pedig 214,22 ifm.

A 2015-ös évben a gyűjtőkori tevékenység keretében 65,08 ifm-rel gyarapodott a Magyar Nemzeti Levéltár állománya (MNL OL: 1,18 ifm, MNL megyei tagintézmények: 63,9 ifm). A gyűjtőkori munkát az Országos Levéltárban a MGYG főosztálya végezte. Az osztály munkatársainak javaslatai alapján vásárolta meg az intézmény a kereskedelmi forgalomban felbukkanó és gyűjtőkörbe tartozó maradandó értékű magániratokat. Az átvett és az antikváriumokban feltárt, illetve aukciókon szereplő, vagy online felületeken felbukkanó, a levéltári területet érintő iratok értékbecslését is elvégezték a kollégák. Az igényeknek megfelelően végezték a magánszemélyek, magáncégek, egyesületek által ajándékozásra, vételre felkínált iratok átvételét, becslését, vásárlását. Az NKA pénzügyi támogatásának hiányában a vásárlások visszaszorulásával párhuzamosan megnőtt a védettségi eljárások száma. 2015-ben 56 védési eljárást kezdeményezett az OL, ezen belül 31 védettségi szakvélemény készült. Elkezdődött a védett iratok biztonsági másolatkészítése is: biztonsági másolat készült: 15 darab védett iratról, irategyüttesről. A főosztály munkája kiterjedt a megyei levéltárak gyűjtőkori munkájának segítésére is. Mindemellett a megyei tagintézmények némelyike helyi szinten – a lehetőségükre álló keret mellett (honlap, esetleg helyi sajtó) – iratgyarapításuk érdekében felhívásokat tettek közzé, főként az I., illetve a II. világháborús iratok összegyűjtésére vonatkozóan.

Az MNL 2015. évi állománygyarapodási adatai:

Őrzött és átvett iratanyag mennyisége

A levéltár megnevezése	A levéltár által tárgyév nov. 30-án őrzött iratanyag mennyisége (ifm):	A levéltár szabad raktári kapacitása tárgyév nov. 30-án (ifm):	Az év során állományba vett iratanyag/dokumentum mennyisége (ifm):
MNL OL 1945 előtti főo.	23567,07	1477	0,69
MNL OL 1945 utáni főo.	37199,792	kb. 4500	169,792
MNL OL Magánlev. főo.	23346,29	7512	117,84
MNL OL összesen	84113,15	13489	288,322
MNL BKML	10514,46	1880,93	83,16
MNL BaML	17520,47	0	3,24
MNL BéML	8955,06	6227	147,41
MNL BAZML	12192,53	4400	126,58
MNL CSML	17763,41	1543,70	292,14
MNL FML	9870,36	800	58,38
MNL GYMSML Győr	8480,75	101,77	18,23
MNL GYMSML Sopron	6491,17	33	97,45
MNL HBML	11626,30	415,00	974,78
MNL HML	10308,59	765	84,59
MNL JNSZML	8307,84	6262,16	25,12
MNL KEML	10304,497	465,433	94,066
MNL NML	9699,97	650	130,39
MNL PML	19815	53	0
MNL SML	16464,984	1200	341,57
MNL SZSZBML	7767,31	20	19,98
MNL TML	12551	964	136,09
MNL VaML	9869	3801	88
MNL VeML	15020,94	7980	25,32
MNL ZML	10743,79	865,24	60,28
Megyei levéltárak összesen	234267,43	38427,233	2806,776
MNL összesen	318380,6	51916,23	3095,098

III. 3. Állományvédelem és reprográfia

III. 3.1. Általános tevékenység, állományellenőrzés

2015-ben több tagintézménynél történtek olyan infrastruktúrát érintő változások, költözések, műszaki felújítások, javítások, amelyek a raktári körülményekben is javulást hoztak (BéML Békési fióklevéltára, NML központi épülete, SML Bartók Béla úti épületébe költözés megkezdése, VeML raktárának falszáritása). Ezek a munkák a sürgősség figyelembe vételével kezdődtek és részben átnyúlnak a következő évre is.

A tagintézmények többségében nincsenek klimatizált raktárak, kivétel Fejér, az OL (részben), Nógrád (részben), Pest (részben), Borsod (Alsószolca, nem működik), Szolnok (nem működik). Fejér megye raktári viszonyai a 2014-ben átadott új épülettel megoldódtak, itt a klímaberendezés szakaszosan üzemel. Az OL Bécsi kapu téri és Hess András téri épületének raktáraiban nincs klíma, az óbudai föld alatti raktárak klímaberendezése továbbra is ki van kapcsolva a gépészet optimalizálásáig. Itt kiszámított szellőztetéssel tudjuk a raktári klimatikus paramétereket a kívánt tartományban tartani. A megyei tagintézmények közül Bács-Kiskun, Békés, Csongrád, Győr, Sopron, Komárom, Pest, Somogy, Szabolcs egyes telephelyein/raktáraiban a legszélsőségesebbek a hőmérséklet- és páratartalom értékek, jellemzőek a nagy téli-nyári hőingadozások és/vagy a magas páratartalom, amelynek következtében több helyen komoly gondot okoz az iratok penészedése. Ezekben a raktárakban jellemző probléma a falak salétromosodása, a fűtés hiánya, illetve kikapcsolása takarékosági kényszerből, valamint a nyílászárók rossz állapota. A raktárak takarítását és szellőztetését mindenhol megoldják, és gondoskodnak az árnyékolásról is.

A raktári klimatikus paraméterek (hőmérséklet, páratartalom) változásainak monitorozását mindenhol folyamatosan végezték. A legtöbb tagintézmény már rendelkezik korszerű mérőműszerekkel (hordozható vagy rögzített), egy részük adatgyűjtős műszerekkel is. A mért adatokat számítógépen rendszerezik. Az éves adatokból számított minimum-, maximum- és középértékeket az alábbi táblázat mutatja:

Tagintézmény	Hőmérséklet min / max / átl °C	Páratartalom min / max / átl %
OL	14 / 34 / 22	28 / 60 / 45
BKML	3 / 33 / 20	10 / 87 / 50
BaML	14 / 26 / 19	31 / 50 / 41
BéML	7 / 29 / 18	40 / 75 / 56
BAZML	14 / 24 / 19	39 / 53 / 44
CsML	12 / 27 / 19	36 / 72 / 55
FML	17 / 20 / 18	40 / 55 / 51
GyMSMGyL	6 / 26 / 17	45 / 85 / 65
GyMSMSL	13 / 30 / 22	24 / 79 / 52
HBML	18 / 30 / 24	32 / 50 / 41
HML	15 / 20 / 18	45 / 56 / 51
JNSzML	5 / 27 / 18	48 / 68 / 60
KEML	9 / 30 / 21	20 / 77 / 49
NML	10 / 27 / 20	21 / 64 / 45
PML	7 / 30 / 21	30 / 70 / 52
SML	-2 / 25 / 6	44 / 80 / 61
SzSzBML	0 / 40 / 18	31 / 93 / 56
TML	6 / 28 / 17	48 / 62 / 60
VML	17 / 27 / 22	17 / 52 / 34
VeML	10 / 27 / 20	31 / 70 / 56
ZML	17 / 24 / 22	23 / 64 / 45

Dobozolás:

Az állományvédelem fontos részét képezi az iratanyag folyamatos átadozása. A rendezések során szinte mindenütt cserélik a régi, elhasznált tárolóeszközöket savmentes dobozokra, illetve savmentes palliumokra helyezik az iratokat. Az MNL intézményeiben az év során átadozásra került:

- az OL-ben 11 320 raktári egység, 1345,79 ifm
- a megyei tagintézményekben összesen 15 687 raktári egység, 1979,28 ifm

III. 3.2. Restaurálás, konzerválás (OL és a megyék együtt)

Restaurálás:

Intézményi szinten az irat-, nyomtatvány-, könyvlap-restaurálás terén a tervezett mennyiség duplája készült, amelyek az év közben jelentkező digitalizálási projektekhez kapcsolódtak.

	Országos Levéltár	Megyei tagintézmények	Összesen	terv
oklevél, kódexlap, címereslevél	24 db	12 db	36 db	51 db
irat, nyomtatvány, könyvlap	9 983 fólió	9 838 fólió 4 kötet	19 821 fólió 4 kötet	9 579 fólió 18 kötet
tervrajz, térkép	153 tervrajz 0 térkép	27 tervrajz 58 térkép	180 tervrajz 58 térkép	860 db
plakát, képeslap, családfa, rajz, fotó, üvegnegatív	11 fotó 2 rajz	1 fotó 51 plakát	12 fotó 2 rajz 51 plakát	70 db
pecsétmásolat	3 db	–	3 db	–

III. 3.3. Könyvkötészeti munkák

Intézményi szinten a lapjavítás és a palliumvágás terén történt jelentős túlteljesítés a tervezetthez képest, amelyek az év közben jelentkező digitalizálási projektekhez kapcsolódtak.

	Országos Levéltár	Megyei tagintézmények	Összesen	Terv
lapjavítás	4 149 db	24 484 db	28 633 db	1 600 db
könyvkötés javítása	16 db	188 db	204 db	726 db
új könyvkötés készítése	211 db	382 db	593 db	353 db
palliumvágás	166 276 db	639 db	166 915 db	115 773 db
papír, karton, kéréslap, kísérlap vágása	68 260 db	–	68 260 db	–
névtábla készítése	16 db	–	16 db	–
téka készítése	0 db	151 db	151 db	127 db
védőtok, tasak, mappa készítése	159 db	1 116 db	1 275 db	1 281 db
védődoboz készítése	22 db	18 db	40 db	–
boríték készítése	0 db	–	0 db	–
spirálozás	85 db	–	85 db	–

III. 3.4. Biztonsági másolatok készítése (mikrofilmezés, digitalizálás)

A mikrofilmezés az utóbbi években háttérbe szorult, viszont a digitális felvételek száma ugrásszerűen megnőtt. A digitalizálás terén sok volt a terven kívüli munka, mert az év közben jelentkező projektek termódosítást tettek szükségessé. Tervezett biztonsági (állományvédelmi) és kutatói megrendelésre végzett reprográfiai munkák, biztonsági másolatok készítése (digitalizálás, fotózás, mikrofilmezés, felvételek/másolatok száma) az alábbiak szerint alakult.

Mikrofilmezés: Az SzKK ÁRO reprográfiai műhelyében 104 035 felvétel készült eredeti iratokról, ami a tervezettnél valamivel kevesebb (116 300). Ez a felvételszám a Holocaust Memorial Museum megrendeléseire készült. 62 011 felvételtől másodnegatív is készült az OL gyarapodására. A megyei tagintézmények közül Tolna megyében végeztek mikrofilmezést, itt 180 000 felvétel készült.

	Országos Levéltár	Megyei tagintézmények	Összesen
mikrofilmezés eredeti iratról	104 035 felvétel	180 000 felvétel	284 035 felvétel
filmmásolás	62 011 felvétel	–	62 011 felvétel

Egyedi digitalizálás (fotózás): Az Állományvédelmi és Reprográfiai Osztály fotóműhelyében 34 390 felvétel készült kutatói megrendelésekre, továbbá címereslevelekről, oklevelekről, pecsétekről, bemutatott iratokról, valamint kiállításokhoz, publikációkhoz. A megyei tagintézmények közül Bács-Kiskun, Békés, Borsod, Csongrád, Sopron, Heves, Jász-Nagykun-Szolnok, Pest, Somogy, Szabolcs, Vas és Veszprém végzett fotózást, részben kutatói megrendelésekre, részben állományvédelmi céllal.

	Országos Levéltár	Megyei tagintézmények	Összesen
egyedi digitalizálás (fotózás)	34 390 felvétel	77 577 felvétel	111 967 felvétel

Tömeges digitalizálás (szkennelés): Az Állományvédelmi és Reprográfiai Osztály digitalizáló műhelyeiben 249 061 felvétel készült saját munkaerővel, kataszteri iratokról, összeírásokról, tervrajzokról, pártiratokról. További 532 488 felvétel készült külső vállalkozó közreműködésével. A tagintézmények közül Baranya, Borsod, Csongrád, Győr, Sopron, Hajdú-Bihar, Heves, Jász-Nagykun-Szolnok, Komárom, Pest, Somogy, Szabolcs, Tolna, Vas és Veszprém végzett tömeges digitalizálást. A szkennelés szinte kivétel nélkül mindenhol adatbázis-készítéssel kapcsolódik össze.

	Országos Levéltár	Megyei tagintézmények	Összesen
tömeges digitalizálás			
saját erőforrással	249 061 felvétel	127 807 felvétel	376 868 felvétel
külső erőforrással	532 488 felvétel	–	532 488 felvétel
Összesen	781 549 felvétel	127 807 felvétel	909 356 felvétel

Mikrofilm-digitalizálás: Az Állományvédelmi és Reprográfiai Osztály műhelyében összesen 2 279 828 felvétel készült, ami több mint fél millióval több a 2014-es teljesítménynél. Ebből 1 454 000 felvétel az egyházi anyakönyvi mikrofilmekről készült, ami az intézmény kiemelt feladata volt, és amelynek digitalizálását befejeztük.

	Országos Levéltár	Megyei tagintézmények	Összesen
mikrofilm digitalizálás	2 279 828 felvétel	–	2 279 828 felvétel

III. 4. A levéltári anyag nyilvántartása

Az MNL a levéltári anyag megfelelő dokumentálása és megőrzésének biztosítása érdekében 2015-ben is a 10/2002 NKÖM, majd hatálybalépésétől a 27/2015 EMMI rendeletben meghatározottak szerint vezette az előírt nyilvántartásokat. A 2015-ös munkaterv kiemelt szakmai feladata volt az MNL egységes nyilvántartási rendszere teljessé tételének kiterjesztése. Azaz a 10/2002-es NKÖM rendelet 34.§ (3) bekezdésében és a 27/2015 EMMI rendelet 30.§ (2) bekezdésében megjelölt nyilvántartások vezetését valamennyi tagintézményben naprakésszé kellett tenni.

2015-ben a központi szervezeti egységek esetében a legfontosabb feladat – az iratanyag kutathatósága növelése érdekében – a meglévő raktári jegyzékek átdolgozása és feltöltése volt az elektronikus nyilvántartó rendszerbe. A feltöltött jegyzékek körét 2015-ben is a kutathatóság mértékének figyelembevételével szélesítettük. Ennek során az eddig MS Wordben, Excelben vagy PDF-ben rendelkezésre álló jegyzékeket megfelelő formátumúra alakítottuk és feltöltöttük a ScopeArchivba. 2015-ben több, eddig csak papíron meglévő jegyzék is sorra került, melyek begépelésében a közfoglalkoztatotti program volt nagy segítségünkre. A központi szervezeti egységek 2015-ben 4226,52 ifm anyaghoz (756 törzsszámhoz és 422.563 rekordhoz) töltöttek fel raktári jegyzéket az elektronikus nyilvántartórendszerbe. A feltöltött raktári jegyzékeket a feltöltés előtt minden esetben ellenőrzésnek vetettük alá és a szükséges mértékben javítottuk, így az összegző táblázatban adataikat a javított raktári jegyzékek között szerepeltettük.

A mikrofilmtárban törekedtünk az állományba vételben az elmúlt évek során keletkezett lemaradás csökkentésére. Megkezdődtek a Hungarika-kataszterrel kapcsolatos feladatok, illetve a másolatgyűjtemény revíziója (X és U szekció) is. Az X szekció, Másolatok gyűjteménye biztonsági és használati mikrofilmtekercseiről nem rendelkezünk darabszintű elektronikus nyilvántartással. Mivel online kikérés csak leírási egységekkel lehetséges, döntés született arról (03/542/1/2014), hogy létre kell hozni a kutatható, vagyis használati másolatok leírási egységeit. Ehhez egyrészt javítani kellett a törzskönyvi nyilvántartást, másrészt be kellett gépelni a papíralapú tekercsjegyzékeket. 2015 év végére az „A sorozatos” anyakönyvekből, mintegy 5583-as tekercs került leírási egységként a Scope-ba, a „Nagysorozatból” ellenőrzés után feltölthető 50000 tekercs, a „C sorozat” 1791 darab tekercsének jegyzékéből 533-ról rendelkezünk eddig gépelt elektronikus változattal.

2015-ben több megyei levéltárban továbbra fontos feladat volt a megfelelő kutatási segédletekkel nem rendelkező irategyüttesek raktári jegyzékkel történő ellátása. Több megyei levéltár (MNL Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltára, MNL Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltára, MNL Komárom-Esztergom Megyei Levéltára) tűzte ki célul a nyilvántartásaiban esetlegesen több évtizede halmozódó pontatlanságok javítását, ez a munka eredményezte a megyékben is a tervezettnél nagyobb számú javított raktári jegyzék készítését. Volt olyan tagintézmény (MNL Csongrád Megyei Levéltára), ahol a tavalyi évhez képest csökkent a raktári jegyzékkel ellátott iratanyag mennyisége, ennek oka az volt, hogy felülvizsgálták a raktári jegyzékeket és több esetben megállapították, hogy azok nem felelnek meg a raktári jegyzék kritériumainak, ezért visszaminősítették azokat.

A megyei tagintézményeknél összességében nőtt a raktári jegyzékkel ellátott iratanyag mennyisége, de még mindig jelentős mennyiségű a jegyzékkel nem rendelkező iratanyag. A raktári jegyzékkel nem rendelkező iratanyag mennyisége csekély mértékben emelkedett, nagyságrendileg maradt a 2014-es szinten. Ennek vélhetően az az oka, hogy az újonnan átvett iratok jegyzékei még nem minden esetben felelnek meg raktári jegyzékek kritériumainak.

A megyei tagintézményekben a központi szervezeti egységek tapasztalatainak felhasználásával – a Szakmai Koordinációs Központ és az Országos Levéltár iratörző főosztályai segítségével – megkezdődött a raktári jegyzékek egységesítésének folyamata, a nyilvántartórendszerbe való feltöltésre alkalmas formátumban. Volt olyan megyei tagintézmény (MNL Pest Megyei Levéltára), amely már jelentős mennyiségű raktári jegyzéket töltött fel az elektronikus nyilvántartó rendszerbe. A megyei levéltárak egy része úgy kezdte meg a jogszabályban, illetve a 14/2015 számon kiadott Főigazgatói utasításban előírt elektronikus nyilvántartási kötelezettségének teljesítését, hogy raktári jegyzékeit elektronikus formában csatolt fájként helyezte el a ScopeArchive-ban. A megyei tagintézményeknél a feladat végrehajtását továbbra is nehezíti az amortizálódott géppállomány, mely sok esetben nem alkalmas a feladatok ellátására.

A nyilvántartással kapcsolatos adatokat az alábbi táblázatban összegeztük:

A levéltár megnevezése	Raktári jegyzékkel ellátott iratanyag (ifm)	Raktári jegyzékkel nem rendelkező iratanyag (ifm)	Tárgyévben elkészült új raktári jegyzék (ifm)	Érintett fondfőcsoportok	Tárgyévben elkészült javított raktári jegyzék (ifm)	Érintett fondfőcsoportok
MNL OL 1945 előtti kormányosz.	23567,07	-	924,29	A, C, E, F, K szekciók	921,96	C, D, E, K, O szekciók
MNL OL 1945 utáni kormányosz.	37199,792	-	159,19	XIX, XXXII, XXXIV	4226,52	XVIII, XIX, XX, XXVI, XXXII, XXXIV, XXXVIII M-KS 280, 288, 904
MNL OL MGYG	23242,47	103,82	53,11	P, R, S, T	2455,34	P, V, Z szekció XXIX
MNL OL összesen	84009,332	103,82	1136,59	-	7603,82	-
MNL BKML	6987,53	3526,93	144,01	IV, V, VIII, IX, X, XIII, XIV, XV, XXIII, XXIV, XXV, XXIX.,	43,04	VIII., XV, XXIII., XXXIII.
MNL BaML	10488,21	7032,26	154,94	IV, V, VIII, IX, XI, XII, XIV, XV, XVII., XXIII., XXIX.	93,12	IV.
MNL BéML	7279,69	1605,02	17,17	VIII., XXX., XXXVII.	160,45	IV, V, XXIII., XXV., XXIX., XXX.
MNL BAZML	12129,53	-	4,55	XIII., XIV, XV, XXIII.	109,55	V, IX, XIII, XV, XXIII., XXV.
MNL CSML	10781,39	6982,02	150,35	VIII, IX, X, XI, XII, XIV, XV, XXIII, XXIV, XXIX., XXXIII.	110,90	IV, VII, VIII, X, XV, XXV, XXXVII.
MNL FML	9870,36	-	54,13	VIII., XIV, XXIV.	306,84	VI, VII, VIII, IX, XI, XV, XXIV, XXV, XXIX., XXX.
MNL GYMSML Győr	5908,73	2572,02	543,52	XXIII., XXXIII., XXXV.	89,49	IV.
MNL GYMSML Sopron	6483,41	7,76	67,02	VIII., IX, XI, XIV, XXIII., XXIV, XXV, XXIX., XXXVI.	-	-
MNL HBML	7403,20	4223,10	60,87	VIII., XXIII., XXIX.	73,20	IV, V, XXIII.
MNL HML	8486,00	187,89	52,11	V, VIII., IX, X, XXIII., XXIV, XXV.	70,04	VIII., XXIII., XXIV., XXIX., XXXV.
MNL JNSZML	7842,35	465,40	78,83	VIII., XXIII., XXIV.	1669,86	XXIII.
MNL KEML	10304,50	-	12,46	V.	179,25	VII., VIII, X, XV, XXIII., XXIV, XXV.
MNL NML	5523,36	4274,98	78,47	XXIV, XXV, XXIX., XXX., XXXVII.	10,21	VIII.
MNL PML	14259,86	5555,14	12,86	IV, XXXV.	3902,02	IV, V.
MNL SML	16464,98	-	874,86	IV, V, XIII, XIV, XXIII., XXXVII.	-	-
MNL SZSZBML	6665,31	1102,00	69,44	IV, VIII, IX, XI, XIII., XIV, XXIII., XXIV, XXV., XXXVII.	23,90	XIII., XXIV, XXV.
MNL TML	11391,00	1160,00	230,69	V, VIII, IX, X, XII, XIII., XIV, XV, XXIII., XXIV, XXX., XXXV., XXXVI., XXXVII.	264,81	V, XXIII., XXX.

A levéltár megnevezése	Raktári jegyzékkel ellátott iratanyag (ifm)	Raktári jegyzékkel nem rendelkező iratanyag (ifm)	Tárgyévben elkészült új raktári jegyzék (ifm)	Érintett fondfőcsoportok	Tárgyévben elkészült javított raktári jegyzék (ifm)	Érintett fondfőcsoportok
MNL VaML	9180,00	689,00	92,40	IV., VII., X., XIV., XXIII., XXV., XXVI., XXXII., XXXIV., XXXVII.	132,41	VII., X., XXIII., XXV., XXXII.
MNL VeML	13878,00	1148,00	107,70	V., XI., XV., XXIII., XXIV., XXV., XXIX., XXX.	58,70	V., XXI., XXIII., XXV., XXIX.
MNL ZML	6525,70	4218,09	426,50	IV., V., VIII., XIII., XIV., XV., XXIII., XXIV.	-	-
Megyei levéltárak összesen	187853,11	44749,61	3232,88	IV., V., VI., VII., VIII., IX., X., XI., XIII., XIV., XV., XVI., XVII., XXIII., XXIV., XXV., XXIX., XXX., XXXI., XXXII., XXXIII., XXXIV., XXXV., XXXVI., XXXVII.	7297,79	IV., V., VI., VII.: VIII., IX., X., XI., XIII., XIV., XV., XVI., XXIII., XXIV., XXV., XXVI., XXIX., XXX., XXXIII., XXXVI.
MNL Összesen	271862,442	44852,81	4369,47	-	14901,61	-

III. 5. Rendszerezés, rendezés

A szervezeti egységek 2015. évi beszámolóiból megállapítható, hogy az iratfeldolgozó munkán belül változatlanul a legnagyobb részarányt mennyiségben és ezzel összefüggésben a humán erőforrást, valamint a ráfordított munkaidőt tekintve is az iratok rendezése, rendszerezése tette ki.

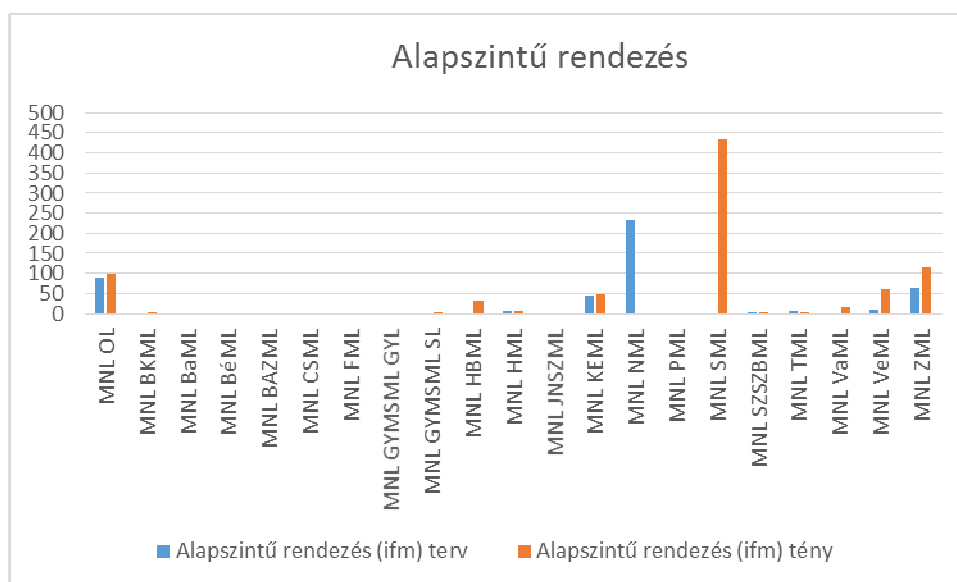
A tagintézmények között az alap-, közép-, darab- és ellenőrző rendezések, valamint a raktári rendezések mennyisége és egymáshoz viszonyított arányai is viszonylag nagy szóródást mutatnak, ami a különböző adottságokkal (feldolgozottsági szint, létszám, speciális okok, mint például költözés [pl. Somogy Megyei Levéltár]) magyarázhatóak. Szinte minden tagintézménynél közös vonás azonban a rendezés alá vont iratok kauzalitása. Rendszerint a kutató- és ügyfélforgalomban használt iratok rendezése, a belső és intézményközi közös tudományos projektek által megkívánt iratrendezések, továbbá a fondfőcsoporton, fondcsoporton stb. belüli lehetőleg egységes minőségű rendezettségi szint elérése volt a cél. Megfigyelhető, hogy a gyűjtőterületi munka során bekerült iratok rendezésére is időt fordítottak.

Az iratrendezések viszonylag szoros korrelációban vannak a különböző típusú segédletek, raktári jegyzékek/nyilvántartások készítésével (ScopeArchive), valamint a dobozolással, címeléssel, jelzetteléssel és mintaállványozással, raktári rendezéssel. Utóbbi munkákat nem egy esetben a jobb helykihasználás, a szűkös raktári kapacitások intenzívebb felhasználása motiválta.

A rendezési munkálatok közös vonása még, hogy azok túlnyomórészt klasszikus értelemben vett papíralapú iratokra terjedtek ki, az egyéb adathordozók (mágneses és optikai tárolók), valamint papíralapú, de nem iktatott irat jellegű adathordozók (térkép, plakát stb.) elenyésző részarányt képviseltek.

III. 5.1. Alapszintű rendezés

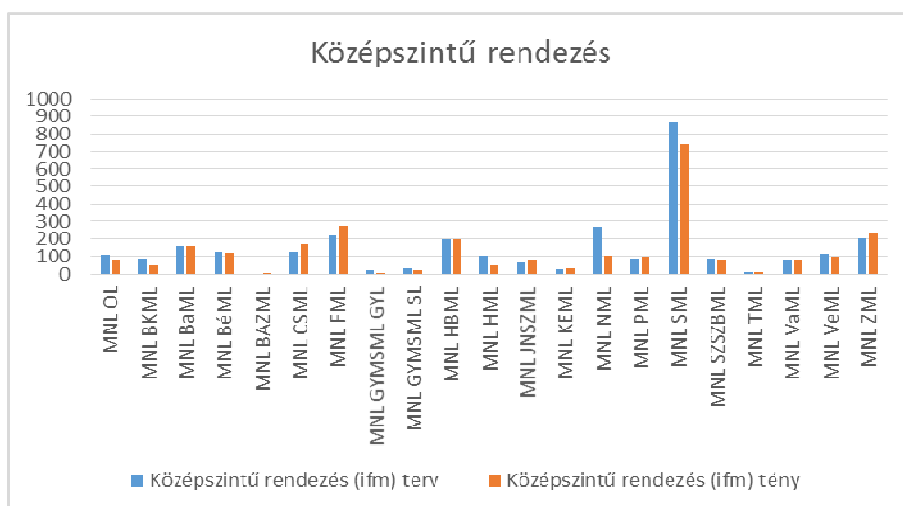
A 2015. év során hét tagintézmény és az OL tervezett összesen 460,09 ifm terjedelemben alapszintű rendezést. A teljesítés végül ezt lényegesen felülmúlta, hiszen 12 tagintézmény számolt be alapszintű rendezésről 510 fondot érintően 811,42 ifm terjedelemben. Elmondható tehát, hogy teljesült az ide vonatkozó munkatervi irányelv, miszerint az alapszinten sem rendezett iratanyagok rendezését fokozottan preferálni kell. Az alapszintű rendezés szinte valamennyi fondfőcsoportot felölelte, süllyal – a dolog természeténél fogva – a legnagyobb terjedelmű (pl. tanácsi) fondfőcsoportok szerepeltek ebben a szegmensben. Nem egy esetben az alapszinten rendezett iratok középszintű rendezése is megkezdődött.

Levéltár megnevezése	Fondok száma (db, tény)	Alapszintű rendezés (ifm)		Érintett fondfőcsoportok (tény)
		terv	tény	
MNL OL	3	90,78	98,86	XVIII, XIX, XXXIV
MNL BKML	5	0	0,45	IV., XXIII.
MNL GYMSML SL	6	0	0,79	VIII., XIV.
MNL HBML	4	0	30,5	XXIII., XXIX.
MNL HML	1	6,5	6,5	XXIX.
MNL KEML	246	45	48,38	IV., V., VI., VII., VIII., IX., X., XI., XIV., XV., XVI., XVII., XXIII., XXIV., XXV., XXIX., XXX.
MNL NML	0	234,14	0	0
MNL SML	7	0	432,46	IV., V., VIII., XV.
MNL SZSZBML	1	4	4	XIV.
MNL TML		6	2	
MNL VaML	7	0	14,68	XIV., XXIII., XXIV., XXV., XXXIV., XXXVII.
MNL VeML	23	8,67	59,5	XXIX., XXX.
MNL ZML	207	65	113,3	XXIII.
Összesen:	510	460,09	811,42	IV., V., VI., VII., VIII., IX., X., XI., XIV., XV., XVI., XVII., XVIII., XIX., XXIII., XXIV., XXV., XXIX., XXX., XXXIV.

III.5.2. Középszintű rendezés

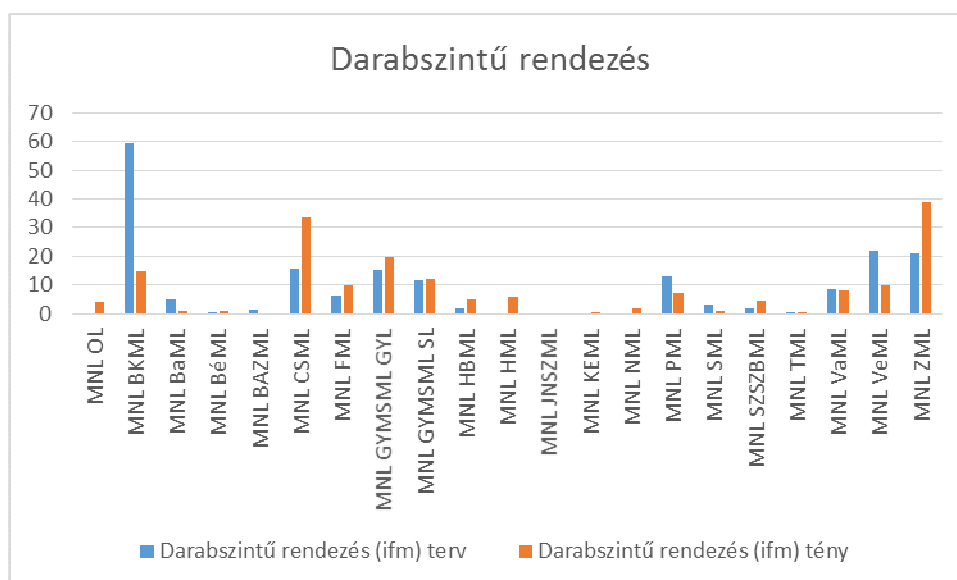
A rendezési munkákon belül hagyományosan a középszintű rendezés dominál mind a mennyiség, mind pedig a rá fordított energia tekintetében. Ezt a trendet nem törte meg a 2015-ös esztendő sem a megyei tagintézmények vonatkozásában. Ez évben egy kivétellel valamennyi szervezeti egység tervezett középszintű rendezést 2969,67 ifm terjedelemben. Végül valamennyi tagintézmény végzett több-kevesebb középszintű rendezést 609 fondot érintően, összesen 2668,36 ifm terjedelemben. Ez kevesebb ugyan a tervezettnél, de figyelembe véve az év során elvégzett előre nem tervezett, valamennyi tagintézményt érintő rendkívüli feladatokat (csak a legfontosabbak: hadikárpótlási ügyek, holokauszttal kapcsolatos iratgyűjtés és digitalizálás, 1956 utáni perek kataszterének elkészítése) a tervezés és végrehajtás összességében reális és megfelelő mennyiségű volt. A középszintű rendezés során szinte nem volt olyan fondfőcsoport, amely ne lett volna érintett ebben a munkában. Elsősorban a törvényhatósági, tanácsi és önkormányzati iratanyagok, illetve az önkormányzatok intézményi fondjait rendezték, emellett az MSZMP, Művelődési és Közoktatási Minisztérium és Új Magyar Központi Levéltár levéltárának egyes állagai említhetők.

Levéltár megnevezése	Fondok száma (db, tény)	Középszintű rendezés (ifm)		Érintett fondfőcsoportok (tény)
		terv	tény	
MNL OL	14	110,25	74,02	K szekció, M-KS, XIX, XXXIV
MNL BKML	25	83,49	51,78	IV, V, VI., VIII., XXIII.
MNL BaML	18	159,3	161,6	IV, V, VIII., IX, X, XI., XII., XIV., XVII., XXIII., XXIX.
MNL BéML	30	128,6	119,27	V, VIII., XXIII., XXIV, XXV, XXIX., XXX., XXXVII.
MNL BAZML	1	0	0,04	XIII.
MNL CSML	41	125,44	174,16	IV, VIII., IX, X., XI., XII., XIV, XXIII., XXV, XXIX., XXX., XXXIII.
MNL FML	28	217,14	274,76	VII., VIII., XXIII., XXIV.
MNL GYMSML GYL	1	18	6	XXIX.
MNL GYMSML SL	10	30,32	18,01	VIII., XXIII., XXIV, XXXVI.
MNL HBML	20	197,01	199,73	VII., VIII., XXIII., XXV, XXIX., XXX., XXXV.
MNL HML	15	100,02	50,4	IX, X., XXIII., XXIV, XXV, XXXV.
MNL JNSZML	11	65,85	78,83	VIII., XXIII., XXIV.
MNL KEML	14	25,26	31,96	V, VIII., XXIV.
MNL NML	8	266,13	102,89	XXIV, XXV, XXIX., XXX.
MNL PML	15	79,88	92,77	XXIII., XXXV.
MNL SML	104	870,22	743,09	V, XXIII., XXXIII., XXXVII.
MNL SZSZBML	92	81,32	76,77	IV, VIII., IX, XI., XIII., XIV, XXIII., XXIV, XXV, XXXVII.
MNL TML	10	14,16	9,77	VIII., IX, X, XII., XIII., XIV, XV.
MNL VaML	24	77,86	75,82	VIII., X., XIV, XXIII., XXV, XXIV, XXXII., XXXIV, XXXVII.
MNL VeML	20	113,21	98,86	V, XI., XV, XXIII., XXIV, XXV, XXVI., XXIX., XXX.
MNL ZML	108	206,21	227,83	IV, V, VIII., XIII., XV, XXIII., XXIV, XXXV.
Összesen:	609	2969,67	2668,36	K szekció, M-KS, IV, V, VI., VII., VIII., IX, X., XI., XII., XIII., XIV, XV, XVII., XIX, XXIII., XXIII., XXIV, XXV, XXVI., XXIX., XXX., XXXII., XXXIV, XXXV, XXXVII.

III.5.3. Darabszintű rendezés

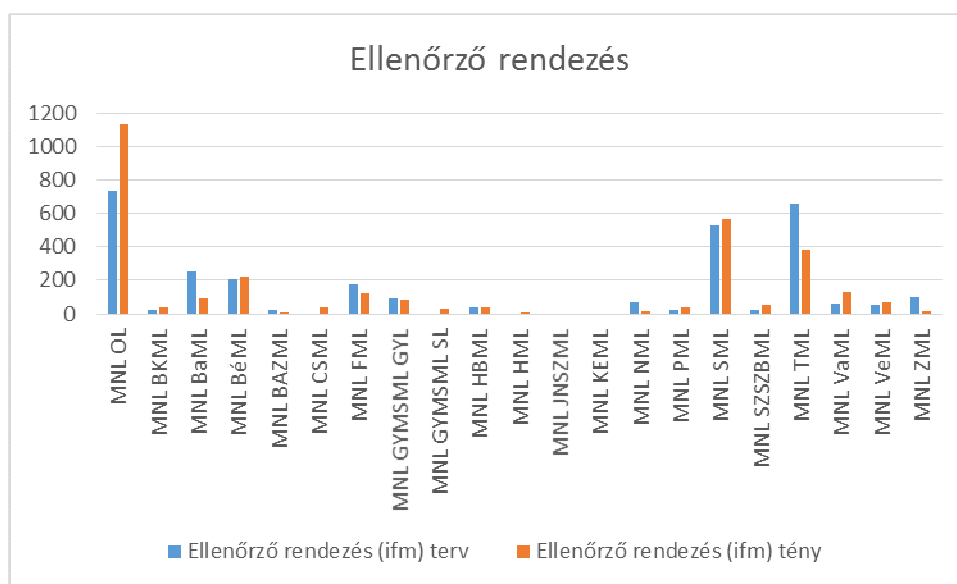
Darabszintű rendezést szinte valamennyi megyei tagintézmény tervezett – négy megye és az OL kivételével – 2015-ben 186,37 ifm terjedelemben. A teljesítést illetően már csak egy tagintézmény nem számolt be ilyen jellegű munkáról, mely összesen 149 fondot érintve 178,14 ifm (és 5 térkép, 76 plakát, valamint 630 egyéb darabszintű tétel) terjedelemben teljesült. Ez a mennyiség kis mértékben elmarad a tervtől, de ennek okai nyilvánvalóan a középszintű rendezésnél kifejtettekkel egyeznek. A darabszintű rendezés némileg más irattípusokat érintett az alap- és középszintű rendezésekhez képest. Hangsúlyosabb volt a Gyűjtemények fondfőcsoport, illetve minden olyan fond(részlet), amelynek iratanyaga vagy a fizikai jellemzői (kötet, térkép, plakát stb.) vagy más egyéb okok miatt darabszintű nyilvántartást, ebből fakadóan ugyanilyen szintű rendezettséget kívánt meg. A darabszintű rendezéseket – szintén a párhuzamos, vagy jövőbeli segédletkészítésnek alárendelten – az adatbázis-építések, illetve azzal összefüggésben a digitalizálási célok is indukálták.

Levéltár megnevezése	Fondok száma (db, tény)	Darabszintű rendezés (ifm)		Érintett fondfőcsoportok (tény)
		terv	tény	
MNL OL	5	0	3,96	D szekció, XIX
MNL BKML	17	59,22	14,64	IV., V., VIII., XI., XV., XVI., XXIII.
MNL BaML	5	5,09	0,72	XIV., XV.
MNL BéML	2	0,25	0,95	IV., VIII.
MNL BAZML	0	1,34	0	0
MNL CSML	23	15,62	33,62 és 630 db	IV., V., VII., VIII., IX., XIV., XV., XXIII., XXIV., XXIX., XXX.
MNL FML	6	6,44	9,97	XXIII., XXIV., XXIX.
MNL GYMSML GYL	8	15,28	19,72	IV., XV., XXIII.
MNL GYMSML SL	6	11,67	11,96	IX., XIV., XXIV., XXV.
MNL HBML	2	2	5,12	VIII.
MNL HML	8	0	5,63	VIII., IX., XXIV.
MNL JNSZML	0	0	0	0
MNL KEML	1	80 db térkép	0,25	VIII.
MNL NML	2	0	1,57	VIII.
MNL PML	5	12,85	7,13	IV., XV., XXXIII.
MNL SML	3	2,98	1,08	IV., XIII., XIV.
MNL SZSZBML	4	1,91	4,5	IV., XXXIII.
MNL TML	3	0,5	0,52 és 5 db térkép, 76 db plakát	XV.
MNL VaML	12	8,28	8,01	X., XIV., XXIII., XXV., XXVI., XXXIV.
MNL VeML	6	21,98	10,04	V., XI., XV., XXIII.
MNL ZML	31	20,96	38,75	IV., XII., XIII., XIV., XV., XXIII.
Összesen:	149	186,37	178,14	
		és 80 db térkép	és 630 db tétel, 5 db térkép, 76 db plakát	D szekció, IV., V., VII., VIII., IX., X., XI., XII., XIII., XIV., XV., XVI., XIX., XXIII., XXIV., XXV., XXVI., XXIX., XXX., XXXIII., XXXIV.

III.5.4. Ellenőrző rendezés

Ellenőrző rendezést öt kivétellel valamennyi megyei levéltár és az OL is tervezett 3065,41 ifm terjedelemben. A végrehajtásban végül két levéltár kivételével mindenki részt vett 346 fondot érintően 3080,34 ifm (plusz 138 térkép) terjedelemben. Az ellenőrző rendezés szintén felölelte összességében majdnem valamennyi fondfőcsoportot. Jellemzően a korábban már legalább középszinten rendezett, de valamilyen ok (költöztetés, sűrű használat, eleve nem szakszerű vagy időközben meghaladottá vált rendezési szisztéma) miatt keveredetté vált irategyütteseket kellett ellenőrizni, adott esetben a rendezettségét revideálni, vagy a megszűnő fondcsoportok miatt kellett elvégezni. Az Országos Levéltár ellenőrző rendezéseinek magasabb aránya természetesen azzal áll összefüggésben, hogy a raktári jegyzékek adatainak scopeArchiv-ba történő feltöltéséhez a jegyzékeket ellenőrizni kellett, ami sok esetben az ellenőrző rendezését is maga után vonta.

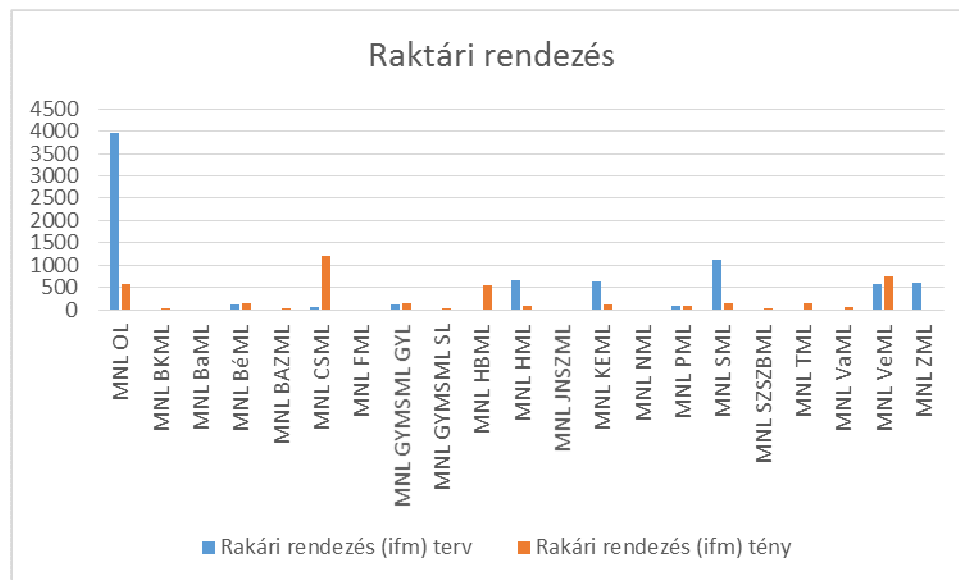
Levéltár megnevezése	Fondok száma (db, tény)	Ellenőrző rendezés (ifm)		Érintett fondfőcsoportok (tény)
		terv	tény	
MNL OL	45	734,19	1134,97	C, D, E, K, N, O, P, Z szekció, XVIII, XIX, XX, XXIX, XXXII
MNL BKML	16	24,94	41,77	IV, V, VI., VIII., XXXIII.
MNL BaML	2	255,49	93,12	IV.
MNL BéML	12	207,4	222,36 és 138 db térkép	IV., XV., XXIX.
MNL BAZML	10	23,41	1,92	V., VII., IX., XIII., XIV., XV.
MNL CSML	9	0	34,91	IV, V, VIII., XV., XXIII.
MNL FML	30	172,66	122,04	IV, XI, XIV, XXIII., XXIV.
MNL GYMSML GYL	13	92,5	82,2	IV, XXI., XXIV., XXV.
MNL GYMSML SL	24	0	28,81	IX., XI., XXIII., XXIV., XXIX.
MNL HBML	12	37,8	36,96	IV, V, VIII., XXIII.
MNL HML	2	0	6,85	XXIII.
MNL JNSZML	0	0	0	0
MNL KEML	0	0	0	0
MNL NML	2	70	16,25	XXXVII.
MNL PML	4	20,32	38,58	IV, V, XXV.
MNL SML	49	525,96	566,79	VII., XXIII., XXV.
MNL SZSZBML	33	25,23	49,97	IX., XI., XXIII., XXIV., XXV.
MNL TML	52	662,31	383,35	V, VIII., XXIII., XXIV., XXX.

Levéltár megnevezése	Fondok száma (db, tény)	Ellenőrző rendezés (ifm)		Érintett fondfőcsoportok (tény)
		terv	tény	
MNL VaML	13	62,63	132,44	VIII., X., XXIII., XXV., XXXII.
MNL VeML	13	53,42	68,01	V., XXI., XXIII., XXV., XXIX.
MNL ZML	5	97,15	19,04	IV., V., XXIII., XXV.
Összesen:	346	3065,41	3080,34 és 138 térkép	C, D, E, K, N, O, P, Z szekció, IV., V., VI., VII., VIII., IX., X., XI., XIII., XIV., XV., XVIII, XIX, XX, XXI., XXIII., XXIV., XXV., XXIX., XXX., XXXII., XXXIII., XXXVII.

III.5.5. Raktári rendezés (mintaállványozás, jelzetelés, átrendezés)

A munka legtöbb esetben raktáron belüli átrendezést, tömörítést kisebb mértékben mintaállványozást jelentett: Jelzetelést kevés helyen végeztek.

A 2015. évre vonatkozóan kilenc megyei tagintézmény és az OL vett tervbe raktári rendezést 7935,326 ifm összerjedelemben. A munka végrehajtásában végül 16 levéltár vett részt és 474 fond esetében 3987 ifm-t érintett a raktári rendezés (átrendezés, jelzetelés, mintaállványozás). Az OL esetében a tervhez képest azért ekkora az eltérés, mert az első félévi rendkívüli digitalizálás-előkészítési munkák miatt az óbudai raktárak tömörítésére csak a második félévben kezdődött meg a KSH népszámlálások feldolgozási tábláinak áthelyezésével, így a több mint 3000 iratfolyóméter terjedelmű egyéni adatfelvételi ívek tömörítésére ebben az évben nem került sor.

Levéltár megnevezése	Fondok száma (db, tény)	Raktári rendezés (ifm)		Érintett fondfőcsoportok (tény)
		terv	tény	
MNL OL	60	3964,36	585,22	P, R, S szekció, XVIII, XIX, XX, XXVI, XXXII
MNL BKML	2	0	3,33	VIII., X.
MNL BaML	0	0	0	0
MNL BéML	1	107,52	134,4	XXXIII.
MNL BAZML	10	0	1,92	V., VII., IX., XIII., XIV., XV.
MNL CSML		56,51	1198,63	V, IX., X., XIV., XV., XXIII., XXXVII.,
MNL FML	0	0	0	0

Levéltár megnevezése	Fondok száma (db, tény)	Raktári rendezés (ifm)		Érintett fondfőcsoportok (tény)
		terv	tény	
MNL GYMSML GYL	13	122,5	130,42	IV., XXI., XXV., XXXV.
MNL GYMSML SL	10	0	16,29	IX.
MNL HBML		0	540	
MNL HML	27	667,32	80,93	VIII., IX., X., XVII., XXIII., XXIV., XXV., XXXV.
MNL JNSZML	0	0	0	0
MNL KEML	128	634,52	113,23	IV., V., VI., VII., VIII., IX., X. XI., XIII., XV., XVI., XVII., XXIII., XXIV. XXIX., XXXV.
MNL NML	0	0	0	0
MNL PML		84	84	XXII.
MNL SML	5	1106,406	132,36	XXIII., XXIV.
MNL SZSZBML	33	0	33,15	XXIV., XXV.
MNL TML		0	136,09	
MNL VaML	23	0	55,61	V., XI., XIV., XVII., XXII., XXIII., XXV., XXVI., XXXII., XXXIV., XXXVII.
MNL VeML	162	585,19	741,43	V., IX., XXIV., XXIII., XXV., XXIX., XXX.
MNL ZML	0	607	0	0
Összesen:	474	7935,326	3987,01	P, R, S szekció, IV., V., VI., VII., VIII., IX., X. XI., XIII., XIV., XV., XVI., XVII., XVIII., XIX., XX., XXII., XXIII., XXIV., XXV., XXVI., XXIX., XXXII., XXXIII., XXXIV., XXXV., XXXVII.

III. 6. Selejtezés

A 2015. évben lezajlott ingatlanfejlesztések több helyen távlatilag orvosolták a raktározási gondokat, összességében azonban a megyei levéltárak többsége továbbra is iratbefogadási problémákkal küzd. A szakmai feladatellátás követelményei mellett így a raktári helyek szűkössége továbbra is alátámasztja a selejtezésre fordított munka létjogosultságát. Az egyes, jelentős nem maradandó értékű iratanyagot tartalmazó irategységek (elsősorban a XXIII., és XXIX. fondfőcsoportokban) selejtezése mellett a megyei levéltárakban ez a munkafolyamat számos helyen összekapcsolódott a rendezési munkálatokkal. Ez az oka annak is, hogy az alább szereplő táblázatban külön oszlopban tüntettük fel a tényleges selejtezés által, és a rendezési munka során bekövetkezett iratcsökkenést.

Megállapítható, hogy a selejtezendő iratok közül kiemelt helyen szerepelnek a XXIII. fondfőcsoportba tartozó tanácsi iratok. A tanácsi iratok selejtezését a Magyar Országos Levéltár által kiadott 374/2004. sz. ajánlás („Ajánlás a tanácsi iratok selejtezési mintajegyzékeiről”) alapján végzik a megyei tagintézmények. Ennek során eltávolítják a duplumokat – a sokszor akár tízes nagyságrendben előforduló stencileket –, a tértivevényeket, továbbá a borítékokat (amennyiben az nem tartalmaz olyan adatot, amely jogkövetkezésménnyel járhatna).

A gazdasági iratok selejtezését az MNL Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltára helyezte előtérbe. Ezek között nagy számban található olyan iratok (elsősorban pénzügyi bizonylatok), amelyek esetében a 2000. évi C. számú számviteli törvény 169. §-a alapján meghatározott őrzési kötelezettség megszűnt.

A XXV. fondfőcsoportba tartozó iratanyagokban az MNL Veszprém Megyei Levéltára hajtott végre selejtezést, a megyeszékhely városi bíróságának peres, büntetőperes és peren kívüli ügyszakokban keletkeztetett irataiban. A XXIV-es fondfőcsoport (illetékhivatali iratok) az MNL Zala Megyei Levéltára selejtezési munkáiban jelent meg.

Az MNL Országos Levéltárában a Magánlevéltárak, gyűjtemények és gazdasági szervek főosztályán őrzött vállalati iratanyag több fondot érintő selejtezési eljárásainak utolsó fázisára került sor, az 1945 utáni kormányzati szervek főosztályán pedig selejtezési terv készült a Magyar Közvéleménykutató Intézet irataihoz.

	A levéltár megnevezése				Selejtezés	Rendezés során bekövetkezett iratcsökkenés (ifm)
	Fondok száma (db)	Selejtezés alá vont irat terjedelme (ifm)	Selejt mennyisége (ifm)	Érintett fondfőcsoportok	Selejtezés jóváhagyása (megtörtént, folyamatban)	
MNL OL	2	276,67	202	XXVI., XXIX.	Folyamatban	–
MNL BKML	–	–	–	–	–	5,44
MNL BaML	–	–	–	–	–	–
MNL BéML	–	–	–	–	–	–
MNL BAZML	–	–	–	–	–	–
MNL CSML	1	24,45	1,65	XXIII.	Folyamatban	–
MNL FML	–	–	–	–	–	–
MNL GYMSML Győr	22	294,42	55	XXIX., XXX.	Folyamatban	–
MNL GYMSML Sopron	–	–	–	–	–	–
MNL HBML	–	–	–	–	–	41,70
MNL HML	–	–	–	–	–	–
MNL JNSZML	44	50,94	46,17	XXIII.	Megtörtént	–
MNL KEML	–	–	–	–	–	–
MNL NML	–	–	–	–	–	38,37
MNL PML	–	–	–	–	–	–
MNL SML	28	1493,67	202,56	XXIII.	Megtörtént	–
MNL SZSZBML	–	–	–	–	–	–
MNL TML	–	–	–	–	–	–
MNL VaML	–	–	–	–	–	–
MNL VeML	4	70,45	12,66	XXIII., XXV.	Folyamatban	13
MNL ZML	24	256,58	181,59	XXIII., XXIV.	Megtörtént	68,81
Összesen	125	2467,18	701,63	XXIII., XXIV., XXV., XXVI., XXIX., XXX.	megtörtént: 3 folyamatban: 4	267,32

A tagintézmények 2015. évi munkaterve alapján a selejtezés alá vont levéltári iratanyag 2467,63 ifm-t tett ki a bértárolt iratanyagban tervezett selejtezések nélkül. A 2015. évben ténylegesen selejtezés alá vont iratanyag 2467,18 ifm volt, amely a jelzett célkitűzést lényegében lefedi. A teljesítés terén, tagintézményi bontásban azonban tapasztalhatók egyenetlenségek, amelyek több tényezőre vezethetők vissza. Ezek közül általánosságban kiemelhetők a 2015. évi törvénymódosítással életbe lépett, hadigondozással összefüggő adatszolgáltatási többletfeladatok. Emellett néhány megyei tagintézmény esetében (Heves, Nógrád) átfogó épület-felújítási és korszerűsítési munkálatok miatt szorult háttérbe a levéltári feldolgozó munka, ezzel együtt a selejtezési tevékenység. Egyes levéltárakban ugyanakkor a rendezésekkel párhuzamosan tervezett selejtezésekre a rendezés tapasztalatainak fényében nem került sor. A munkatervben megjelölt selejtezési tervszámoktól Bács-Kiskun, Komárom-Esztergom, Nógrád és Pest megye levéltárai esetében semmi sem valósult meg. Csongrád megye, valamint Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltára a selejtezéseit részlegesenajtotta végre, míg Jász-Nagykun-Szolnok, Somogy, Veszprém és Zala megyék levéltárai és az Országos Levéltár felülteljesítették a tárgyévre kitűzött mennyiségi kvótát.

III. 7. Segédletkészítés

Az MNL OL szervezeti egységei és a megyei tagintézmények a középtávú szakmai célkitűzésnek megfelelően 2014-ben is nagy hangsúlyt fektettek a felhasználók, kutatók munkáját támogató és a levéltári anyag használatát, nyilvántartását megkönnyítő segédletkészítésre, amely elsősorban a korábbi években megkezdett munkák folytatását jelentette. A segédletkészítés tekintetében az új nyilvántartó rendszerre történő átállással párhuzamosan a 10/2002. NKÖM, illetve a 2015-ben hatályba lépett 27/2015. (V. 27.) EMMI rendelet értelmében a nyilvántartással kapcsolatban elvégzett feladatokat a levéltári nyilvántartások közé soroltuk, köztük a raktári jegyzékek készítését is. Ezt indokolta az is, hogy az új, a ScopeArchivra alapozódó nyilvántartórendszer (LNYR) azt követeli meg, hogy az általunk őrzött iratanyagot a lehető legrészletesebben írjuk le. A nyilvántartórendszer és a repertóriumok, raktári jegyzékek célkitűzései így lényegében azonosak, a repertóriumok további készítése valójában feleslegesség is vált. Az OL-ben már 2013-ban is ezt a gyakorlatot követtük, 2014-ben pedig a megyei levéltárak is áttértek az új nyilvántartással erre a gyakorlatra. Ez azt eredményezte, hogy a segédletkészítés hagyományos felosztása helyett a szervezeti egységek és tagintézmények beszámolóiban a következő főbb csoportokra osztottuk a segédleteket: adatbázis, tematikus segédlet, regesztá, lajstrom, repertórium. Utóbbi azért hagytuk meg, mert a megyei levéltárakban még folyamatban vannak korábban kezdett repertóriumkészítési munkálatok. A ScopeArchiv bevezetésével lehetővé vált, hogy szinte minden elektronikus segédletet folyamatosan a rendszer részévé tegyünk, így elmosódik a hagyományos határ a nyilvántartás és segédlet között. Az OL főosztályai folyamatosan integrálták adatbázisaikat, illetve korábban elektronikusan vagy csak nyomtatott alakban rendelkezésre álló repertóriumait vagy különféle jegyzékeiket. Mivel a legtöbb adatbázis építése több éve folyamatos és az adattartalom nem feltétlenül köthető iratfolyóméterhez, ezért a beszámolóban sem lehet megadni az egy éves segédletkészítési tevékenységet iratfolyóméterben. Az Országos Levéltári segédletkészítési tevékenységet leginkább a Scope adattartalmának és az Adatbázisok online gyarapodásával lehet mérni (lásd nyilvántartások fejezetet). Az MNL-ben 2015-ben sorra került Holokauszt-projekt lényegesen hozzájárult ahhoz, hogy az összes tagintézményben megnőjön az adatbázisok által kutatható iratanyagok mennyisége. Hasonló eredménye volt a Nemzeti Emlékezet Bizottsággal kötött együttműködési megállapodásnak is, valamint a 2015. évi CIV. törvény hadigondozásról szóló törvénynek, valamint annak végrehajtási rendeletét módosító 200/2015. (VII. 23.) Korm. rendeletnek is. Ennek kapcsán a napi mintegy 50-100 kérelem elbírálásában egy folyamatosan gyarapodó, az összes tagintézmény bevonásával készült hadiárva adatbázis segítette az MNL munkatársait. Utóbbi nem várt feladat azonban a legtöbb tagintézményt tervmódosításra kényszerítette, így több, korábban tervezett adatbázis nem készült el. Az 1945 előtti kormányzati főosztályán 2015-ben 10,11 ifm iratanyaghoz készült el adatbázis, lényegében a terv szerint, ami 49 752 rekordot jelent. Az adatbázisok a Holokauszt évfordulóhoz, az I. Világháborús megemlékezésekhez, illetve a Lengyelországból 1939-ben Magyarországra menekültekhez kapcsolódnak. Ezen felül a korábban megkezdett adatbázis-építések folytatódtak az erdélyi királyi könyvek, valamint más levelezéseket és 19. századi minősítési táblákat tartalmazó gyűjteményekben. A minisztertanácsi jegyzőkönyvek adatbázisának integrálási feladatai korábbi hiányosságok felszínre kerülése miatt áthúzódnak a következő évre. Ugyanitt 3,4 ifm iratanyag esetében készítettek tematikus segédletet. Az 1945 utáni kormányzati főosztályán a terv szerinti adatbázis-építés folyt a belügyminisztériumi, külügyminisztériumi, bírósági iratokban mintegy 34,39 iratfolyóméterhez. Az adatbázisok szintén a Holokauszt-projekthez kapcsolódnak, illetve a II. Világháborús idejű megemlékezéseihez, valamint a jövő évi '56-os évfordulóhoz. A Magánlevéltárak, gyűjtemények és gazdasági szervek főosztályán folytatódott az anyakönyvi adatbázis javítása, valamint a címereslevelek adatbázisának építése az 1945 előtti kormányzati főosztályával közösen, ami online elérhető. A gazdasági szervek iratanyagában a MÁV I. Világháborús iratanyagában folytatódott a feldolgozás, ahol 24,96 ifm mennyiségű iratanyaghoz 20 922 rekord mennyiségű feldolgozást végeztek.

A 2015. évi teljesítménymutatókból jól látszik, hogy az utóbbi évek tendenciái, miszerint a megyei levéltárakban is egyre nagyobb teret hódítanak a levéltárak munkatársai által készített adatbázisok, 2015-ben is folytatódott. A segédletek ezen formájának térnyerését a kutatói, felhasználói igények mellett a Holokauszt-projekt által nyújtott támogatás, a NEB-bel kötött együttműködés, valamint az NKA-hoz benyújtott sikeres pályázatok is előmozdították. Az adatbázis-építés másik jelentősége, hogy a tagintézmények által készített ilyen típusú segédleteket az MNL Adatbázisok online közös keresési lehetőséget biztosító felületén, valamint a tagintézmények honlapján elektronikus formában is hozzáférhetővé lehet tenni. A feldolgozott iratanyagok részben a már említett évfordulóhoz és együttműködésekhez kapcsolódnak, részben törvényi kötelezettségeink következtében, részben pedig a levéltárakban hagyományosan készített feltárásoknak (összeírások, ülésjegyzőkönyvek, korábbi helytörténeti gyűjtések, ingatlan nyilvántartások, archontológiák) köszönhetően jöttek létre. A NEB-bel együttműködésben a megyei levéltárakban található politikai perek szisztematikus feltárása is megkezdődhetett. Újdonságként érdemes megemlíteni, hogy a tagintézményekben őrzött fotógyűjtemények is az érintett iratanyagok közé kerültek, ami talán még nagyobb érdeklődésre tarthat számot, mint a korábban már említett, hagyományos területnek számító feldolgozások. A tárgyévben mind a feldolgozott iratanyag mennyiségét, mind az érintett főcsoportok számát tekintve a legnagyobb volumenű segédletkészítés az adatbázisok terén valósult meg, míg a legkevesebb iratanyagot érintő segédletkészítés érthető módon a regesztázás esetében történt. Problémát jelent, hogy a megyei levéltárak által 2015-ben készített adatbázisok jelentős részének internetes hozzáférése még nem megoldott, így a kutatók távoli hozzáférése sem minden esetben biztosított.

A 2015. évi tervadatokkal összevetve megállapítható, hogy a megyei tagintézmények megvalósított segédletkészítési munkatelési eredménye összességében elmaradt az eredeti célkitűzésektől. Ennek elsődleges oka a hadigondozásról szóló törvénnyel kapcsolatban robbanásszerűen megnőtt ügyfélszolgálati tevékenység volt. Az adatbázisok esetében a tematikák sokfélesége – az év közben felmerült munkafeladatok miatt – növekedett, de az elkészült adatbázisok mindössze 80%-os

teljesülést mutatnak a tervezetthez képest. A középszintű levéltári segédletek tekintetében a tematikus segédletek esetében csupán 20%-os volt a teljesülés, amelynek háttérében részben a már említett többletfeladat, részben pedig az a tény áll, hogy a megyék által korábban az ugyancsak a középszintű levéltári segédletek körében szerepeltetett raktári jegyzékek adatai a levéltári nyilvántartások fejezetbe kerültek át. Kiemelhetjük, hogy a repertóriumok esetében közel ötszörös, a legnagyobb felkészültséget, szakmai tapasztalatot és időráfordítást igénylő darabszintű segédletek tekintetében a lajstromok esetében háromszoros, míg a regeszták esetében közel négyszeres többletjeljesítmény mutatkozik a tervadatokhoz képest. Az Országos Levéltár tekintetében is elmaradtak bizonyos feladatok, mint az 1867 előtti minisztertanácsi jegyzőkönyvek, vagy a mikrofilmek adatbázisainak véglegesítése. Ennek oka elsődlegesen az időközben felmerült más, intézményi szempontból kiemelt projektekben való részvétel.

2015. évi segédletek teljesítménymutatója

A levéltár megnevezése	Adatbázis (fondfőcs., fond, mennyiség ifm)	Tematikus segédlet (fondfőcs., fond, mennyiség ifm)	Regeszta (fondfőcs., fond, mennyiség ifm)	Lajstrom (fondfőcs., fond, mennyiség ifm)	Repertórium (fondfőcs., fond, mennyiség ifm)
MNL BKML		IV. 1609. a., 0,08 ifm		IV. 407. a., 0,04 ifm IV. 407. b., 0,88 ifm IV. 414. a., 0,06 ifm IV. 431. a., 0, 01 ifm IV. 902. b., 1,70 ifm IV. 903. a., 0,05 ifm IV. 903. b., 3,24 ifm IV. 908. a., 1,74 ifm XI. 214., 0,05 ifm XI. 278., 0,01 ifm XV. 15. a, 0,07 ifm XV. 1 a, 0,94 ifm XXIV. 202. a, 0, 63 ifm	
MNL BaML				XIV. 38., 0,12 ifm XIV. 40., 0,12 ifm XIV. 48., 0,12 ifm XV. 43. a., 0,28 ifm XV. 43. b., 0,14 ifm	
MNL BéML	Tematikai cédulák adatbázisa (http://bekes-archiv.hu/leveltar3/), XXIII. 8., 5081 rekord Fénykép-adatbázis, 452 fénykép A Plakátok, tablók, egyéb kinyomtatványok adatbázisa (http://bekes-archiv.hu/leveltar1/), 16 rekord XI. 9. c), d), e), 11,91 ifm				
MNL BAZML	IV. 2428/d., 0,34 ifm XV. 32., 0,20 ifm XXXIII. 1. a., 12,25 ifm	IV. 811., 6,36 ifm IV. 922/b., 2,76 ifm VII. 1. b., 1,20 ifm VIII. 101., 0,50 ifm XXIII. 2. d. , 1,20 ifm XXIII. 118., 0,12 ifm XXV. 54/c., 12,24 ifm	IV. 516., 0,12 ifm	V. 275/c., 0,01 ifm VII. 9/b., 0,10 ifm VII. 9/d., 0,01 ifm VII. 9/e., 0,03 ifm IX. 288., 0,03 ifm XIII.3., 1,2 ifm XXV. 57/b., 0,02 ifm	V. 251., 0,14 ifm V. 275., 0,05 ifm IX. 288., 0,03 ifm XI. 14., 0,10 ifm XI. 15., 0,54 ifm XI. 107., 0,10 ifm XIII. 61., 0,02 ifm XIII. 63., 0,01 ifm XIV. 58., 0,02 ifm XV. 43., 0,48 ifm XV. 93/c., 0,05 ifm

A levéltár megnevezése	Adatbázis (fondfőcs., fond, mennyiség ifm)	Tematikus segédlet (fondfőcs., fond, mennyiség ifm)	Regesztza (fondfőcs., fond, mennyiség ifm)	Lajstrom (fondfőcs., fond, mennyiség ifm)	Repertórium (fondfőcs., fond, mennyiség ifm)
MNL CSML	VII. 5., 9,60 ifm VIII. 64., 2,10 ifm XV. 2., 0,60 ifm XXXV. 15. A Szegedi Katonai Ügyészség kiselejtezésre kerülő iratai 1920 rekord XV. 25. Plakátok gyűjteménye, 150 db. VII. 11., 10,80 ifm XXIV. 104., 0,22 ifm V. 1. a., 1,28 ifm V. 142. n., 0,04 ifm, XV. 12., 8,04 ifm XXIII. 503. a., 7,80 ifm, XXIII. 503. b. 1,80 ifm XXIII. 504., 0,84 ifm XXIV. 102., 1,20 ifm V. 177., 0,04 ifm VII. 3., 19,44 ifm	IV. 1407. o., XV. 21. és XXIII. 4. b., 22,28 ifm XV. 1., 0,91 ifm XV. 13., 0,26 ifm V. B. 73. e., 0,02 ifm V. B. 82. b., 0,08 ifm V. B. 101., 0,24 ifm XI. 1401., 0,02 ifm	IV. 1407., 0,12 ifm V. B. 73. e., 0,61 ifm	XIV. 35. T., 0,06 ifm XIV. 18., 0,02 ifm XIV. 19., 0,12 ifm XIV. 20., 0,52 ifm XXIII. 301. a., 0,36 ifm	IX. 1401., 5,62 ifm XI. 7., 0,12 ifm XI. 110., 0,18 ifm XI. 201., 0,26 ifm IV. B. 1444., 0,18 ifm VIII. 115., 0,10 ifm VIII. 116., 0,02 ifm VIII. 118., 0,84 ifm VIII. 3601., 0,02 ifm IX. 1602., 0,08 ifm X. 60., 0,02 ifm X. 232., 0,03 ifm X. 233., 0,04 ifm X. 234., 0,05 ifm X. 235., 0,01 ifm XI. 113., 0,03 ifm XII. 3., 1,30 ifm XII. 6., 3,82 ifm XII. 7., 0,04 ifm XIV. 70., 0,48 ifm XXV. 23. e., 15,17 ifm XIV. 18., 0,02 ifm XXIV. 102., 1,20 ifm XXIV. 113., 0,24 ifm
MNL FML	A halotti anyakönyvi másodpéldányokra adatbázis, pilotprojekt mintegy 30000 rekord	-	-	-	-
MNL GYMSML Győr	-	XXXIII.1. 4 ifm	IV.A. 1. 0,01 ifm IV.A.502., 0,04 ifm IV.B. 404. 1 ifm IV.B. 464. 1,08 ifm	XXIII.2. 5,8 ifm XXIV. 214. 1,8 ifm XXV.1. 1,44 ifm XXV.11. 6 ifm	-
MNL GYMSML Sopron	XXIV.412.c., 2,76 ifm XXXV. 151., 2,16 ifm XXXV. 151., 2,10 IX. 701., 4,56	-	-	-	-
MNL HBML	IV. Egyházi anyakönyvek: 0,13 ifm XV. 29., 2,82 ifm XXXV. 21., 0,40 ifm	-	-	-	-
MNL HML	-	V. 80 Eger város építési engedélyek nyilvántartása 10 ifm, 2115 rekord V.501.d. Eger város építési engedélyek nyilvántartása 120 ifm, 4685 rekord XXXV.30.2.3 MSZMP Gyöngyös Városi PB, VB üléseinek napirendi pontjai 5 ifm	-	-	-
MNL JNSZML	XXV. 9-d., 0,15 ifm	-	-	V. 72-b., 1,56 ifm VIII.818., 4,45 ifm	-

A levéltár megnevezése	Adatbázis (fondfőcs., fond, mennyiség ifm)	Tematikus segédlet (fondfőcs., fond, mennyiség ifm)	Regesztza (fondfőcs., fond, mennyiség ifm)	Lajstrom (fondfőcs., fond, mennyiség ifm)	Repertórium (fondfőcs., fond, mennyiség ifm)
MNL KEML	IV.904. 1,5 ifm XXIII.226.a. 0,75 ifm XXIII.227.a. 0,15 ifm XXIII.526.a. 2,1 ifm XXIII.551.b. 2,04 ifm XXIII.576.a. 2,1 ifm XXIII.701.a. 1,56 ifm XXIII.703.a. 1,71 ifm XXIII.704.a. 0,82 ifm XXIII.705.a. 0,64 ifm XXIII.706.a. 0,4 ifm XXV.4.c.1. 5,04 ifm XXV.4.c.2. 0,08 ifm	–	IV.1.a. 0,6 ifm	–	–
MNL NML	–	Holokauszt- íratválogatás: IV. 454.; V. 183., 432., 503.; XXIV. 101. – kb. 0,10 ifm	–	XXV. 4.c., kb. 0,06 ifm	–
MNL PML	1945 és 1963 közötti politikai perek adatbázisa (XXV. 1-b. 3,5 ifm, 118 rekord és 2-b.) 12,24 ifm, 576 rekord folyamatban	–	–	–	–
MNL SML	XV 1, 0,5 ifm XXIII. 1, 2,5 ifm XXXVII. 1, 17,25 ifm	–	–	IV 4, 13,5 ifm XXXVIII 1 2,1 ifm 5 15,6	–
MNL SZSZBML	IV. B. 757., 1,50 ifm IV. A. 1. Szabolcs vármegye Feudális kori összeírások 17-18. sz. 3760 db Urbáriumok 18. sz. 3350 db V. A. 12/k., 0,01 ifm Holokauszt – digitalizálás, forrásválogatás 1944 6470 db. Világháborúk Nyíregyházi hadifoglyok Beregi málenkij robotra elhurcoltak 1914-1945 379 db www.szabarchiv.hu Honlap 2546 db www.szabarchiv.hu	IV. B. 403. Szabolcs, valamint Szabolcs és Ung k.e.e. Vármegyék Központi Választmánya Választói névjegyzékek 1875–1941 1,10 H//Segédletek/IV V. A. 12/k. Nyíregyháza Mezőváros Tanácsának íratái. Végrendeletek 1798–1816 0,01 H//Segédletek/V	–	IV. B. 403. Szabolcs, valamint Szabolcs és Ung k.e.e. Vármegyék Központi Választmánya	–
MNL TML	IV., 1 fond, 0,30 ifm XXXIII., 14 fond, kb.7 ifm	V., 1 fond, 5,55 ifm	IV., 1 fond, 0,01 ifm	XV., 3 fond, 0,52 ifm	–
MNL VaML	–	–	–	–	XI. 10, 4,99 ifm
MNL VeML	V.177. 0,01 ifm XV.81. Digitális képmásolatok gyűjteménye. 791 rekord XV.81.c VeML I. világháborús emlékgyűjtés 2591 rekord	V. 73. c., 0,43 ifm V. 419. b., 0,16 ifm XXIII. 1. a., 0,77 ifm XXIII. 730. b., 0,12 ifm XXIII. 926. b., 0,12 ifm	XI.608, 0,05 ifm	IV. 1. c., 1,04 ifm IV.426.a (XXI.31.a), 0,36 ifm IV. 431. b., 0,48 ifm V.191, 0,60 ifm XV.13.e Péterfay Endre fényképgyűjteménye 1,14 XXIII. 362. c., 10,68 ifm XXIII. 362. d., 9,48 ifm	–

A levéltár megnevezése	Adatbázis (fondfőcs., fond, mennyiség ifm)	Tematikus segédlet (fondfőcs., fond, mennyiség ifm)	Regeszta (fondfőcs., fond, mennyiség ifm)	Lajstrom (fondfőcs., fond, mennyiség ifm)	Repertórium (fondfőcs., fond, mennyiség ifm)
MNL ZML	IV.402.b., 0,44 ifm XXIII.201.a., 0,81 ifm XXIII.251.a., 0,7 ifm	Párt/állam archontológia adatbázis		IV.1.c., 1,98 ifm IV.9.b., 12,6 ifm IV.10.g., 0,22 ifm IV.10.f., 0,44 ifm IV.10.h., 0,11 ifm IV.10.e., 0,55 ifm IV.10.i., 1,43 ifm IV.14.n., 20,46 ifm IV.14.u., 0,11 ifm V.1607.c., 12,32 ifm X.22-37., 1,52 ifm XIII.10., 0,44 ifm XIII.34., 0,33 ifm XV.3.a. Térképek. Törzsanyag (T) 240 db XV.3.b. Urbéri térképek (U) 777 db XV.3.c. II. József korabeli brouillonok (vázlatok) 230 db XV.4.a. Kataszteri Térképek (K) 895 db XV.4.b., 15,62 ifm XV.22., 2,42 ifm XIV.56., 0,33 ifm	
Megyei levéltárak összesen:	152,222 ifm + 52796 rekord	59,52 ifm	3,64 ifm	137,39 ifm	37,26 ifm
MNL OL 1945 előtti korm. szervek fő.	D 188, 0,48 ifm – 643 rekord E 190, 0,12 ifm – 300 rekord, E 254, 0,6 ifm – 1156 rekord E 158, 0,65 ifm – 43250 rekord B 18, 0,3 ifm – 530 rekord K 150, 0,12 ifm, 1200 rekord K 73, 2,64 ifm – 652 rekord K 184, 5,2 ifm – 2021 rekord	C 64, 3,00 ifm E 148, 0,4 ifm			
MNL OL 1945 utáni korm. szervek fő.	M-KS 276-118, 6,08 ifm XIX-A-1-j, 3,36 ifm XIX-B-1-h, 0,60 ifm XIX-B-1-aq, 0,12 ifm XIX-C-3, 0,10 ifm XIX-J-1-k, 23,88 ifm XX-5-d, 0,25 ifm				
MNL MGGY fő.	OL Az anyakönyvi adatbázis gépelési és betöltési hibáinak javítása, az elavult adatok pontosítása. Z 1525, 24,96 ifm – 20922 rekord				
MNL összesen	OL 69,46 ifm + 130 db címeres levél	3,4 ifm			
MNL összesen	IV, V, VII, VIII, IX, XI, XV, XIX, XXII, XXIII, XXIV, XXXIII 221,682 ifm + 130 címeres levél + 150 plakát	IV, V, VII, VIII, XI, XV, XXIII, XXIV, XXV, XXXIII, XXXV 62,56 ifm	IV, V, XI 3,64 ifm	IV, V, VII, VIII, X, IX, XI, XIII, XIV, XV, XXIII, XXIV, XXV, XXXVIII 137,39 ifm	IV, V, VIII, IX, X, XI, XII, XIII, XIV, XV, XXIV, XXV 37,26 ifm

III. 8. Kutató- és ügyfélszolgálat

Az MNL integrációja – a húsz megyei tagintézmény csatlakozása – arra készíti az intézmény kutatószolgálatait, hogy szolgáltatásait, működésüket, nyilvántartásait és a kutatás feltételeit felülvizsgálják, és amennyire lehet és szükséges közös nevezőre hozzák. A szolgáltató levéltár koncepció megvalósításának kiemelt eleme az országos levéltár és a megyei levéltárak iratanyagát kutatók felhasználói igényeinek megismerése, felmérése és a változások nyomon követése. Az MNL 2015-ben általános, valamennyi tagintézményre kiterjedő kutatói felmérést készített, aminek kérdőíve az MNL gyűjtőportálján volt elérhető, s a felmérés 2015 decemberéig zajlott. Az adatok feldolgozására a jövő év elején kerül majd sor. A tapasztalatokat és a levont következtetéseket be fogjuk építeni a modern kutatószolgálati stratégiába, s ezen keresztül hasznosítjuk a kutatószolgálati munkában.

A Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára kutatószolgálat és a megyei levéltárak a tavalyi évben 85 millió forintot nyertek a Nemzeti Kulturális Alap Közgyűjtemények Kollégiuma „A levéltári közönségszolgálati terek – kutatóterem, kiállítóter, előadóterem – látogatóbarát fejlesztésére” című pályázatán. A pályázati forrásból a tagintézmények az általuk kínált szolgáltatások színvonalát és a kutatás körülményeit javították a kutató- és ügyfélszolgálati-terei felújításával. Az MNL Heves Megyei Levéltárban új kutatótermet adtak át, a Nógrád Megyei Levéltár pedig új épületbe költözött, ahol megújult kutatóterem fogadja a kutatókat. A projekt kiemelt fejlesztése volt az Országos Levéltár Hess András téri új kutatótermének kialakítása, amely egyszerre jelent férőhelybővítést és technikai korszerűsítést. Június 19-én nyílt meg a 42 fős kutatóterem, mely egyrészt az 1945 utáni kormányzati iratok, másrészt a digitális iratanyag kutatását teszi lehetővé. 2015. április 1-jétől az Országos Levéltár mindhárom kutatótermében ingyenes wifi áll a kutatók rendelkezésére.

A kutatótermekben szolgáltatott elektronikus adatbázisok és segédletek 2015-ben is jelentősen bővültek (pl. a CO:OP projekt keretében az ADT+), közülük jelentőségét tekintve kiemelkedik az anyakönyvi adatbázis. Ennek folyamatos, és széles körű közzététele fontos változás a családkutatók számára. A tagintézmények és a kutatószolgálatok ezen a téren ösztönző szerepet is vállalnak: a családkutatás jelentőségét és lehetőségét a megfelelő kommunikációs csatornákon hangsúlyozzák, s emellett fontos, a családkutatók és más kutatók számára módszertani segítséget is nyújtanak. Az adatbázist nemcsak az MNL tagintézményeiben, hanem a BFL-ben is elérhetővé tettük.

Vannak azonban nehézségek is a kutatószolgálati területen. Az MNL legtöbb tagintézményében az ügyfélszolgálati helyiségek, kutatóterem nem akadálymentesítettek. Nem egy intézményben a mikrofilmolvasó berendezések elöregedtek, tönkrementek, használatukhoz rendszeresen sorszámot kell osztani. Az MNL OL óbudai kutatóterméből több "használaton kívüli" gépet vittek el egyes tagintézmények. További nehézséget jelent a megyei levéltárak számára, hogy mikrofilmtekercekről nem tudnak másolatot kiadni. Hiába elérhető a felekezeti anyakönyvi mikrofilm adatbázis, másolatkérés esetén a dokumentumokat ismételt sokszorosításnak kell alávetni. Az ADT+ szolgáltatás is egy-két kutatótermi gépen érhető csak el, ugyanúgy mint a gyűjtőportál adatbázisai. Így ezek a szolgáltatások csak előzetes bejelentkezés, illetve sorszám-osztás révén érhetőek el a kutatók számára. A ScopeArchive csak "külső asztali megjelenítéssel" működik a tagintézményekben, ami gyakran akadályozza a kollégákat az adatok felvitelében.

A Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára kutatószolgálat az Elektronikus Levéltár Projekt keretében beszerzett Scope nyilvántartási programot – a jogszabály által előírt nyilvántartási kötelezettségnek eleget téve – a kutatótermi folyamatok rögzítésére (regisztráció, kérések és kutatási esetek) már akadálytalanul használja. Az elektronikus regisztráció és kérelem leadás 2014. év eleje óta üzemel, de az online kérés beindítására nem került sor, mert a program fejlesztést igényel és erre a support szerződés hiánya miatt eddig nem került sor. Az elektronikus levéltár szolgáltatásainak teljes körű alkalmazásához tervezet készült a kutatószolgálati folyamatok átalakításához. A kutatók részére az Elektronikus Levéltári Portál szolgáltatásaihoz (regisztráció, online kikérés) elkészült egy alapsúgó. Célunk, hogy a jövőben a Scope kutatói modulját a megyei levéltárakban is alkalmazzuk tudjuk, ehhez azonban jelentős infokommunikációs fejlesztés szükséges.

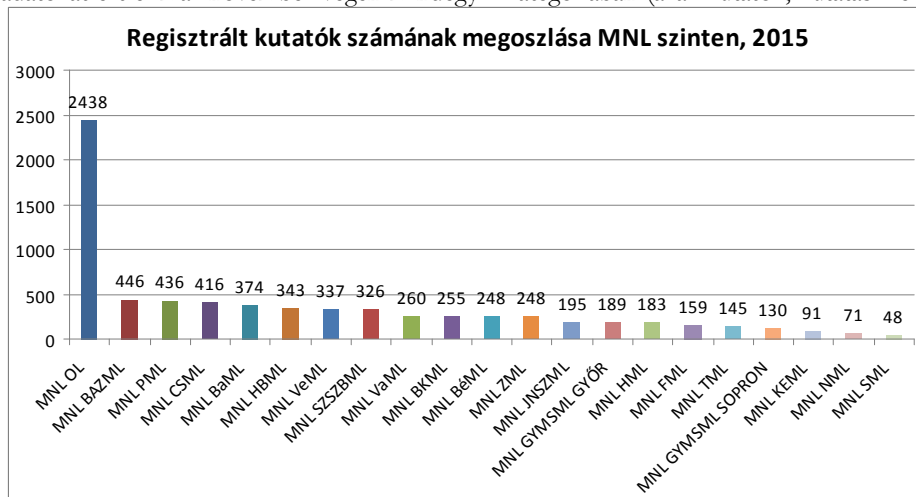
Az MNL Országos Levéltára 2014. szeptemberében elindította a levéltári kutatást népszerűsítő kutatói blogját, az Aktakalandot. A népszerűbb, köznapiabb bejegyzések mellett a kevésbé ismert kutatási témák és források bemutatásával a professzionális kutatók érdeklődését is fenn kívánjuk tartani. 2015 első félévében 12, januártól novemberig összesen 21 bejegyzés jelent meg, ami átlagosan havi két bejegyzésnek felel meg. Novemberig összesen 28125 megtekintést és 9308 látogatót regisztráltunk, az év második fele hasonló látogatottságot hozott, mint az első (14 568 megtekintés és 4751 látogató). A megtekintések napi átlaga 60 és 140 között mozgott. Ezek legnagyobb része Magyarországról került ki (26104), de számottevő a romániai (831), a szlovákiai (502), a németországi (444), és az USA-beli látogatóktól (312) származó kattintások száma is. A blog látogatottsága azt igazolja, hogy sikeresen pozícionálta magát, és nemcsak elérte a célközönséget, hanem találkozott is az igényeivel. A blogon keresztül rendszeres kapcsolatot tartunk a kutatókkal, ismereteket és tudást közvetítünk, emellett népszerűsíteni tudjuk a levéltári kutatást. Fontos tájékoztató-ismeretterjesztési felületnek tekintjük, s további fejlesztését tervezzük.

A kutatóforgalmi adatok pontos nyomon követése és elemzése fontos feladat a kutatószolgálatok tevékenységének megújítása és szükséges változtatások meghatározása szempontjából. Az idei évre vonatkozó kutatóforgalmi adatokat a beszámoló határidejére való tekintettel, november 30-ával bezáróan gyűjtöttük ki és összesítettük.

Az MNL 2015. január 1. és november 30. közötti kutatószolgálati tevékenységét az alábbi táblázat összegzi:

A tagintézmény rövidített neve	Regisztrált kutatók száma	Külföldi kutatók száma	Kutatási esetek száma	Kutatási kérelmek száma	Leadott kéréslapok száma
MNL BKML	255	2	1146	255	1312
MNL BaML	374	25	1801	356	782
MNL BéML	248	5	895	248	442
MNL BAZML	446	48	1495	446	1471
MNL CSML	416	6	2460	430	1755
MNL FML	159	3	668	164	384
MNL GYMSML GYŐR	189	10	707	189	537
MNL GYMSML SOPRON	130	16	521	178	344
MNL HBML	343	8	1089	396	926
MNL HML	183	5	767	183	348
MNL JNSZML	195	0	659	195	659
MNL KEML	91	9	220	91	274
MNL NML	71	6	231	71	65
MNL PML	436	14	2275	436	3084
MNL SML	48	0	166	48	86
MNL SZSZBML	326	21	1227	325	579
MNL TML	145	5	712	145	633
MNL VaML	260	32	1281	260	505
MNL VeML	337	8	1877	337	1148
MNL ZML	248	9	944	248	796
Megyei levéltárak összesen	4900	232	21141	5001	16130
MNL OL	2438	366	15368	2259	21301
MNL összesen	7338	598	36509	8272	37431

Az Országos Levéltár és a megyei levéltárak, ezzel együtt a Magyar Nemzeti Levéltár összesített adatai esetében is alacsonyabbak valamivel a 2015. évre vonatkozó kutatóforgalmi mutatószámok, mint a tavalyiak. Ez jórészt abból adódik, hogy csak 11 hónappal számolhattunk ebben az évben, a decemberi adatok hiányoznak a statisztikából. A megyei levéltárak 2014. évi kutatóforgalmát tekintve megállapítható, hogy öt megyei levéltár a tavalyi évhez képest magasabb kutatóforgalmi adatokat ért el már november végén mindegyik kategóriában (azaz kutatók, kutatási kérelmek, kutatási esetek és kéréslapok

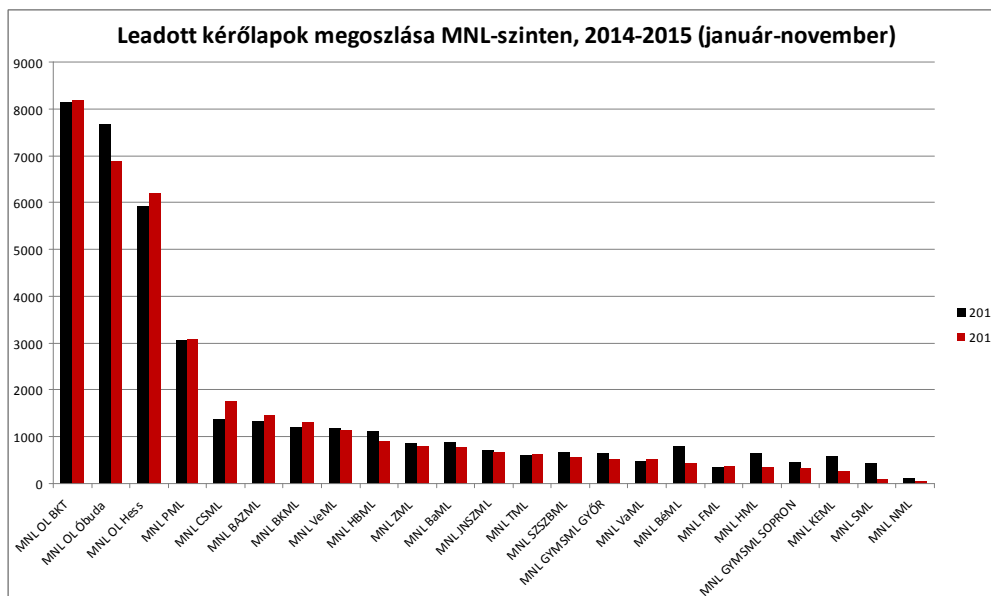

számát tekintve egyaránt): a Bács-Kiskun megyei, a Baranyai megyei, a Fejér megyei, a Pest megyei, valamint a Somogy megyei tagintézményünk. Az egyes megyék között jelentős az eltérés a kutatóforgalmi adatok tekintetében. A regisztrált kutatók száma Borsod-Abaúj-Zemplén, Pest és Csongrád megye levéltárában négyszáz fölött van, három megyében viszont nem éri el a százat.

Mint a táblázatból látható, a megyei tagintézményeket összesen jóval több mint 5 ezer

kutató kereste fel a 11 hónap alatt (5148), ami jelentős növekedés tavalyhoz képest (4900). Időarányosan a kutatási esetek és a kutatási kérelmek száma is nőtt a megyei intézményekben. A leadott kérelmek száma a megyei tagintézmények közül a Pest megyei levéltárban messze a legtöbb, a háromezret is meghaladja, de ezer fölött van Csongrád, Borsod-Abaúj-Zemplén, Bács-Kiskun, Veszprém és Hajdú-Bihar megye levéltárában is.

A megyei levéltárakban mért összesen több mint 21 ezer kutatási eset azt igazolja, hogy a megyei intézményekben végzett történeti, családtörténeti kutatások továbbra is fontos részét képezik a nemzeti, helyi és családi múlt megismerésének. A megyei levéltárak kutatószolgálati számára a legnagyobb kihívást a családkutatások iránti folyamatos igény jelenti. Kevés kivételtől eltekintve (pl. Jász-Nagykun-Szolnok, Heves, Zala) az intézményi hálózat megyén belüli tagoltsága (fióklevéltárak) miatt a legtöbb helyen egynél több kutatószolgálatot működtetnek a tagintézmények. A megyei levéltárak arra törekcsenek, hogy a kutatószolgálatot a jogszabályok által előírt heti legalább négy napra elosztott 30 órában tartsák nyitva. A fióklevéltárakban azonban – általában a kisebb látogatottság és a kevesebb munkatárs miatt – a 30 órás nyitvatartási időt nem tudják mindenhol biztosítani.

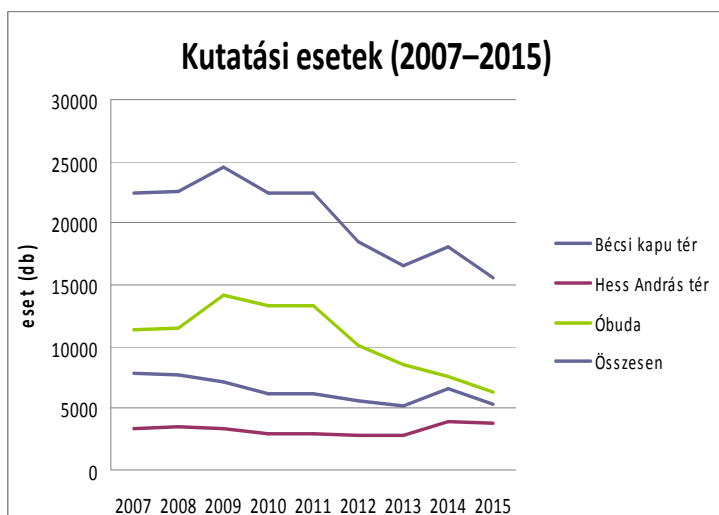

Az Országos Levéltár adatait elemezve megállapítható, hogy miközben a regisztrált kutatók száma időarányosan nem változott, jelentősen emelkedett 2015-ben a külföldi kutatók száma (272-ről 366-ra), és egyúttal számottevő elmozdulás történt a három kutatóterem látogatottságában.

a) Időarányos növekedés a leadott kérelmek számában

Miközben a kutatási kérelmek száma lényegében hasonlóan alakult a tavalyihoz (2014-ben 2660, 2015-ben 11 hónap alatt 2259), addig a leadott kérelmek száma időarányosan mintegy 2%-kal nőtt (tavaly 21742 volt, idén 11 hónap alatt 21301).

b) Számottevő elmozdulás történt a kutatóterem látogatottságában

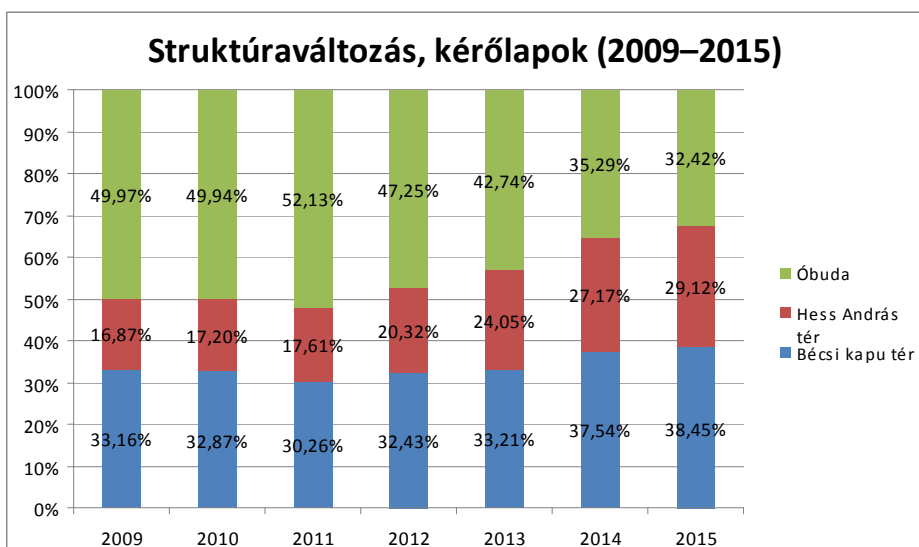

A grafikonról leolvasható, hogy az óbudai (Lángliliom utcai) kutató forgalma 2008-2009-ben meredeken nőtt, majd 2011-ig enyhén csökkent, utána viszont a visszaesés látványos. A Bécsi kapu téri és a Hess András téri kutatóterem forgalma 2013-ig csökken, majd a kutatási esetek száma 2014-ben jelentős mértékben nőtt. A grafikon 2015-ös leszálló ága viszont csalóka: valójában a visszaesés időarányosan nem olyan jelentős, mint ahogy látszik.

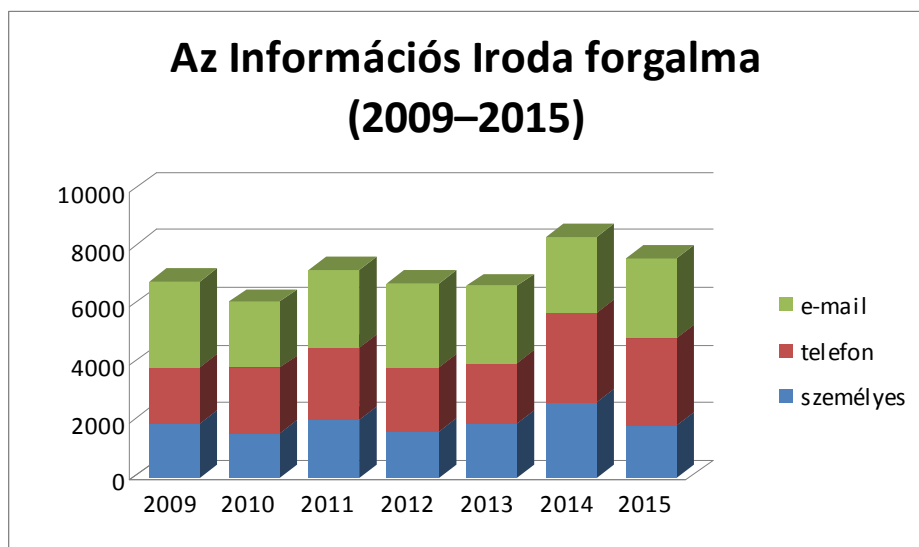
A leglátogatottabb kutatóterem 2015-ben is a Lángliliom utca volt a kutatási esetek 41,14%-ával, de előnye látványosan csökkent az előző évekhez képest. Óbudát a Bécsi kapu téri kutatóterem követi idén 33,92%-kal, majd a Hess András téri

kutatóterem következik 24,93%-kal. Az év második felében azonban markáns eltolódás zajlott le a kutatóforgalomban, ami kiegyenlítődést eredményezett a kutatóteremek között. Óbuda súlya jelentősen csökkent az első félévhez képest (46,13%-ról 33,47%-ra), míg a másik két kutatóteremé nőtt, s a növekedés különösen szembeötlő a Hess András téri kutatóterem esetében (20,67%-ról 31,50%-ra). Azaz első féléves adatok alapján előrevetített struktúraváltozás, mely a Hess András téri kutatóterem súlyának növekedésével és az óbudai kutató visszaesésével, funkcióváltásával számolt (a családkutatás az anyakönyvi adatbázisnak köszönhetően gyorsabban és hatékonyabban elvégezhető) a második félévben tovább folytatódott. Ugyanakkor a patinás Bécsi kapu téri kutató nemcsak hogy nem veszítette el jelentőségét, hanem még kis mértékben növelte is a súlyát (33,20%-ról 35,04%-ra). A Bécsi kapu téri kutató ezzel átvette a vezetést Óbudától a július-november közötti időszakban. Havi szinten vizsgálódva megállapítható, hogy az ősz folyamán a Bécsi kapu téri mellett már a Hess András téri kutató is több kutatási esetet „produkált”, mint az óbudai, ami egyértelműen az új kutatóterem átadásának és új szolgáltatásainak (digitális kutatás) köszönhető.

Az előbbieken említett strukturális átrendeződést a beadott kérések számában végbemenő változás is kirajzolja. Kérésszámban már tavaly is a Bécsi kapu téri kutatóterem vezetett, s idén kis mértékben tovább növelte részarányát (37,54%-ról 38,45%-ra). Míg az óbudai kérések részaránya tovább csökkent (35,29%-ról 32,43%-ra), a Hess András téri kérések száma szintén emelkedett (27,17%-ról 29,12%-ra), ami egyértelműen az új kutatóteremnek, illetve a digitális anyakönyvek Hess téri kutathatóságának köszönhető. Elmondhatjuk, hogy a Magyar Nemzeti Levéltár egyik fő stratégiai törekvését – az online, digitális kutatás erősítését a családkutatásban – követik, és igazolják a kutatótermi forgalomban végbement átrendeződések.

A leadott kérések száma a három kutatóteremben együttesen a tavalyi évhez képest nőtt, ebben az évben november végéig jóval több kérést adtak le a kutatók, mint a tavalyi év ugyanezen időszakában (szám szerint 21301-et szemben a tavalyi 20907-tel). A leadott kérések száma a Bécsi kapu téren és a Hess András téren idén már november végén meghaladta a tavalyi év végi adatokat. A növekmény a Hess András téren nagyobb, itt 6203 kérést adtak ki a tavalyi évvégén mért 5908-cal szemben.

Az Információs Iroda forgalma 2015-ben időarányosan az előző évhez hasonlóan alakult, s jóval meghaladta az azt megelőző évek adatait. Az iroda munkatársai összesen 7639 megkeresést kezeltek, melynek túlnyomó többsége magyar nyelvű volt (angol 689, német nyelvű 122). 1802 ügyfél érkezett személyesen, míg a telefonos megkeresések száma 3033, s ez csaknem megegyezik a tavalyival, az idei 2741 db e-mailes ügyintézés viszont lényegesen meghaladta az előző

évi adatot. Érdekes tapasztalat, hogy a személyesen érdeklődők jelentős része a családkutatással kapcsolatosan kér tájékoztatást. Nem csupán egy írásos tájékoztatót kapnak, hanem a kutatás legfontosabb konkrét lépéseit is bemutatjuk számukra az anyakönyvi adatbázis, és egyéb adatbázisok esetében. A személyesen érdeklődők száma ugyanakkor jelentősen csökkent, ezzel szemben az e-mailes megkeresések száma nőtt. Levéltári konzultációt 63-an vettek igénybe, majdnem ugyanannyian, mint 2014-ben (64).

A Magyar Nemzeti Levéltár tagintézményei reprodukciós szolgáltatásai terén jelentős változás következett be 2015-ben. A kutatók által kért fénymásolatok száma nagymértékben, közel egyharmaddal csökkent (33,13%-kal), aminek az a legfőbb oka, hogy egyre több kutató digitális másolatot kér az iratokról (erről viszont nincs pontos kimutatásunk, mert a repográfiai fejezetben szerepelnek ugyan a dokumentum szkennelésre vonatkozó adatok, de itt a kutatói célú szkennelés nincs elkülönítve a többitől.). Két tagintézményben, a Nógrád megyei és a Vas megyei levéltárban ebben az évben már nem is adtak ki fénymásolatot. Az Országos Levéltár kutatói által megrendelt másolatokból (canon, xerox, digitális másolat stb.) befolyó árbevétel a 2015. november végéig 6 470 476 Ft volt, ami meghaladja az előző évit időarányosan (tavaly év végén 6 503 839 Ft volt).

A kutatók körében továbbra is népszerű a sajátgépes felvételezés lehetősége, bár valamivel kevesebb *fotójegyet* adtunk ki idén, mint 2014-ben (794 darabot a tavalyi 935-tel szemben).

A kiadott fotójegyek és a kutatói megrendelésre készített másolatokat az alábbi táblázat mutatja tagintézményenként:

A levéltár rövidített neve	Kiadott fotójegyek száma	Kutatói megrendelésre készített fénymásolatok száma
MNL BKML	33	735
MNL BaML	98	315
MNL BéML	18	184
MNL BAZML	255	195
MNL CSML	30	460
MNL FML	28	248
MNL GYMSML GYŐR	20	163
MNL GYMSML SOPRON	108	249
MNL HBML	42	262
MNL HML	45	443
MNL JNSZML	32	450
MNL KEML	29	442
MNL NML	8	-
MNL PML	58	424
MNL SML	11	134
MNL SZSZBML	40	114
MNL TML	15	1300
MNL VaML	28	-
MNL VeML	41	343
MNL ZML	35	963
Megyek összesen	974	7424
MNL OL	794	13883
MNL összesen	1768	21307

2015-ben az összes árbevétel 35,07%-a származott fotójegyek eladásából, míg a különböző megrendelt másolatokból 64,93%-a.

Az **ügyfélszolgálati** tevékenységben a megyei levéltárakra hárul a nagyobb teher és a forgalom döntő hányada. Az ügyfélszolgálati tevékenységet jellemző adatok, a 11 ezret is jócskán meghaladó hivatalos szervek általi megkeresés, valamint az állampolgárok részéről történt több mint 6 ezer megkeresés alapján megállapítható, hogy az MNL tagintézményei fontos szerepet látnak el a területi közigazgatás munkájának támogatása terén és az állampolgárok jogbiztosításában. Az ügyfélszolgálatok által intézett megkeresések és elvégzett levéltári kutatások főbb típusai a következők: építési, földhivatali, telekkönyvi ügyek, hagyatéki-, örökbefogadási- és gyámügyek, jogszolgáltatási, TB, munkaviszony-igazolások, iskolai végzettség igazolása, állampolgársággal kapcsolatos ügyek, anyakönyvekkel kapcsolatos ügyek, selejtezések engedélyezése. Az ügyfélszolgálatoknak sok feladatot adott az állampolgári megkeresések jelentős, mintegy 90%-os növekedése (3345-ről 6366-ra), ehhez képest a hivatalos megkeresések száma kisebb mértékben, kevesebb, mint 10%-al nőtt (10349-ről 11351-re).

A megyei tagintézmények ügyfélszolgálati tevékenységének főbb adatai:

A levéltár megnevezése	Hivatalos szervektől érkezett megkeresések száma	Állampolgároktól érkezett megkeresések száma	Ügyek típusai
MNL BKML	309	184	Döntően hadigondozással, szolgálati idő igazolással, bérkimutatással kapcsolatos megkeresések érkeztek a járási hivatalok, magánügyfelek és a megyei nyugdíj-biztosítási igazgatóság részéről. Kisebb részben állampolgársági és hagyatéki ügyek fordultak elő.
MNL BaML	191	77	Jellemző ügyek: hadigondozással, munkaviszony igazolásával kapcsolatos ügyek, építési engedélyezés iratainak felkutatása, hagyatéki ügyek, tulajdonjog igazolása, polgári peres ügyek, iskolai végzettség igazolása, árvaszéki ügy felkutatása
MNL BéML	442	235	Jellemzők a hadigondozási ügyek, munkaviszonnyal, nyugdíjjal kapcsolatos ügyek, építési ügyek, földhivatali ügyek. Tervdokumentáció, használatba vételi engedélyek kiadása. magyar–szlovák kitelepítéssel kapcsolatos iratok: származást, állampolgárságot igazoló megkeresések. Működési engedélyek megkérése, bizonyítványmásolatok, iskolai igazolások, bírósági ügyek, peres iratok, hagyatéki ügyek, gondnoksági ügyek, örökösödési ügyek.
MNL BAZML	446	360	Gyakrabban előforduló ügyek: iskolai végzettség igazolása, ingatlan ügyek, építési engedélyek, anyakönyvi ügyek, büntető ügyek, polgári peres ügyek (gondnokság, hagyatéki, válás, örökbefogadás), szolgálati idő igazolás, hadigondozás, családtörténeti felvilágosítás, állampolgársági ügyek, helytörténeti kutatás
MNL CSML	727	1187	Gyakori a hadigondozási ügy, ingatlan- és építési ügy, bér- és munkaviszony igazolása, földhivatali és hagyatéki ügyek, iskolai igazolás, anyakönyvi kikeresés, bírósági megkeresés, gyámügyek
MNL FML	764	452	Jellemzők a hadigondozási ügyek, munkaviszony igazolások, tervdokumentumok és használatbavételi engedélyek kiadása, hagyatéki ügyek, iskolai bizonyítványok, földtulajdonjogi igazolások.
MNL GYMSML GYŐR	377	211	Típusosan előfordulnak hadigondozási ügyek, nyugdíj- és bérügyek, földhivatali, hagyatéki, és építési megkeresések, munkaviszony-igazolások, bírósági megkeresések, iskolai bizonyítványok
MNL GYMSML SOPRON	275	133	Jellemző ügyek: Földhivatali határozatok, tervrajz megkeresések, iskolai bizonyítványok, hadigondozási, és nyugdíj ügyek, családkutatás, helytörténet, hagyatéki ügyek, bírósági ügyek.
MNL HBML	592	286	Gyakran fordul elő: Hadigondozás, munkaviszony igazolás, tanulói idő igazolás, hagyatéki ügy, építésügy, földtulajdonnal kapcsolatos ügyek, jogszolgáltatás
MNL HML	902	250	Jellemzők a hadigondozási ügyek, ingatlanokkal kapcsolatos ügyek, munkaviszony igazolások, iskolai végzettség igazolása, hagyatéki ügyek, bírósági ügyek
MNL JNSZML	68	187	Ingatlan nyilvántartási, építési, földhivatali, hagyatéki, örökbefogadási és gyámügyek: jogszolgáltatási (bírósági végzések, ítéletek), társadalombiztosítási, munkaviszony igazolási, iskolai végzettség igazolása. Kárpótlási, hadigondozási, anyakönyvek bejegyzéseinek kezelése. Külföldre történő hitelesített másolat küldése. Anyakönyvi bejegyzések igazolása.
MNL KEML	168	139	Telekkönyvi, tulajdonviszonyt igazoló irat, építési és használatbavételi engedélyt igazoló irat, hagyatéki irat, munkaviszony, tanulói idő igazolás, hadigondozás.
MNL NML	2655	327	Építési, földhivatali, jogszolgáltatási, TB, munkaviszony, iskolai bizonyítvány pótlása; anyakönyvi bejegyzések, kutatási lehetőségek, hadigondozási ügyek, hagyatéki ügyek
MNL PML	233	254	Hadigondozási ügyek, ingatlanra vonatkozó eljárások, többnyire építési, használatba vételi engedélyek másolatának kiadására, illetve telekhatár igazolására vonatkozó kérelmek futnak be. Munkaviszony és iskolaidő igazolására vonatkozó eljárások. Földhivatali, bírósági és személyre vonatkozó adatok.
MNL SML	580	621	Építési, földhivatali, jogszolgáltatási, TB, munkaviszony, hagyatéki, iskolai, gyámügy, hagyatéki, hadiárva ügyek.

A levéltár megnevezése	Hivatalos szervektől érkezett megkeresések száma	Állampolgároktól érkezett megkeresések száma	Ügyek típusai
MNL SZSZBML	1419	452	Illetékességi körbe tartozó szervek iratkezelési szabályzata, iratsejtezésének ellenőrzése, gazdasági társaságok felszámolásának, megszűnésének bejelentése, mikrofilmek kölcsönzése, anyakönyvi másodpéldányokkal és anyakönyvekkel és kapcsolatos ügyek. Tájékoztatás egyedi adatról és másolatkiadás magánszemélyeknek és egyéb szervezeteknek (pl. munkaügyi adatszolgáltatás, kárpótlási ügyek, tanulói igazolás, szolgálati idő igazolása)
MNL TML	454	238	Építési, földhivatali, tulajdonjog igazolása, jogszolgáltatási, TB, munkaviszony, iskolai igazolások, bizonyítványok, hagyaték, gondnokság, magánszemélyek életére, családokra vonatkozó adatszolgáltatás, névváltoztatás
MNL VaML	114	189	Munkaviszony, nyugdíjügy, építési ügyek, anyakönyvi ügyek, hadigondozás, telekkönyvi ügyek, hagyatéki ügyek, bírósági ügyek, tanulói igazolás, iskolai végzettség, házasságfelbontás, közjegyzői ügyek.
MNL VeML	238	200	Személyi és anyakönyvi ügyek, hagyatéki ügyek, föld és ingatlan, nyugdíj, munkaviszony ügyek, építési, bírósági, gyámügyi, iskolai végzettség, Hadigondozás.
MNL ZML	577	384	TB, munkaviszony, földhivatali ügyek, jogszolgáltatás, építési ügyek, iskolai végzettség, hadikárpótlás:
Megyék összesen	11351	6366	-

III. 8.1. Ügyviteli, kutatási és kiállítási célú iratkolcsönzés

A 2015 folyamán az Országos Levéltár 12 kiállításra kölcsönzött iratokat, akárcsak az előző évben. Jelentősebb számú kiállítási célú iratkolcsönzésre a Csongrád megyei (9 alkalom), a Hajdú-Bihar megyei (8 alkalom), továbbá Nógrád megyei és a Bács-Kis-Kun megyei levéltár részéről került sor. Tudományos kutatás céljára 2015-ben az Országos Levéltár 121 esetben kölcsönzött kutatói részére, míg a megyei tagintézmények összesen 95 esetben, s ennek több mint felét a Csongrád megyei Levéltár adta (55 eset). Az ügyviteli célú iratkolcsönzés zömét a Nógrád Megyei Levéltár bonyolította le (2019 eset a 2153-ból).

Az MNL kutató- és ügyfélszolgálati tevékenysége során lebonyolított iratanyag-kölcsönzések típusát és mennyiségét az alábbi táblázat mutatja:

Ügyviteli, kutatási és kiállítási célú iratkolcsönzés (esetek száma)

A levéltár megnevezése	Ügyviteli célú	Kutatási célú	Kiállítási célú	Levéltári működési célú
MNL BKML	0	0	5	2
MNL BaML	0	0	1	0
MNL BéML	18	2	1	1
MNL BAZML	4	0	0	0
MNL CSML	35	55	9	0
MNL FML	0	0	2	0
MNL GYMSML GYŐR	0	0	0	0
MNL GYMSML SOPRON	0	1	0	2
MNL HBML	4	7	8	0
MNL HML	0	1	1	1/1
MNL JNSZML	8	0	0	0
MNL KEML	0	4	1	0
MNL NML	2019	1	5	0
MNL PML	0	0	2	0

A levéltár megnevezése	Ügyviteli célú	Kutatási célú	Kiállítási célú	Levéltári működési célú
MNL SML	0	0	2	1/2
MNL SZSZBML	10	2	1	1
MNL TML	3	0	0	0
MNL VaML	28	0	1	2
MNL VcML	20	21	0	0
MNL ZML	4	1	1	0
Megyék összesen	2153	95	40	10
MNL OL (eset/db)	0	121	12	0
MNL összesen	2153	216	52	10

III. 8.2. Az MNL online szolgáltatásai 2015-ben

Az MNL online szolgáltatásainak többségénél az elmúlt években beállításra került a Google Analytics követési funkciója, ami már tavaly is lehetőséget teremtett arra, hogy a szolgáltatásokat idősorosan és egymással is összevetve értékeljük.

A jelentősebb szolgáltatásaink közül nincs mérés a Digitarchiv honlapján, a külső szolgáltatások közül nem férünk hozzá a Magyar Levéltári Portál, az Európai Levéltári Portál, a Manda és az Europeana statisztikáihoz. Az összegző adatok és az általános trendek mellett idén a hat legnagyobb látogatottságú szolgáltatást vizsgáltuk meg közelebbről. Az adatok a január 1-je és november 30-a közötti időszakra vonatkoznak.

III. 8.2.1 Összegző adatok

2015-ben jelentősen átrendeződtek a szolgáltatások. Április 1-jével megkezdte működését a Hungaricana, amelybe a Magyar Levéltári Portálon keresztül elérhető MNL tartalmakat a BFL integrálta. Más szolgáltatásaival együtt ez lett a legnagyobb látogatottságot felmutató közgyűjteményi szolgáltatás. Megújult az MNL honlapja is, amely a megyei tagintézmények korábban nem, vagy csak töredékesen mért szolgáltatásait kiváltotta. Az abszolút használati sorrend a honlapokra való belépések számát mutatja, ez az adat a hagyományos levéltári terminológiában hozzátétőleg a kutatási esetekkel egyezik meg.

Abszolút használati sorrend 2015.	Munkamenetek	Munkamenet átlagos hossza	Visszafordulási arány
Hungaricana (április 1-jétől)	937 305	0:07:33	44,89%
MNL honlap (június 16-tól)	133 621	0:03:44	45,64%
Adatbázisok Online	106 227	0:07:00	34,83%
OL régi honlap (június 16-ig)	67 591	0:02:10	69,73%
Archivnet	47 831	0:03:23	65,86%
Arcanum DLDF (A Középkori Magyarország Levéltári Forrásainak Adatbázisa)	42 780	0:13:26	19,53%
Elektronikus Levéltári Portál	36 811	0:05:34	41,69%
Arcanum Medieval (A középkori Magyarország digitális könyvtára)	25 000	0:15:04	22,26%
E-archivum	13 508	0:09:15	23,13%
Arcanum OL Térképtár	11 974	0:04:58	38,95%
Arcanum Királyi Könyvek	8 054	0:06:24	40,99%
A levéltár-tudományi szakkönyvtár katalógusa	1 462	0:03:04	16,01%
Magyar Állam Szervei	970	0:02:42	44,12%
E-archivum közös kereső	917	0:06:02	36,75%

1. táblázat - Az MNL online szolgáltatásai 2015-ben a munkamenetek csökkenő sorrendjében

A látogatások száma mellett érdemes figyelni a felhasználók által az adott szájon eltöltött időre és a visszafordulások arányára. Ebből a két adatból következtetni lehet a látogatók érdeklődésére és viselkedésére. A DLDF adatbázis és a középkori Magyarország Digitális Könyvtára magas értékei azt mutatják, hogy a használók tudatosan, kutatási eszközként dolgoznak ezekkel a szolgáltatásokkal. Az online tartalomhoz képest a segédlet adatbázisok használói rövidebb ideig, de visszatérő vendégként vannak jelen, míg az intézményi honlap és az Archivnet hírportálokra jellemzően magas felhasználói számmal, de igen rövid látogatásokkal és magas visszafordulási aránnyal működik.

A szolgáltatások monitorozása lehetővé teszi az elmúlt évek adataival való összehasonlítást is, azzal a megszorítással, hogy az év közben indult szolgáltatások ebből a szempontból értékelhetetlenek.

	Munkamenetek	Munkamenet átlagos hossza	Visszafordulási arány
MNL honlap (június 16-tól)	100,00%	100,00%	100,00%
	133 621 -- 0	00:03:44 -- 00:00:00	45,64% -- 0,00%
Adatbázisok Online	42,39%	-3,88%	31,00%
	106 227 -- 74 605	00:07:00 -- 00:07:17	34,83% -- 26,59%
Elektronikus Levéltári Portál	9,88%	-20,24%	51,20%
	36 811 -- 33 500	00:05:34 -- 00:06:58	41,69% -- 27,58%
Arcanum Medieval (A középkori Magyarország digitális könyvtára)	-0,03%	-11,44%	-0,06%

	Munkamenetek	Munkamenet átlagos hossza	Visszafordulási arány
	25 000 -- 25 007	00:15:04 -- 00:17:00	22,26% -- 22,27%
Arcanum DLDF (A Középkori Magyarország Levéltári Forrásainak Adatbázisa)	-8,78%	-12,34%	5,70%
	42 780 -- 46 897	00:13:26 -- 00:15:20	19,53% -- 18,47%
Magyar Állam Szervei	-10,35%	33,59%	5,16%
	970 -- 1 082	00:02:42 -- 00:02:01	44,12% -- 41,96%
Arcanum Királyi Könyvek	-12,85%	-11,62%	8,41%
	8 054 -- 9 242	00:06:24 -- 00:07:14	40,99% -- 37,81%
Archivnet	-15,13%	-8,70%	5,11%
	47 831 -- 56 355	00:03:23 -- 00:03:42	65,86% -- 62,66%
E-archívum közös kereső	-32,87%	44,67%	9,61%
	917 -- 1 366	00:06:02 -- 00:04:10	36,75% -- 33,53%
E-archívum	-34,06%	89,30%	-11,28%
	13 508 -- 20 486	00:09:15 -- 00:04:53	23,13% -- 26,07%
Arcanum OL Térképtár	-37,90%	-34,76%	14,06%
	11 974 -- 19 283	00:04:58 -- 00:07:36	38,95% -- 34,15%
A levéltár-tudományi szakkönyvtár katalógusa	-44,35%	-1,11%	-31,30%
	1 462 -- 2 627	00:03:04 -- 00:03:06	16,01% -- 23,30%
OL régi honlap (június 16-ig)	-48,99%	-2,08%	1,10%
	67 591 -- 132 506	00:02:10 -- 00:02:13	69,73% -- 68,97%

2. táblázat - Munkamenetek száma az MNL szolgáltatásaiban: a 2015. év adatai a 2014. évvel összevetve

Az MNL új honlapjánál valamelyest lehetőséget ad az összehasonlításra a régi OL honlap adatsora, ennek eredményeként a két adat összeadásából nyert 200 ezres látogatás jelenti a legkiemelkedőbb – 33%-os növekedést. Nem szabad azonban elfelejtenünk, hogy a megyei tagintézmények integrált szolgáltatásai a korábbi számokban nem szerepeltek. Az AOL jelentős 42%-ot meghaladó növekedéséhez hozzájárult az anyakönyvi adatbázis fejlesztése, az év közben nagy mennyiségben hozzáadott képállomány, a 2.0-s anyakönyvi adatbázis március 24-iki publikálása. Nagy számban jelentek meg ugyanakkor kevésbé elkötelezett felhasználók, így romlott a szájon eltöltött idő aránya és jelentősen emelkedett a visszafordulási arány is.

Eltérő mértékben, de egyértelműen visszaesett a mol.arcanum.hu körébe tartozó, az Arcanum Kft. által szolgáltatott adatbázisok használata, ami nyilvánvalóan a Hungaricana megjelenésével van összefüggésben. A legnagyobb mértékben a Térképtár forgalma csökkent, némiképp meglepő, hogy a Középkori Magyarország Digitális Könyvtára szolgáltatás a fentiek ellenére éves szinten alig változott.

III. 8.2.2 Általános trendek

A kommunikáció szempontjából fontos információ, hogy hogyan jutnak el a felhasználók az egyes oldalakhoz. Az általános célú szolgáltatások (Archivnet, mnl.gov.hu) esetében az ún. organikus – Google találatain keresztül való – elérés a meghatározó, de jelentős az aránya a külső hivatkozásoknak is. Az MNL honlapját emellett közvetlenül is sokan keresik.

	Hungaricana	MNL	AOL	DLDF	ELP	Archivnet
Hivatkozás	25	15	34 - 48	33 - 38	52 - 63	25 - 28
Organikus (Google)	54	57	37 - 26	2 - 3	18 - 9	57 - 53
Közvetlen	13	20	25 - 22	64 - 57	27 - 25	13 - 13
Közösségi oldal	6	7	3 - 2	1 - 1	2 - 1	4 - 4

3. táblázat – Az egyes szolgáltatások elérésének módja a 2015. év adatai a 2014. évvel összevetve

A segédlet adatbázisoknál és az online hozzáféréseknél a hivatkozáson keresztüli és a közvetlen elérés a magas – ebben kiemelkedik az ELP. A visszatérő látogatók száma is az ilyen típusú szolgáltatásoknál kiugró, a DLDF-nél például közel 76%. A közösségi média korábban nem bizonyult belépési pontnak egyik szolgáltatáshoz sem, az MNL új honlapját azonban a felhasználók 7, a Hungaricanaét a felhasználók 6 százaléka kereste fel a Facebookról illetve a blogger.com helyről indulva.

A Hungaricana fő belépési pontja a Google, ami azt mutatja, hogy viszonylag – arányait tekintve – kevés felhasználó indítja a

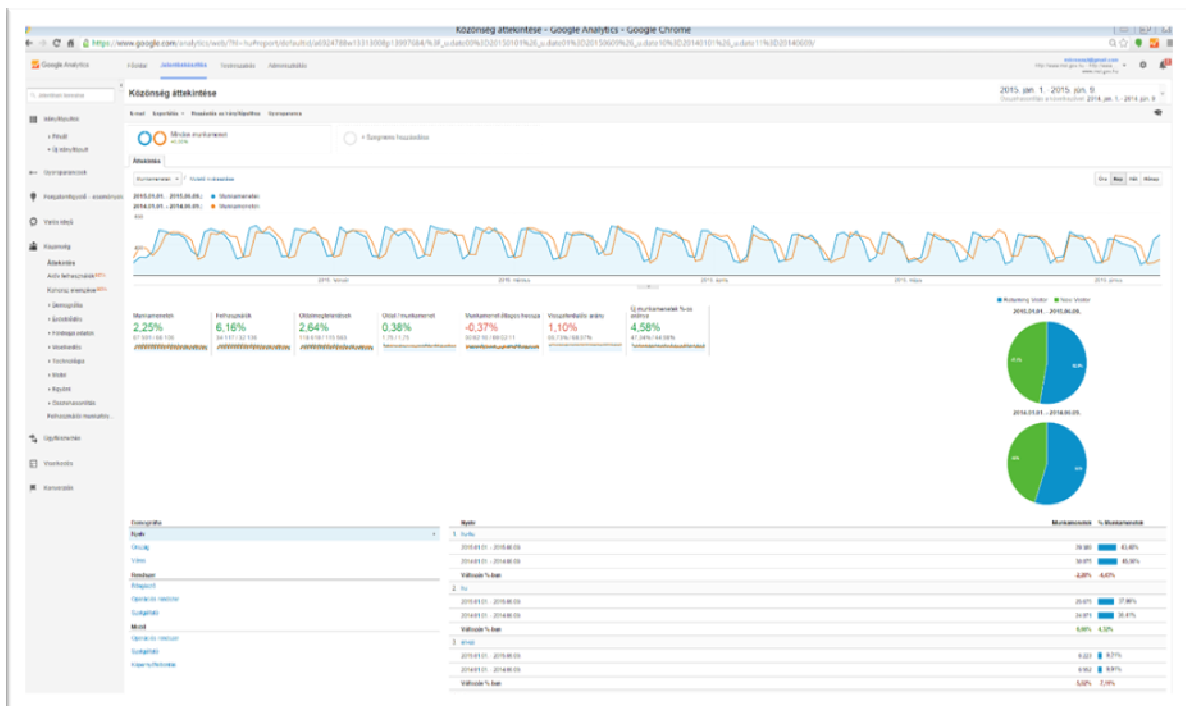
keresését közvetlenül a Hungaricana-n, de a keresőmotor alá megfelelően indexelt tartalmaknak köszönhetően kiugróan magas az organikus keresések aránya.

Szintén általános trend, hogy jelentősen nőtt a mobil eszközök használata. Ez természetesen azoknál a szolgáltatásoknál a legmagasabb, amelyek ún. reszponzív (több eszközre optimalizált) módban is használhatók (MNL honlap, Hungaricana). A felhasználók többsége (>80%) Chrome és Firefox böngészőt használ, az előbbi egyre inkább domináns.

III. 8.2.3 A 6 legnagyobb látogatottságú szolgáltatás

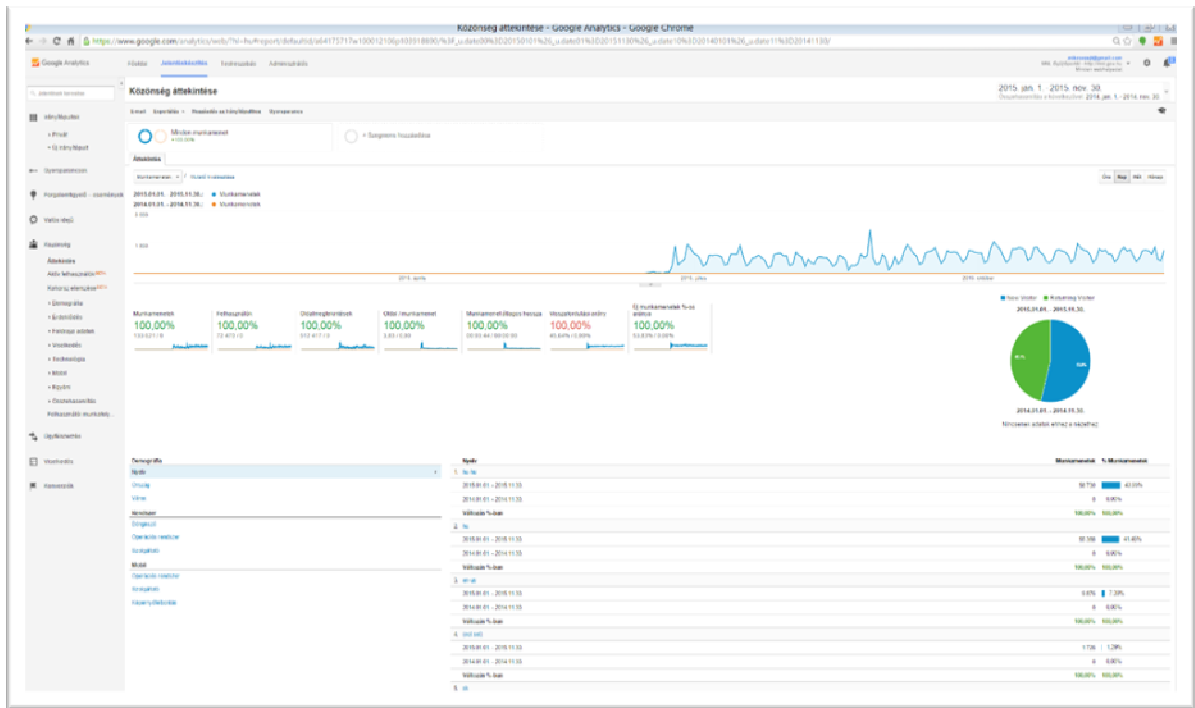
MNL honlap

Az MNL honlapjának mérési problémáját már említettük, az első diagram a régi honlap használati adatait mutatja január 1-je és június 9-ike között, ahol a tavalyi adatokhoz képest erősödés figyelhető meg. A felhasználók számának 6%-os emelkedése és a többi mutató minimális javulása azért figyelemre méltó, mert egy hosszú ideje tartó trend megfordulásáról van szó. Az ábrán jól megfigyelhető a használat heti ciklikussága, szombati mélyponttal, némileg erősebb vasárnappal. A legnagyobb használati intenzitás a hétfői napra jellemző, a látogatottság ezt követően enyhén ereszkedő.

4. ábra - Az MNL régi honlapjának statisztikája 2015. január 1-je és június 9-ike között

A gyűjtőportál mérési adatai június 16-tól állnak rendelkezésre, óvatosan kijelenthetjük, hogy a szolgáltatás sikeres, hiszen a féléves adatok közel kétszeresét teszik ki az első félévben mértnek. Az óvatosságot elsősorban az indokolja, hogy a szolgáltatás nemcsak az OL honlapjának kiváltását, hanem a megyei tagintézményekét is jelentette, amelyre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre előzmény mérési adatok. Figyelemre méltó, hogy a használat hónapról hónapra nő, 18 228 egyedi felhasználóval tetőzik novemberben, ami egybeesik ugyan a szezonális trendekkel, de ezzel együtt is megerősítésnek tarthatjuk. A felhasználók 13 százaléka mobilalkalmazáson (10% telefonon, 3% tableten) használja a szolgáltatást.

5. ábra - Az új gyűjtőportál használatának áttekintése 2015 június 16-tól

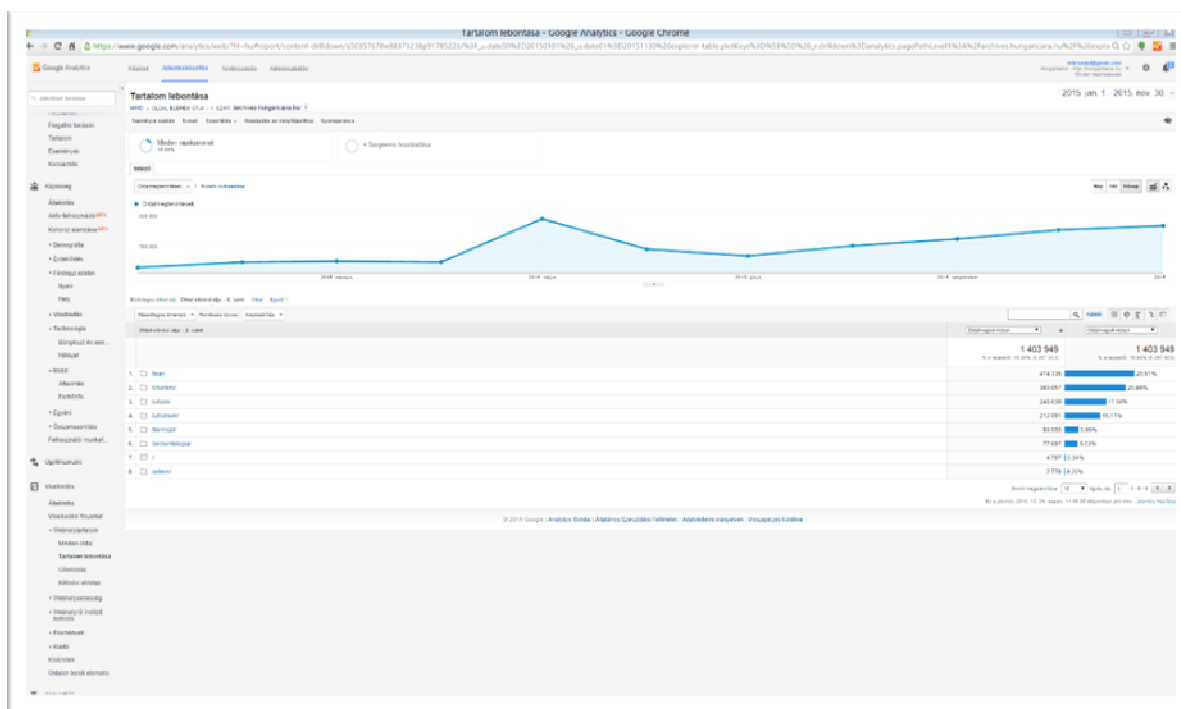
A földrajzi megoszlás tekintetében az mnl.gov.hu Magyarország központú 86%-os aránnyal. Szlovákia és Románia után pedig az USA következik 2%, majd Németország 1% részesedéssel.

Hungaricana

A Hungaricana portál új az elemzésben, 2015-ös indulása miatt előzmény adatokkal sem rendelkezik. A több mint félmillió felhasználó és közel egymillió munkamenet kétségtelenül teszi, hogy az ország legintenzívebben használt közgyűjtményi szolgáltatása lett már indulásának évében. Május 24-én, amikor az Indexen egy hosszú és gazdagon illusztrált írás jelent meg róla egyetlen napon több mint 30 ezer felhasználó látogatta meg az oldalt.

Tekintve, hogy a szolgáltatás 150 közgyűjtmény adatait szolgáltatja, az MNL használati adatait nem könnyű benne elemezni. A leggyakrabban használt kényelmi szolgáltatás a közös kereső, ennek oldala a megjelenítés 30%-át teszi ki. A levéltári szolgáltatások egyedi keresői közül legtöbbször a térképek (4%) majd a 'levéltári iratgyűjtmények' keresőjét, valamivel kevesebben a DLDF keresőjét (1,5% illetve 1,4%) használják.

Az alábbi diagram azt mutatja, hogy az egyes levéltári adatbázisokat hányszor használták.

6. ábra A levéltári adatbázisok használati eseteinek adatai és megoszlásuk a Hungaricana portálon

A Hungaricana/DLDF adatbázison belül az Óvári regeszták megjelenítése a leggyakoribb. Bár a levéltári anyagok használatát megelőzi a könyvtári és képeslap szolgáltatás, az időtartamot és a visszafordulási arányt vizsgálva megállapítható, hogy ezek a tartalmak hozzák a Hungaricanak a leginkább elkötelezett felhasználókat,

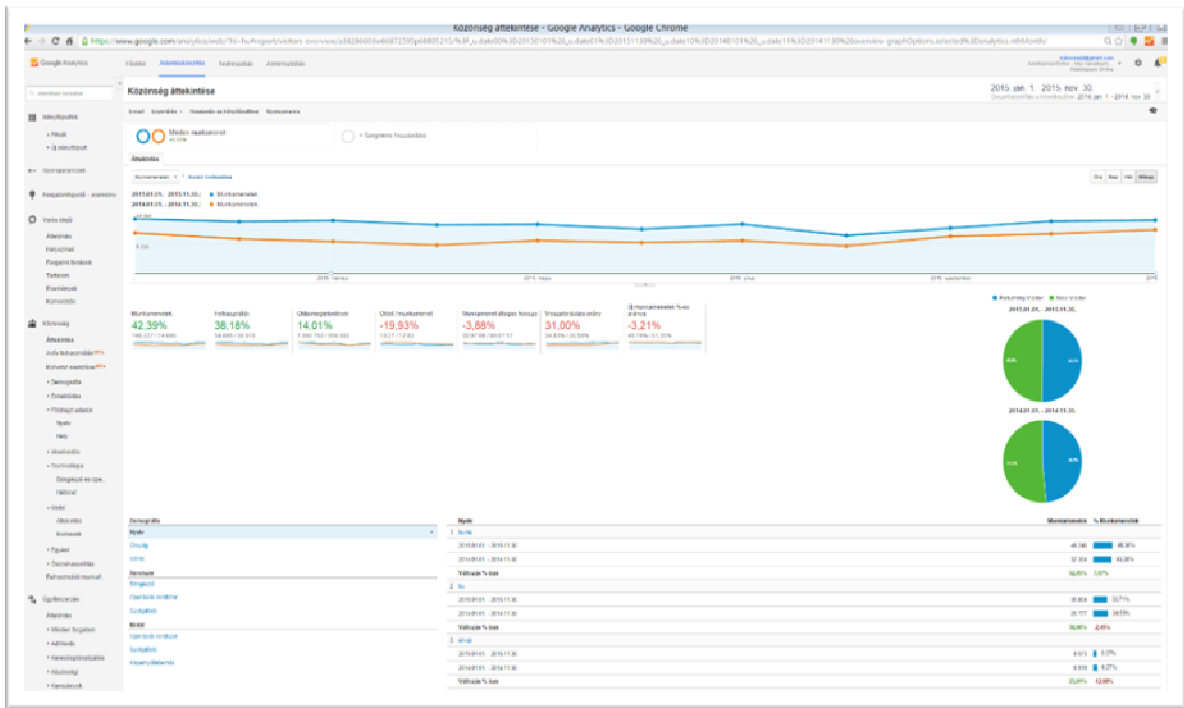
Adatbázisok Online

Az anyakönyvi mikrofilmek tekintetében a Kálniczky kötettel kiegészített 2.0 változat márciusi publikálása jelentős fejlesztés volt, a képek az év közepétől a 4803. számú tekerccsig kutathatók, december 10-től pedig valamennyi kép nemcsak az MNL, hanem a Budapest Főváros Levéltárának kutatótermeiben is elérhető az MNL támogatásával. Bár közvetlen összefüggés nem mutatható ki, vélhetően ezek a fejlesztések együttesen eredményezték, hogy az AOL minden mutatójában jelentős emelkedést hozott.

A kutatási esetek 42%-os, felhasználók 38%-os növekedése és a Google felől érkező keresések arányának 103%-os növekedése azzal járt együtt, hogy több lett a kevésbé elkötelezett, laikus érdeklődő, ami negatív adatokat is eredményezett: a visszafordulási arány 7%-os növekedését, az oldalon eltöltött idő kisebb csökkenését.

	2013	2014	2015
Munkamenetek	43 741	74 605	106 227
Felhasználók	21 938	39 516	54 605
Eltöltött idő	08:48	07:17	07:00
Visszafordulás	21,63%	26,59%	34,38%

7. táblázat - Az AOL használatának áttekintése a 2013-2015. évek összehasonlításával

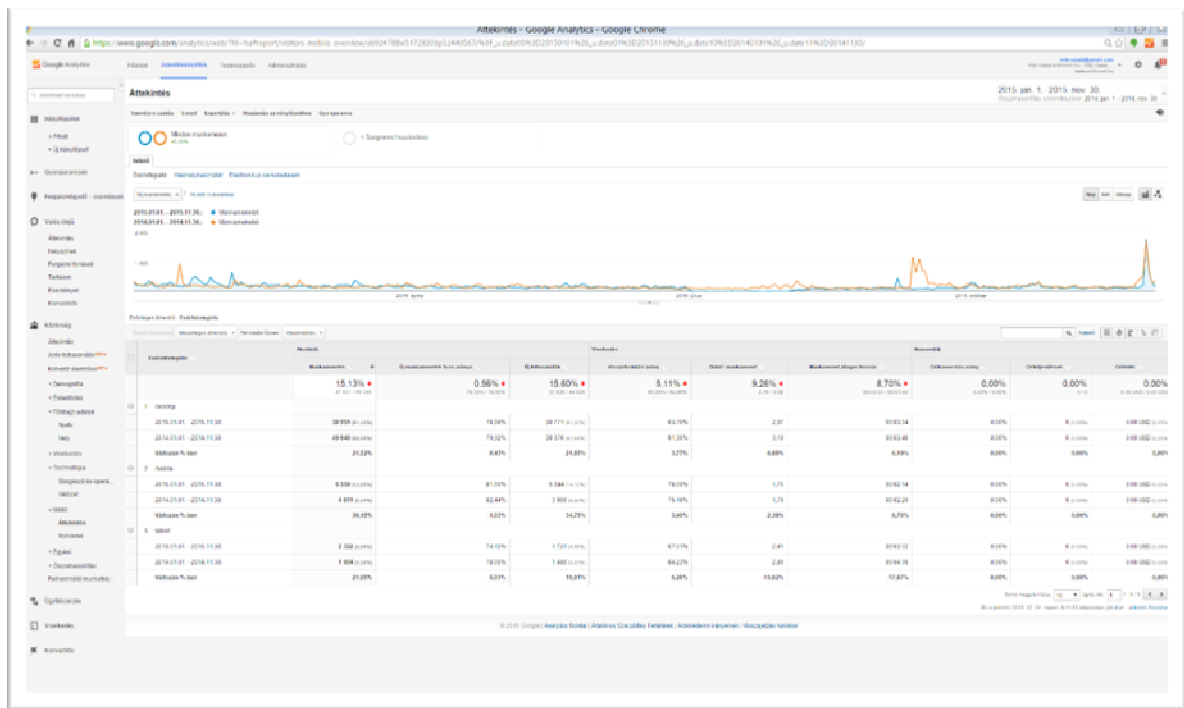

8. ábra - Az AOL használatának áttekintése a 2015. és 2014. évek adatainak összehasonlításával

A diagramon jól követhető, hogy a kék vonallal jelzett ideji használati adatok minden hónapban meghaladták a tavalyit, az első három hónapban 10 ezer felett volt a kutatási esetek száma. A tavaly tapasztalt hűvös vihart azért maradhatott el, mert ebben az időben publikáltuk az anyakönyvi adatbázis új változatát, így az indokolhatja a magas március-április-májusi használatot. Az ábrán jól kivehető a többi szolgáltatásra is jellemző szezonális igénybevétel, amely elsősorban az év elején és végén magas és augusztusban van mélyponton.

Archivnet

Az Archivnetet 15%-kal kevesebben használták tavaly, a kutatási esetek száma is ennyivel múlta alul az előző évet. Ez első ízben jelent visszaesés a 2011 óta mért és azóta folyamatosan emelkedő adatokhoz képest.

9. ábra - Az Archivnet használatának áttekintése a 2015. és 2014. évek összehasonlításával

A földrajzi megoszlás tekintetében az Archivnet is Magyarország központú, a látogatók 86%-a itthoni. Németországi látogatói 1,7%-os arányt tesznek ki, egy százalék felett van még Szlovákia, Románia, és az USA. Idén a legnagyobb érdeklődést Kiss András 'Terrorfenyegetés Magyarországon a 80-as években' című írása váltotta ki, az 5. szám megjelenése utáni napon 1672, összességében 3421 látogatót jelentett, ami a teljes éves forgalom 7 százaléka. Az adott írást közelebbről megnézve a címlapról legtöbbször (38%) a Kádár Jánosnak szóló fenyegető levélre navigáltak, ezt követően azonban nagy volt a lemorzsolódás, a tovább gombra már csak 3,5% kattintott.

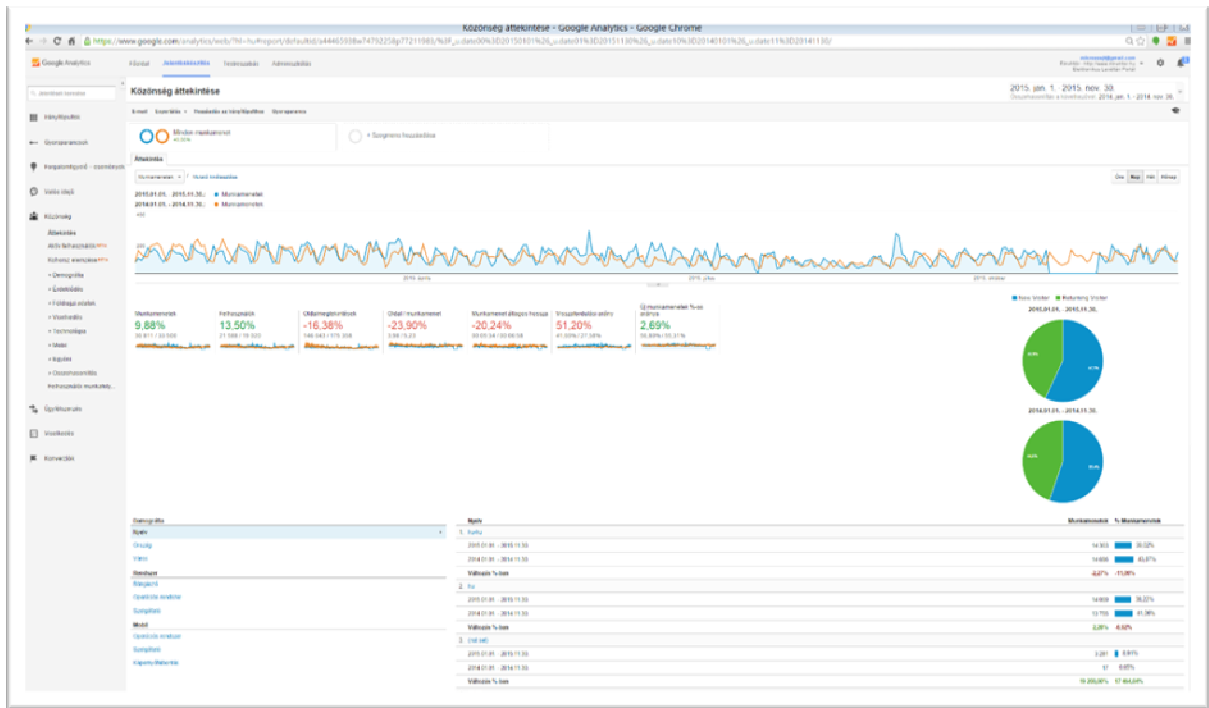

10. ábra – Az Archivnet legnépszerűbb oldalának analitikája

Az Archivnet esetében tavaly is említettük, hogy jelentősen nőtt a mobiltelefonok (151%) és tabletek (117%) általi használat, most ez az érték 36, illetve 22 százalék, amit természetesen tovább árnyal, hogy az összes használat 15%-os visszaesése mellett regisztráltuk ezt a növekedést. A portálmotor ugyanakkor elavult, a szolgáltatás nem támogatja a reszponzív használatot, az üzemzsinetek pedig az elvárhatónál hosszabb szolgáltatáskiesést okoznak.

ELP – Elektronikus Levéltári Portál

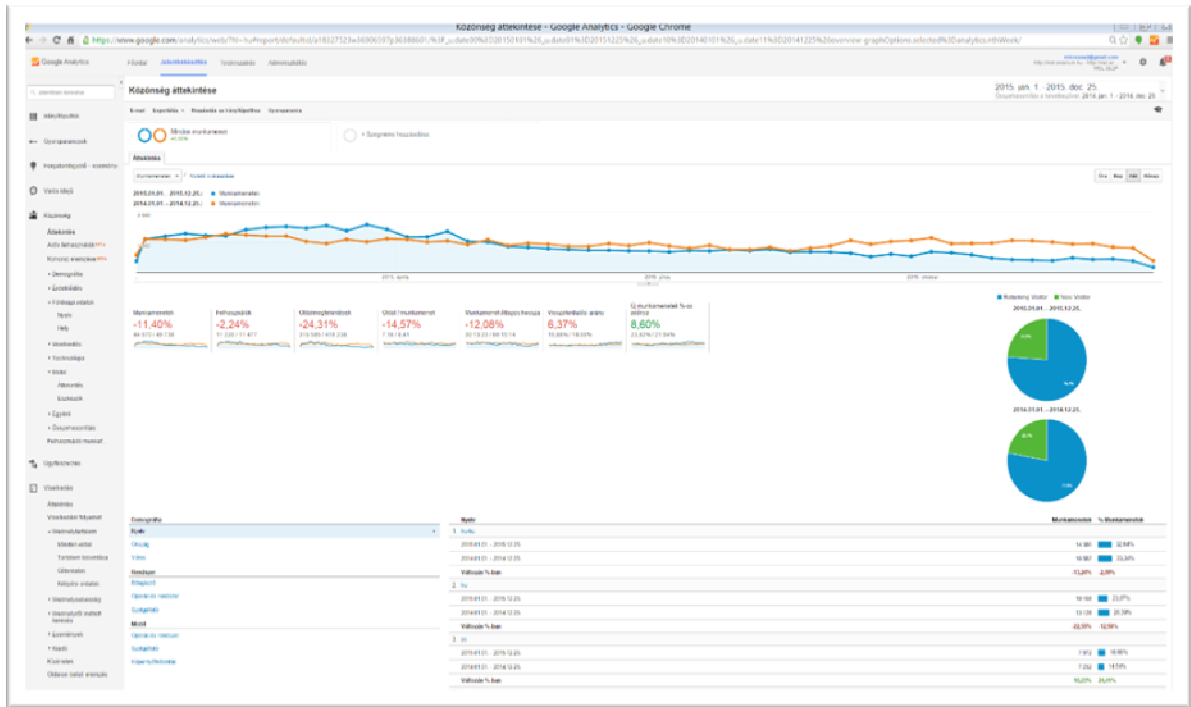
Az Elektronikus Levéltári Portál 22 571 felhasználóval és 38 608 kutatási esettel (munkamenettel) 15, illetve 18 százalékos növekedést ért el. A diagram adatai a képen hiányosak, mivel október és november hónapokban a szolgáltatás másik doménre lett átirányítva. Jelentős mennyiségű és komoly érdeklődésre számot tartó iratanyag továbbra sem került publikálásra a betöltések lassúsága és a támogatás hiánya miatt. A szájon eltöltött idő csökkent és a visszafordulási arány is kedvezőtlen, ugyanakkor a visszatérő felhasználók 44%-os aránya a tavalyi adatokhoz képest emelkedést mutat. Figyelemre méltó, hogy itt az egyik legmagasabb a külföldi használat aránya. A kutatók 20%-a külföldről használja a szolgáltatást, ezen belül is jelentősen – 369%-kal – nőtt az Egyesült Államokbeli felhasználók aránya, ami abszolút számokban mérve is 1784 kutatási esetet jelent. Az oroszországi felhasználók száma ötszörösére emelkedett.

11. ábra - Az ELP használatának áttekintése a 2015. és 2014. évek adatainak összehasonlításával

DLDF

A mol.arcanum.hu/dldf szolgáltatás használatát jelentősen befolyásolta az adatbázis párhuzamos elérhetővé tétele a felhasználóbarátabb Hungaricana portálon. Már tavaly jeleztük, hogy a fejlesztés elmaradása akadályozta a további használok bevonását, az aagisview megjelenítési problémái egyes böngészők alatt szintén hozzájárultak, hogy a tavaly mért 6,37%-os csökkenés idén a felhasználók számának további 2,37%-os csökkenéséhez vezetett – elsősorban az év második felében.

12. ábra – A DLDF használatának áttekintése a 2015 és 2014. évek összehasonlításával

A szolgáltatás jellegét leginkább a visszatérő látogatók – kiugróan magas – 78%-os aránya és a kutatási esetek hossza jellemzi.

A DLDF használata a leginkább nemzetközi, az arányok tavaly óta még jobban eltolódtak, aminek talán az az oka, hogy a Hungaricana ismertsége leginkább itthon erős. A felhasználók mindössze 55%-a indítja a keresést Magyarországról, a munkamenetek megoszlása a következő:

Ország	Munkamenetek	Új munkamenetek %	Új felhasználók	Visszafordulási arány	Oldal munkamenet /	Munkamenet átlagos hossza (mp)
Magyarország	24485	25,20%	6169	19,50%	7,47	841,89
Szlovákia	10620	16,39%	1741	17,89%	6,78	837,03
Románia	4658	20,85%	971	19,90%	6,31	723,27
Horvátország	992	21,47%	213	10,58%	8,80	832,60
Szerbia	534	45,51%	243	20,60%	14,17	487,80
Ausztria	517	36,17%	187	26,11%	5,24	448,60
Csehország	403	36,97%	149	24,81%	4,67	489,05
Németország	349	38,97%	136	30,09%	8,69	837,60
Egyesült Államok	291	69,76%	203	61,51%	3,02	335,36
Egyesült Királyság	234	17,09%	40	15,38%	6,28	545,31
	44070	23,91%	10535	19,88%	7,18	803,39

13. táblázat – A DLDF használatának áttekintése 2015-ben. Országok szerinti top 10

III. 9. Tudományos munka, konferenciák, kiadványkészítés, kiadói tevékenység

Az MNL 2015-ös tudományos tevékenységének fontos fejleménye volt az intézmény 2016–2020 közötti Középtávú Tudományos Tervének kidolgozása, megvitatása és főigazgatói kiadása. A cél a 2012-2013-ban kidolgozott tudományos terv (2013-2015) felülvizsgálata és megújítása volt. A tervről MNL szintű egyeztetés folyt. A beérkezett javaslatok nagy része beépült a szövegtervezetbe, amelyet az újjáalakult Intézményi Tudományos Tanács megvitatott.

2015-ben az OL-ban és az SZKK-ban 88, a megyei tagintézményekben 145, tudományos munkát is végző levéltáros dolgozott, közülük a központban 35, a tagintézményekben 28 főnek van tudományos fokozata. Többen is megkezdtek, illetve végzik PhD-tanulmányaikat, 2015-ben 6 fő szerzett fokozatot. A fenti számok is azt tükrözik, hogy a történeti segédtudományok és a történelem kutatásának terén az MNL rendelkezik az egész országot átfogó legjelentősebb, társadalmilag is jól beágyazott kutatói hálózattal.

Az OL-ban 33, a megyei levéltárak munkatársai közül 97 fő vett igénybe kutatónapot 2015-ben, összesen (1375 + 3705 =) 5080 nap erejéig. A levéltárosok kutatási eredményeiről konferenciákon, papíralapú és elektronikus kiadványokon keresztül adtak számot. E publikációk döntő része a levéltárak honlapján is nyomon követhető, de az MNL Kutatónap szabályzata értelmében a kutatónapot igénybe vevő munkatársaknak publikációs jegyzékeiket az MTA Magyar Tudományos Művek Tára internetes portálon kell vezetniük.

2015-ben MNL szinten új, átfogó kutatási programok indultak el. Ezek közül kiemelkedő az 1956-os forradalmat és szabadságharcot követő büntetőpercek anyagainak feltárása, a kádári rendszer megtorlási mechanizmusának kutatása a Nemzeti Emlékezet Bizottsága és az MNL közötti együttműködés keretében. A reformáció 2017-es emlékéve kapcsán az MNL – a magyar állam által létrehozott Reformációi Emlékbizottság támogatását igénybe véve – már 2015-ben nekilátott több, ezzel kapcsolatos tudományos projekt előkészítésének. Ezek elsősorban a reformációra vonatkozó, az MNL tagintézményei által őrzött iratanyag feltárását, feldolgozását, ismertetését, esetleges digitalizálását tűzték ki célul. Az MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont Kisebbségkutató Intézetével való együttműködés keretében indult el egy újabb projekt, amely a magyarországi roma közösségek legújabb kori társadalomtörténetére vonatkozó források feltárását, feldolgozását és közzétételét kívánja megvalósítani. Az MTA BTK és a Nemzeti Emlékezet Bizottsága között 2014. szeptember elsejétől érvényes, öt évre szóló megállapodás jött létre, amelynek értelmében megalakult a Vidéktörténeti Témacsoport. A kutatócsoport munkájába az MNL hat tudományos munkatársa is felkérést kapott. A résztvevő kollégák a munkájukról egy-egy tanulmány keretében adtak számot.

III. 9.1. Tudományos konferenciák

2015-ben az Országos Levéltár az alábbi tudományos konferenciákat rendezte, egy részüket más intézménnyel közös szervezésben:

- 2015. március 25-én a Kúriával közösen az „Életutak–pályaképek” című, a kúriai elnökök életútját bemutató konferenciát. Levéltárunkat Garadnai Zoltán és Németh László Sándor képviselte.
- 2015. május 27-én a *Megemlékezések – emlékezésformák. A Holokauszt Emlékév programjának konferenciáját*. Ezen a megyei tagintézmények Holokauszt Emlékév programjait mutatták be.
- 2015. szeptember 7–9-e között került sor Budapesten az APEX ([Archives Portal Europe network of excellence](#)) nemzetközi konferenciájára, melynek egyik fő témája az internetes Európai Levéltári Portál eredményeinek ismertetése volt.
- 2015. október 7-én „Életutak–pályaképek” címmel az MNL OL és a Kúria közösen szervezett konferenciát a kúriai elnökök életútjáról. Levéltárunkat Garadnai Zoltán képviselte.
- 2015. október 8–9-én az MNL OL és a Pázmány Péter Katolikus Egyetem „A felvilágosult abszolutizmus Habsburg variánsa” címen német és angol nyelven nemzetközi történészkonferenciát rendezett. Levéltárunkat Kulcsár Krisztina képviselte német nyelvű előadásával.
- 2015. november 5-én dualizmus kori közigazgatás-történeti műhelykonferenciát szerveztünk.

A megyei tagintézményekben összesen 35 levéltári napot, illetve konferenciát tartottak. A megyék közül e téren kiemelkedik Csongrád és Hajdú-Bihar, ahol 6, illetve 5 tudományos ülést szerveztek. I. világháborús témájú, vagy részben azt tárgyaló konferenciát szerveztek Baranya, Csongrád, Fejér, Pest, Tolna megyékben. Békés megyében a civil társadalom, Bács-Kiskunban, Győrben az oktatás történetével, Szolnokon és Veszprémben családtörténettel, Zalában várostörténettel is foglalkoztak. Győrben szervezték meg a Szülőföldünk Honismereti Egyesület konferenciáját, míg Sopronban az MTA BTK TTI „Lendület” Szent Korona Kutatócsoporttal közösen rendeztek tanácskozást „Rendiség és parlamentarizmus a helyi és az országos politikában a 17–20. században, Sopron város analógiáján” címmel. Veszprémben az NKA Ithaka programja is bemutatkozott, míg Szombathelyen a bűnbakok szerepét vizsgálták Vas vármegye 17–20. századi történetében.

III. 9.2. Kiadványkészítés

Az Országos Levéltár elektronikus kiadványai: az évi hat számmal megjelenő, a témákat elmélyült tudományossággal tárgyaló, színvonalas *ArchívNet*, valamint a levéltár honlapjára hétfőnként felkerülő, méltán népszerű *Hét dokumentuma*.

Papíralapú periodikái: *Levéltári Szemle* (társkiadóként), *Turul* (ugyancsak társkiadóként a Magyar Történelmi Társulat és a Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság mellett), *Lymbus* (szintén társkiadóként), valamint az Országos Levéltár folyóirata, az 1923-ban alapított *Levéltári Közlemények*. Ez utóbbi 2015-ben mind tartalmilag, mind külsejét illetően megújult, és az idén egy tematikus számmal jelentkezett, amely 1945 témakörét járja körbe. A folyóirat megújítása során fontos szempontnak bizonyult, hogy az újonnan megalakult szerkesztőség a kiadványt középtávon széleskörűen ismert, nemzetközileg is jegyzett folyóirattá változtassa, és ezáltal még vonzóbbá tegye az olvasók számára. A *Catastrum* évnegyedes katasztertörténeti folyóiratot 2013-ban alapította a Magyar Nemzeti Levéltár. 2014-ben a Vidékfejlesztési Minisztérium a lap beindításához 600 000 Ft támogatást biztosított, 2015 januárjában pedig a Földművelésügyi Minisztérium a lap teljes átvételét vállalta. Az átadás-átvételi eljárás május végére zárult le, az évi négy szám 2015-ben megjelent. A laphoz online felület is kapcsolódik (www.catastrum.hu), amely az OTKA-projekt eredményeit, a folyóirat számait és kiegészítő digitális tartalmakat szolgáltat.

A nyomtatásban megjelent kiadványok közül ki kell emelni a hazai levéltáros szakma széleskörű összefogása eredményeként megszületett dokumentumkötetet („Törvényes” megszállás. *Szovjet csapatok Magyarországon 1944–1947 között*. Magyar Nemzeti Levéltár, Budapest, 2015), amelynek nagy visszhangja volt szakmai körökben, de a publicisztika szintjén is felkeltette az érdeklődést.

Számos egyéb értékes, magas tudományos színvonalú kiadvány megjelentetéséről is beszámolhatunk:

– *Az 1918/1919 előtti Erdélyre vonatkozó fondok és gyűjtemények jegyzékei*. 11. kötet. *Máramaros megye*. Összeállította: Klara Guseth, Ana-Maria Buciuman, Varga Zsolt. Magyar Nemzeti Levéltár – Románia Nemzeti Levéltára, Budapest – Bukarest, 2015.

– Fazekas István: *A Haus-, Hof- und Staatsarchiv magyar vonatkozású iratai*. Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Budapest, 2015.

– Kosáry Domokos – Kulcsár Krisztina – Szakály Orsolya: *Bevezetés Magyarország történetének forrásaiba és irodalmába*. I–II. kötet. MNL OL – MTA BTK Történettudományi Intézet, 2015.

– *Mérlegen az ember. Ismeretlen források a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárából a magyarországi holokauszt történetéről*. A bevezető tanulmány írta, a dokumentumválogatást összeállította és a kötetet gondozta: Kovács Tamás. Szerk. Ólmosi Zoltán. Budapest, 2014. (2015 elején jelent meg, angol nyelven is.)

– Nagy István: *A Magyar Kamara és a királyi magyar pénzügyigazgatás fejlődése Mohács után, 1528–1686*. Szerk. Kovács Zsuzsanna. Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Budapest, 2015.

– *Sowjetische Schauprozesse in Mittel- und Osteuropa*. [Szovjet típusú kirakatpercek Közép- és Kelet-Európában.] Szerk. / Herausgegeben von Csaba Szabó. MNL OL – ÁBTI – Institut für Ungarische Geschichtsforschung in Wien, Wien, 2015.

2015-ben az Országos Levéltár tudományos dolgozói 150 írást jelentettek meg tanulmánykötetekben és országos szakfolyóiratokban, 34 tudományos előadást tartottak, hazai és nemzetközi tudományos programokban vettek részt, többen közülük a felsőoktatásban, illetve a felnőttképzésben oktattak.

A megyei tagintézmények közül többen, a korábbi évek gyakorlatához híven, de természetesen a pályázati pénzek függvényében, 2015-ben is jelentkeztek évkönyveikkel, periodikáikkal. Számos tagintézmény további köteteket is kiadott önállóan vagy más kiadónál, esetleg más kiadóval közösen. A könyvkiadás terén kiemelkedik Veszprém a maga 7 kötetével, valamint Békés és Zala megye 6–6 kötettel. Állandó, már több évre visszatekintő elektronikus folyóirata Bács-Kiskun megyének van, amely *Múltbanéző* címmel jelenik meg évente két alkalommal.

A megyei tagintézmények tudományos munkatársai 2015-ben összesen 294 tanulmányt jelentettek meg tanulmánykötetekben, évkönyvekben, országos (*Századok*, *Korunk*, *Lymbus*, *Múltunk*, *Rubicon*) és helyi (*Szabadhajdú*, *Veszprémi Szemle*, *Soproni Szemle*, stb.) szakfolyóiratokban, illetve helytörténeti kiadványokban, továbbá *online* folyóiratokban (*ArchívNet*, *Betekintő*). Mindemellett 288 tudományos előadást tartottak, hazai és külföldi tudományos programokban vettek részt, a felsőoktatásban és a felnőttképzésben is oktattak.

III. 10. Közművelődés, oktatás, PR-tevékenység.

Az elmúlt évek hagyományait követve az MNL intézményei a 2015-ös évben is a szakmai munka mellett komoly hangsúlyt fektettek a közművelődésre és a levéltár-pedagógiára, ami által ismertté tették az állampolgárok előtt a levéltárban őrzött „kincseket” és iratokat.

A kiállítások, közművelődési és oktatási programok, illetve a levéltári rendezvények lehetőségeit korlátozta, hogy még 2015-ben is több megyei tagintézmény nem rendelkezett megfelelő helyiségekkel (előadótér, kiállítótér, oktatásra megfelelő helyiség stb.) és korszerű eszközökkel sem (pl. interaktív eszközök). Ennek ellenére a megyei tagintézményekben és a központban szervezett rendezvények nagy számú tömegeket vonzottak.

A 2015-ös évben folytatódott az egy évvel ezelőtt meghirdetett Holokauszt és az I. Világháború emlékéve. Több tagintézményünkben az időszaki kiállítások témája is ehhez kapcsolódott (pl. *Nagy Háború nagy vonalakban, Háborút újságol a vérszágú újság, Hősök voltak*). Az Országos Levéltár által még 2014-ben összeállított 10+1 darabból álló *Hátország a Nagy Háborúban* című molinós vándorkiállítás több tagintézményben is bemutatásra került. A legtöbb tagintézményben az időszaki kiállítások helytörténeti témát dolgoztak fel (*Kolerajárvány Debrecenben, fogvat.ART*). Több megyei tagintézmény állandó kiállítással rendelkezik, így pl. Békés, Bács-Kiskun, Baranya, Jász-Nagykun-Szolnok és Hajdú-Bihar megyei levéltárak, valamint Sátoraljaújhelyi fióklevéltár.

Az Országos Levéltár Bécsi kapu téri épülete új kiállító és konferencia teremmel bővült, amely ebben az évben több időszaki kiállításnak (Semmelweis Ignác, Batthyány Lajos, Róth Miksa) adott helyet. Előkészületben van egy nagyobb, hosszabb ideig fennálló időszaki kiállítás, *Nyomot hagytak* címmel.

Az MNL tagintézményei összesen 47 önálló kiállítás, más intézménnyel együttműködve pedig 50 kiállítás létrehozásában vettek részt. Az önálló tárlatokat 8010 fő, a közösen szervezett kiállításokat több mint tízezer látogató nézte meg.

Az elmúlt években az időszaki kiállítások mellett a kor követelményeinek megfelelően virtuális kiállításokat is készítettünk, legtöbbször a megvalósult állandó/időszaki kiállításokhoz kapcsolódó, többször bővített anyagokból állították össze kollégáink. Az új Gyűjtőportálon összesen 20 virtuális kiállítás látható, amelyek közül 14 az Országos Levéltár iratait mutatja be. Ebben az évben két új kiállítást állítottak össze: *Dólt falak, dúlt szívek. A Nemzeti Színház testéről és lelkéről*, valamint a *They were our neighbours*. A tagintézmények közül a Komárom-Esztergom, a Pest és a Zala megyei levéltárak tettek közzé virtuális kiállítást.

A Múzeumok Éjszakája rendezvénysorozatban 2015-ben az Országos Levéltár mellett kilenc tagintézmény is résztvett, és épületeikben összesen több mint 4000 (ebből az OL 1650) érdeklődőt láttak vendégül. A programok a legtöbb helyen szervesen összefonódtak a levéltárakban megtekinthető kiállításokkal, de raktárlátogatásokra is lehetőség nyílt, sőt kézműves-foglalkozásokkal, ismeretterjesztő előadásokkal és filmvetítéssel is igyekeztek megnyerni az érdeklődőket.

A tagintézmények főképp az I. és a II. világháborút, illetve a Holokausztot állították rendezvényeik középpontjába kiállítás vagy műhely-konferencia keretében. Az Országos Levéltárban megemlékeztek Budapest ostromának 70. évfordulójáról, amelynek során a Bécsi kapu téri palota is súlyos sérüléseket szenvedett. Munkatársaink összegyűjtötték a levéltárról készült fotókat, és a digitalizált felvételekből egy olyan – folyamatosan változó – installációt készítettek, amely hűen tükrözte az Országos Levéltár ostrom előtti és utáni állapotát.

A megyei tagintézmények 2015-ben színes és gazdag közművelődési programokkal várták a helyi közönséget. Egyes levéltáraknak már több éves hagyományra visszatekintő rendezvény-sorozata van. Így például Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében folytatódott sikeres közművelődési sorozatuk az *Arckok és könyvek a történettudomány műhelyéből*. Ennek keretében hat rendezvényt tartottak, ahol az elmúlt időszak kiadványaiból szemezgetve hívták meg a szerzőket. Mindemellett minden tagintézményben könyvbemutatók, tudományos-ismeretterjesztő előadók és diákok részére összeállított vetélkedők is zajlottak. Ezen rendezvények egy része szervesen illeszkedett az országosan meghirdetett programokba, mint például az Ünnepi Könyvhét, a Kulturális Örökség Napjai, Múzeumok Őszi Fesztiválja.

Az OL rendezvényei közül ez évben is a március 15-én szervezett ingyenes családi nap volt a legnépszerűbb, amikor is 3200 fő látogató a *Csatáról csatára* címmel kalandos időutazáson vehetett részt a Bécsi kapu téri épületben.

Az MNL 13 tagintézményében összesen 44 könyvbemutatót tartottak, amelyből hét Budapesten zajlott. Ezek a könyvbemutatók fontos szerepet tölthettek be a rendezvények között, amelyeken az MNL nemcsak a saját kiadványait mutatta be, hanem rendszeresen lehetőséget biztosította más kiadók (kutatóhelyek, megyei levéltárak, közgyűjtemények, felsőoktatási intézmények) számára is.

A megyei tagintézmények az Országos Levéltárral közösen szerepet vállaltak a tanórán kívüli oktatásban is. Az Országos Levéltár közművelődési területen dolgozó kollégái kezdeményezésére létrejött a levéltár pedagógiával foglalkozó munkatársak közös szakmai fóruma. Az együttműködés eredményeként a kollégák megalkottak egy levéltár-pedagógiai ajánló füzet *Barangoló* címmel. A benne lévő programokat a KLIK közreműködésével a közoktatásban résztvevő intézményekhez is eljuttattuk.

Több megyében a nyertes EU-s pályázatok adtak lehetőséget a levéltárak oktatási tevékenységének további bővítésére: Szabolcsban új oktatótereket létesítettek, de Somogy és Nógrád megye új épületeiben is lehetőség nyílik hasonló célú helyiségek kialakítására. Tanórán kívüli oktatás keretében a megyei tagintézmények munkatársai nemcsak a levéltárak falain belül, hanem azon kívül, az iskolákba ellátogatva is tartottak rendhagyó történelem vagy éppen forráselemző órákat. 2015-ben a központban és megyei levéltárakban összesen 304 tanórán kívüli levéltári foglalkozás zajlott, amelyeken 6571 általános, illetve középiskolás diák vett részt. Csoportos levéltár-látogatások során pedig 391 alkalommal összesen 9848 látogatót fogadtak a levéltárak. Több helyen honismereti és helytörténeti vetélkedőt szerveztek. Szerepet vállaltak a helyi ünnepek lebonyolításában ünnepi beszédek megtartásával. Az online közművelődés és oktatás különböző formái is egyre nagyobb teret kaptak, elkészült például az *Átélhető történelem – A holokauszt története* című online tananyagcsomag, amely hat különböző témájú modulban járja körül a holokauszt, valamint a zsidóság életének különböző mozzanatait. A bevezetőt követően a témákhoz kapcsolódó források találhatóak, az egyes modulok pedig ellenőrző kérdésekkel zárulnak.

A csoportos levéltár látogatók fogadása az egyik legfontosabb oktatási-közművelődési feladata az intézménynek, amely esetenként jelentős bevételt is hoz. Az év folyamán a Bécsi kapu téri épületbe bejelentett csoportok száma összesen 107 (2012 személy) volt. A különböző iskolai csoportok főképp levéltár pedagógiai foglalkozáson vettek részt (középiskolai, főiskolai és egyetemi hallgatók), amely során a levéltáros kollégák az épület bemutatásán kívül raktár- és iratbemutatót is tartottak – összesen 50 alkalommal.

2015 júniusában indult el az MNL megújult honlapja (<http://mnl.gov.hu/>) az *MNL Gyűjtőportál*, amely egységes felületet biztosít a központi és megyei intézmények számára. Így a felhasználó egy helyen tud tájékozódni a levéltár szolgáltatásaival, híreivel, eseményeivel kapcsolatban. Számos helyen ez a korábbi szolgáltatások mellett újak megjelenését is eredményezte, hiszen az Országos Levéltár korábbi honlapjának minden funkciója megmaradt a Gyűjtőportálon. Így például a hírlevélküldés, belső elérhetőségek listázása, intranet és (közös) eseménynaptár. Új funkcióként a honlap blogmotorral is szolgál. A megyei levéltárak a saját oldalukhoz saját adminjoggal rendelkeznek, az egységesen meghatározott kereteken belül tudják szerkeszteni az oldalukat, a Gyűjtőportál mintegy ernyőként szolgál ehhez.

A tagintézmények munkájuk, rendezvényeik, kiadványaik népszerűsítése érdekében egyre szélesebb skálán mozgó PR tevékenységet folytattak: városi vagy épp más közgyűjteményekkel közös programfüzetekben való megjelenés, saját népszerűsítő nyomtatvány készítése, elektronikus hírlevél, közösségi oldalakon való megjelenés. A központi és megyei tagintézmények aktív és gyümölcsöző kapcsolatot ápolnak a központi és helyi médiával: tv-ben való beszélgetések, rendezvények népszerűsítése, kiadványok bemutatására sajtótájékoztató összehívása, helytörténeti rovatok a helyi lapokban. A sajtómegjelenések között vezető szerep jutott az elektronikus megjelenéseknek. A központi és megyei tagintézmények munkájáról 2015-ben 447 nyomtatott sajtómegjelenés, 138 rádiós, 224 televíziós (helyi és országos), valamint 492 elektronikus sajtómegjelenés tudósított.

III. 11. Könyvtári munka

Az MNL könyvtárai 2015. évben összesen **12 707** nyomtatott és **246** elektronikus művet vettek állományba, ezen kívül **803** online dokumentummal is gyarapodtak. Ebből OL Levéltár-tudományi Szakkönyvtára 1103 kötetet 30 elektronikus művet, a megyei levéltárak pedig összesen 11 876 kötetet, 385 elektronikus művet és 813 online dokumentumot szerzeményeztek.

Az MNL könyvtárainak állományadatai						
	Nyomtatott művek (kötet)		Elektronikus művek (db)		Online dokumentumok (db)	
	2015. elején	2015. végén	2015. elején	2015. végén	2015. elején	2015. végén
MNL OL	133 063	134136	862	892	1940	1940
MNL BKML	27 468	27799	144	148	0	0
MNL BaML	23 364	23504	64	103	0	0
MNL BéML	22 165	22406	202	202	80	80
MNL BAZML	27 792	27951	87	96	0	0
MNL CSML	39 882	40315	168	198	10	10
MNL FML	18 407	18448	5	5	0	0
MNL GYMSML Győr	7 590	7624	120	120	0	0
MNL GYMSML Sopron	32 225	32591	116	133	0	0
MNL HBML	21 766	28778	194	194	0	0
MNL HML	32 450	32575	190	190	20 514	20 514
MNL JNSZML	12 129	12280	249	280	0	0
MNL KEML	15 810	15917	230	232	0	0
MNL NML	35 097	35390	218	222	77	77
MNL PML	33 032	33432	201	205	0	0
MNL SML	29 358	29705	261	313	0	0
MNL SZSZBML	20 516	20867	91	95	0	0
MNL TML	25 877	26099	194	196	12 310	13 113
MNL VaML	23 873	24138	193	200	0	0
MNL VeML	31 226	31654	146	155	0	0
MNL ZML	19 839	20027	173	175	80	80
Összesen:	632 929	645 636	4 108	4 354	35 011	35 814

A gyarapodás legnagyobb részét ajándékozás útján szerzik be a könyvtárak, amelyek lehetnek az intézmény kiadványai közlési díjért kapott művek, hagyatékok, főlőpéldány igénylések, stb. Ajándéknak tekinthető „Az év Levéltári Kiadványa Díj 2014” pályázaton elnyert könyvtalványok levásárlása is. Az OL könyvtára kiadványcsere kötelezettségeit teljesítette 18 magyar és 31 külföldi partnerrel szemben, s cserébe 219 művet 760 555 Ft értékben szerzeményezett. Ez évben ezen az úton több kiadványt kapott a korábbi évekhez képest (2015: 219; 2014: 103; 2013: 166). Vásárlásra az intézmény költségvetéséből, és pályázaton nyert forrásból van lehetőség. Az OL könyvtára összesen 537 408 Ft értékben vásárolt dokumentumokat, ami könyvek vásárlását, külföldi és belföldi folyóiratok előfizetését és adatbázishoz hozzáférést tartalmaz. Az OL könyvtára összességében 3 302 300 Ft értékben gyarapította állományát 2015-ben. Az év végén 20 levéltári könyvtár nyert az NKA Közgyűjtemények Kollégiumának pályázatán, egyenként 300 ezer Ft-ot, amelyből a beszerzések 2016-ban valósulnak meg.

Az MNL könyvtárai összesen 649 990 könyvtári egységgel rendelkeznek. Ebből a Levéltár-tudományi szakkönyvtár állománya 135 028 egységgel vesz részt, a megyei levéltári könyvtárak pedig átlagosan 27 ezres állománnyal.

A 2015. évi terv állománygyarapítás szempontjából teljesült. Az MNL GYMS Soproni Levéltárban nincs könyvtáros szakképesítéssel rendelkező munkatárs, ezért ott a revíziót nem tudták befejezni. Az OL könyvtárban a muzeális dokumentumok revíziója az év második felében folytatódott csak létszámhiány miatt. Jelenleg 4714 kötet leírása, kötetzeti jellemzőinek és állapotának felmérése és feljegyzése készült el, ami a teljes muzeális állomány 33%-a.

A gyarapítás során beszerzett kiadványokat a könyvtárak állományba vették, katalogizálták, több könyvtárban vonalkódozták és az online katalógusban elérhetővé tették. A beszerzések nyilvántartása és feldolgozása az MNL 31 könyvtárban különböző módon történt.

A levéltár megnevezése	Könyvtári anyag nyilvántartása (leltárkönyv [ezen belül egyedi v. címleltárkönyv, csoportos leltárkönyv], kardedx, cédula, számítógépes)	Könyvtári anyag feldolgozása		
		Leltárkönyv	Cédulakatalógus	Elektronikus nyilvántartás
MNL BKML	címleltárkönyv, csoportos leltárkönyv, kardedx	lezárva	TexLib	Igen
MNL Ba ML	egyedi leltárkönyv, excel	szerzői, cím és sorozati	Excel	Nem
MNL Bé ML	egyedi leltárkönyv, számítógépes	nincs	TexLib	Igen
MNL BAZ ML	címleltárkönyv	kereszkatalógus, sorozati, ETO, raktári	Corvina	Igen
MNL Csongrád ML	egyedi leltárkönyv	szerzői és cím	Excel, Word	Nem
MNL Fejér ML	címleltárkönyv	leíró és tárgyszó	Nincs	Nem
MNL GYMSML Győr	egyedi	szerzői, cím	Excel	Nem
MNL GYMSML Sopron	címleltárkönyv, Excel	szerzői, tárgyszó	BiblioBASE	Nem
MNL HBML	egyedi v. címleltárkönyv, számítógépes	szerzői, cím	Access	Nem
MNL HML	címleltárkönyv, cédulaleltár,	szerzői, cím, tárgyszó, sorozati, folyóiratok	TexLib	Igen
MNL JNSZML	címleltárkönyv, számítógépes	cím	TexLib	Nem
MNL KEML	egyedi leltárkönyv, számítógépes	szerzői, cím, sorozati, tárgyszavas, lezárt	TexLib	Nem
MNL NML	egyedi állomány-nyilvántartó könyv	nincs	Corvina	Igen
MNL OL	egyedi címleltárkönyv, kardedx, sorozati nyilvántartó, számítógépes	nincs	Corvina	Igen
MNL PML	egyedi vagy címleltárkönyv, kardedx, számítógépes	kereszt, tárgyszó, szerzői	TexLib	Nem
MNL SML	egyedi címleltárkönyv	Szerzői, cím, szak	Nincs	Nem
MNL SZSZBML	címleltárkönyv	cédulakatalógus, lezárt	ALEPH	Igen
MNL TML	egyedi leltárkönyv, kardedx	szerzői/cím, raktári, helyismereti	Corvina	Igen
MNL VaML	egyedi v. címleltárkönyv, csoportos leltárkönyv, kardedx	szerzői, cím, raktári	Szikla	Igen
MNL VeML	címlétár, kardedx	leíró és szakkatalógus	TexLib	Igen
MNL ZML	címleltárkönyv	szerzői, cím lezárt	Sziren	Igen

A könyvtári anyag nyilvántartása tekintetében leltárkönyv 18 megyében, kardedx 5 megyében, cédulakatalógus 4 megyében, számítógépes nyilvántartás 8 megyében található. Már nem építenek cédulákat 4 megyében, leíró vagy kereszkatalógus 3 megyében, szakkatalógus 2 megyében, raktári katalógus 2 megyében, ETO katalógus 1 megyében, szerzői katalógus 13 megyében, címkatalógus 12 megyében, tárgyszó-katalógus 3 megyei levéltárban található. A számítógépes nyilvántartás tekintetében TEXTLIB 7 megyében, CORVINA és EXCEL 3 megyében, ALEPH, SZIKLA, SZIRÉN, BIBLIODATABASE, ACCESS, WORD 1-1 megyében található, nincs számítógépes nyilvántartás 2 megyében.

A 2015. év nagy előrelépése, hogy az MNL szinten egységes könyvtári integrált rendszer használatának előkészítése megtörtént. A tervezés arra irányult, hogy azonos elektronikus rendszerben történjen a bevételezés, a katalogizálás és a kölcsönzés. Ugyanakkor egy közös adatbázis létrehozásával egy felületről legyen megtalálható az MNL összes könyvtárában lévő mű. A szolgáltatóval felvettük a kapcsolatot és a könyvtárosok tájékoztatást kaptak az új rendszerről.

Az MNL Levéltár-tudományi Szakkönyvtár állományának egészét a Corvina Integrált Könyvtári Rendszerrel dolgozta fel. A 2015. évben összesen **336** (2014: 511, 2013: 992; 2012: 4040; 2011:16 107; 2010: 13 454) rekord készült el. Így jelenleg **83 047** (2014: 82420; 2013: 81 909; 2012: 80 917; 2011: 76 876; 2010: 60 519) rekord naprakészen mutatja a 135 028 könyvtári egységből álló állományt, amely teljes egészében a honlapon megtalálható és hozzáférhető a könyvtárhasználók számára.

MNL szinten 2348 fő volt a könyvtárhasználók száma, akik 6085 alkalommal 14554 művet használtak.

	használók sz.	alkalom	dokumentum
MNL OL Levéltár-tudományi szakkönyvtár	240	1181	3666
MNL Bács-Kiskun Megyei Levéltára	92	667	1383
MNL Baranya Megyei Levéltára	133	174	596
MNL Békés Megyei Levéltára	142	34	60

	használók sz.	alkalom	dokumentum
MNL Borsod-Abaúj-Zemplén M. Levéltára	162	216	702
MNL Csongrád Megyei Levéltára	272	710	1128
MNL Fejér Megyei Levéltára	53	78	266
MNL Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltára	170	300	350
MNL Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára	99	150	325
MNL Hajdú-Bihar Megyei Levéltára	45	116	219
MNL Heves Megyei Levéltára	87	218	439
MNL Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltára	6	6	11
MNL Komárom-Esztergom Megyei Levéltára	30	88	363
MNL Nógrád Megyei Levéltára	45	58	132
MNL Pest Megyei Levéltára	181	264	663
MNL Somogy Megyei Levéltára	13	30	82
MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára	68	111	370
MNL Tolna Megyei Levéltára	88	204	290
MNL Vas Megyei Levéltára	59	552	1147
MNL Veszprém Megyei Levéltára	116	348	1002
MNL Zala Megyei Levéltára	247	580	1360
Összesen	2348	6085	14554

Az OL Levéltár-tudományi Szakkönyvtárát 2015. évben összesen **240** (2014: 304; 2013: 225; 2012: 185) fő használta, **1181** (2014: 1206; 2013: 1249; 2012: 1640; 2011: 2200; 2010: 2601) alkalommal, s összesen **3666** (2014: 3 011, 2013: 3 788; 2012: 5 065; 2011: 5 545; 2010: 7 238) művet kértek **4 049** (2013: 4 977; 2012: 6 455; 2011: 6 958; 2010: 10 119) kötetben. Könyvtárközi kölcsönzés keretében **8** kötetet (2014: 3; 2013: 1; 2012: 1; 2011:3; 2010: 7) kértünk, tőlünk 39 (2014: 12; 2013: 31; 2012: 45; 2011:31; 2010: 116) kötetet kölcsönzött más könyvtár.

Az MNL könyvtárai összességében 2348 könyvtárhasználót szolgált ki, 6085 alkalommal, amikor 14 554 kötetet adtak használatba, a levéltári munka és kutatás segítésére. Ezen kívül azonban egyre nagyobb azoknak a száma, akik elektronikus dokumentumokat használnak. A távolról elérhető nyilvános katalógusok is segítik az olvasókat a megfelelő dokumentum több szempontú keresésében de fokozatosan megnő a levéltárakból elérhető adatbázisok (ADT+, DigiLib, OptiJUS, Céginfo és más elektronikus könyvtárak) szerepe. Kevesebb alkalommal keresik fel személyesen a használók a könyvtárat, de egyre több alkalommal használják a közvetlenül elérhető elektronikus dokumentumokat, amelyek szerepe folyamatosan nő.

A könyvtári dokumentumok között különleges szerepe van a különleges gyűjteményeknek. Ezek legnagyobb részben a levéltárakba az iratokkal együtt érkező könyvészeti anyagok, vagy levéltárosoktól megörökölt hagyatékok vagy helytörténeti gyűjtemények. Ezen kívül találhatóak szakdolgozat, aprónyomtatvány és kézirat gyűjtemények is a könyvtárakban.

MNL OL	Babics József könyvtára, Családi letétek, Ember Győző hagyaték, Fordítások, Separatum gyűjtemény
MNL BKML	helyi újságok
MNL BaML	Folyóirat gyűjtemény, kézikönyvtár, kéziratár, CD/DVD gyűjtemény
MNL BéML	Táncsics Mihály személyére és korára vonatkozó különgyűjtemény.
MNL BAZML	Muzeális gyűjtemény Miskolcon és Sátoraljajúhelyen, helyi folyóiratok gyűjteménye az Alsószolcai Fióklevéltárban.
MNL CSML	kéziratár, szakdolgozatok
MNL FML	kéziratár, fénymásolatár, apró nyomtatványtár, gyászjelentések gyűjteménye, tankönyvek gyűjteménye, iskolai értesítők gyűjteménye, CD-DVD tár, folyóirat tár
MNL GYMSML Győr	megyei napilapok
MNL GYMSML Sopron	folyóirat gyűjtemény
MNL HBML	helyi folyóiratok
MNL HML	nincs
MNL JNSZML	Szakdolgozatok, disszertációk, kéziratok. Mikrofilmek (nagyreszt megyei lapok). Képeslapok, fényképek gyűjteménye.
MNL KEML	Kéziratár, Plakáttár,
MNL NML	szakdolgozatok
MNL PML	helyi folyóiratok

MNL SML	Somogyi gyűjtemény
MNL SZSZBML	Honismereti gyűjtemény
MNL TML	Kéziratok, helytörténeti pályázatok, helyi folyóiratok, 17-19. századi kiadványok
MNL VaML	Aprónyomtatványok tára
MNL VeML	Helyi lapok gyűjteménye
MNL ZML	Helytörténeti gyűjtemény, Skublics-könyvtár (hagyatéki gyűjtemény)

A muzeális dokumentumok száma jelenleg 22 336 kötetre tehető, de a pontos felmérés még nem történt meg minden könyvtárban. Ezek a következőképpen oszlanak meg a könyvtárak őrzetében: MNL OL 14 000, MNL BKML 440, MNL BéML 219, MNL BAZML 1069, MNL CSML 219, MNL FML 874, MNL GYMSML Győr 200, MNL HML 391, MNL KEML 237, MNL PML 350, MNL SML 178, MNL SZSZBML 137, MNL TML 2144, MNL VaML 378, MNL VeML 1500.

A megyei levéltárak szakkönyvtárai a korábbi esztendőkhöz hasonlóan 2014-ben is ellátták a jogszabályok által előírt hagyományos tevékenységeiket (dokumentumok állományba vétele, olvasószolgálat működtetése, állományellenőrzés, statisztikai adatszolgáltatás stb.).

A megyei levéltárak szakkönyvtáraiban legtöbb helyen szakképzett könyvtárosok látták el a feladatokat (nincs szakképzett könyvtáros: MNL BaML, MNL GYMSML Soproni Levéltára). 2015-ben az állománygyarapításra csak saját forrásból volt lehetőség, a szokásos pályázat kiírásának hiányában. A megyei levéltárak szakkönyvtárai elsősorban csere útján szereztek be a társintézmények kiadványait, ajándékozás formájában jutottak hozzá a levéltár munkatársainak, kutatóinak közreműködésével elkészült dokumentumokhoz.

A 2015. évi folyóiratok megrendelése a főigazgatói utasításnak megfelelően (max. 100 000 Ft értékben), az előfizetésre javasolt periodikajegyzék jóváhagyása után megtörtént.

A könyvtár stratégiai terve a tárgyév során nem készült el, tekintettel arra a körülményre, hogy a következő évben várható a Levéltár-tudományi szakkönyvtár költözése. Ez új helyzetet teremt a könyvtár jövőjében, s ennek fényében a nyilvános könyvtár szerepkörének átgondolása már a következő év feladata lesz.

III. 12. Anyakönyvi másodpéldányok kezelése

Az MNL megyei tagintézményei 2015-ben is munkatervi feladatként hajtották végre az utólagos bejegyzések (UB) bevezetését a levéltárak őrzetében lévő anyakönyvi másodpéldányokba.

Az anyakönyvi másodpéldányok kezelése terén hét megyének (Baranya, Békés, Borsod-Abaúj-Zemplén, GYMSML Soproni Levéltára, Pest, Somogy, Szabolcs-Szatmár-Bereg) van elmaradása.

Az évek során Békés megyében halmozódott fel az egyik legjelentősebb hátralék, amelynek felszámolásában már a 2014. év során, 21 730 utólagos bejegyzés bevezetésével, nagyot lépett előre a tagintézmény. Ez a tendencia folytatódott tovább ebben az évben is a 16 027 UB bevezetésével. Ennek köszönhetően elmaradás ugyan továbbra is van (2055), de a korábbiakhoz képest már elenyésző.

A 2015-ös év során három olyan megyében is hátralék keletkezett, ahol ez korábban nem volt tapasztalható: kisebb számú elmaradás halmozódott fel Baranya megyében (355 db), míg ettől némileg kevesebb, 290, Borsod-Abaúj-Zemplén megyében. Végül a somogyi tagintézményben a költözéssel magyarázható okok miatt keletkezett hátralék (475). Hozzá kell tennünk, hogy ezek a számok az átlagosan egy évben beérkező UB-khoz képest alacsonyak, tehát a jövő év során – szinte teljes bizonyossággal mondható –, hogy felszámolhatók lesznek.

Az MNL GYMSML Soproni Levéltárában a 2012-től halmozódó hátraléket sajnos nem sikerült felszámolni, a tavalyihoz képest csökkenő arányú a lemaradás, így 637 db UB pótlása szükséges.

Pest megyében az egyik legmagasabb az évente beérkező UB-k száma. Már 2013 során 3180 hátralék keletkezett, amely a 2014. évben tovább halmozódott, így több mint 6000 UB bevitele mellett is 10 000 (10 493) fölé nőtt az elmaradás. Ennek felszámolása terén jelentős eredményt ért el 2015-ben a tagintézmény, az elmaradás ugyanis 3561-re apadt.

A szabolcsi tagintézményben is már 2013-ban hátralék keletkezett, ami azonban 2014 során tovább növekedett, így jelentős, 10 168 UB bevétel nélkül maradt. 2015-ben sikerült csökkenteni a felhalmozódott tételeket, de az elmaradás még így is számottevő: 7204 db.

Az előző évi hátralékait három megye tudta felszámolni: Fejér, Heves és Zala. Míg az első két tagintézmény csekélyebb, addig Zala megye hosszabb idő óta és jelentősebb elmaradással bírt. A 2015. év folyamán a közel 10 000 (9509) UB rögzítésével azonban sikerült megszüntetni a több éve halmozódó elmaradást.

A bejegyzések vezetését a legtöbb helyen (13 tagintézmény) 1 fő végzi.

A 2015. évi beérkezett – és így a bevezetett – UB-k száma is, a korábbi évekhez képest jelentősen elmaradt. Ennek oka, hogy a tárgyévben a levéltárak mindig a megelőző évi UB-kat kapták meg az illetékes hivataloktól. Az anyakönyvezési feladatok ellátása azonban már 2014. II. félévtől kezdve nem haladhatott a korábban megszokott menetrend szerint. A hazai anyakönyvezési gyakorlatban jelentős változást hozott az elektronikus anyakönyvezés (EAK rendszer) elindulása, ugyanakkor ez az utólagos bejegyzések bevezetésével járó, levéltárakra háruló alapvető feladatot nem érinti, csupán jellegében fogja megváltoztatni. Sajnos a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala és az anyakönyvezést felügyelő hatóság, a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal Állampolgársági Igazgatósága a 2015-ös év során még nem tudta megküldeni a levéltárak számára szükséges jegyzékeket. A Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal Állampolgársági Igazgatósága ugyanakkor 2015 decemberében arról értesítette a Magyar Nemzeti Levéltárat, hogy az elektronikus anyakönyvi rendszert üzemeltető Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatalának tájékoztatása szerint az értesítések megküldésének a technikai akadály a 2015. december 11-én elhárult. Az értesítések megküldése tehát 2016-tól, az egyes kormányhivatalok munkatervétől és leterheltségétől függően ugyan változó gyorsasággal, de megindul.

III. 13. Nemzetközi és hazai kapcsolatok

Az MNL és tagintézményei a 2015. évben a tervezett módon fejlesztették tovább, ápták nemzetközi és hazai kapcsolatrendszerüket. Az MNL meghatározó szerepet vállalt a levéltáros szakma nemzetközi fórumain, intenzív kapcsolatokat ápt az országos és helyi közgyűjteményekkel, kulturális intézményekkel. Az OL és a megyei levéltárak szakmai-tudományos kapcsolatrendszere az intézmény teljesítményalapú munkabeszámolójának tudományos és közművelődési tevékenységet bemutató fejezeteiben, a közös szakmai programok eredményes megvalósításában is visszatükröződik. A 2015. év tekintetében is elmondható, hogy hagyományosan megmaradt a városi, illetve a megyei önkormányzatokkal való jó kapcsolat, amely abban is megnyilvánul, hogy a helyi szervezetek anyagi hozzájárulásokkal is támogatják a levéltári rendezvényeket vagy kiadványok megjelentetését. Fontos azt látni, hogy a megyei levéltárak – tudományos programjaikkal, kiadványaikkal – a helyi tudományos közélet meghatározó, olykor egyedüli képviselői, ezért ezt a szerepüket az elkövetkezőkben is fenn kell tartani.

Az MNL nemzetközi kapcsolatait 2015-ben is a Középtávú szakmai tervben lefektetett alapelvek szerint rangsorolta.

- **Európai Bizottság szakmai szervezetei** (EBNA, EAG, DLM) Az MNL 2015-ben is részt vett az Európai Bizottság által életre hívott levéltári szakmai szervezetek munkájában. 2015. június 19-21. között Rigában került sor az Európai Nemzeti Levéltárak vezetőinek 31. találkozója és az European Archives Group szakértői megbeszélésére. Az MNL-t Szatucsek Zoltán képviselte. A 32. EBNA és 19. EAG ősszel az EU elnökségért felelős Luxemburgban került megrendezésre (Luxembourg, 2015. október 11-13. Szatucsek Zoltán, Mikó Zsuzsanna). A DLM Fórum Rigában tartotta éves közgyűlését június 16-17-én, őszi taggyűlését Luxembourgban, 2015. október 14-15-én tartotta. Az MNL nemzetközi tekintélyét bizonyítja, hogy Szatucsek Zoltánt Rigában újraválasztották a DLM Forum elnökévé. Tavaly óta ismételtlen részt veszünk az Európai Állományvédelmi Vezetők megbeszélésein (Informal meeting of European Heads of Conservation, EHC), ahol idén Rigában Szlabey Dorottya képviselte Magyarországot.
- **Nemzetközi projektek.** Az MNL aktívan vett részt az európai összefogással megvalósuló fejlesztési projektekben, Európai Levéltári Portált fejlesztő, idén befejeződött APEX projektben, a páneurópai elektronikus levéltári szabványokat megalapozó E-ARK projektben. és további kutatás-fejlesztési projekteket készített elő. Szeptember 7-9. között az Országgyűlés Hivatalával és az ELTE-vel együtt rendeztük az APEX zárókonferenciáját, amelyen Európából és a tengerentúlról 177 delegált vett részt. Az MNL annak alapítása óta tagja az International Centre for Archival Research (ICAR-US) egyesületnek. Az ICAR-US projektjei közül ENARC (2011–2015) projekt zárókonferenciájára egy időben került sor a Co:op nyitómegbeszélésével, 2015. április 27–29. között, Prágában. A Co:op pályázat végrehajtásához az MNL OL-ban és megyei tagintézményekben a kapcsolattartók kijelölése megtörtént. Az új projekt célja, hogy a szakmai és felhasználói közeg közötti kommunikációt erősítse, javítsa. A projekt intézményi kapcsolattartója: Reisz T. Csaba, ő végzi a szükséges adminisztrációt is.
- **Hungarika feltárás.**

Az MNL részéről Arany Krisztina részt vesz a Horvát Tudományos Akadémia Társadalom- és Történettudományi Intézet Történettudományi Osztálya 2019-ig tartó projektjében, amelynek része hungarika jellegű horvátországi levéltári anyag feltárása és forráskiadása (Tallóci fivérek okmánytára).

A Hungarika munkacsoport számára az elmúlt években tapasztalható nehézségek ellenére továbbra is kiemelt partner a Szlovák Állami Levéltár. A szlovák-magyar mikrofilm csere 2015. évi memorandumának szövege véglegesítésre került, személyes és írásos egyeztetések során véleményeztük a szlovák partnernek az elmúlt években felgyűlt másolati hátralékának kiegyenlítésére vonatkozó ajánlatát.

Az MNL munkacsoport keretében megkezdődött egy tervezett török-magyar levéltári kiadvány szervezése, amelyben az MNL néhány tagintézménye is részt vett (MNL Bács-Kiskun Megyei Levéltára, MNL Baranya Megyei Levéltára, MNL Heves Megyei Levéltára, MNL Pest Megyei Levéltára). A törökországi hungarika állományok felmérése, jelzet aktualizálása is megkezdődött, ezt Szepessyné Simon Éva végezte.

Az MNL OL felkérést kapott a Miniszterelnökség Nemzetpolitikáért felelős Államtitkárságának keretében, az OSZK szakmai irányításával működő Mikes Kelemen Program levéltárszakmai koordinációjára. A projekt során oktatást tartottunk a kiválasztott, kiküldendő kutatók számára, véleményeztük az egyéni kutatási terveket, közreműködtünk a dokumentáció előkészítésében.

Személyesen tárgyaltunk a Massachusettsi Magyar Egyesület vezetőségével az egyesület iratanyagának hazaszállítása kapcsán. A lisszaboni magyar nagykövetségen tárolt Újpétery Elemér hagyatékkal kapcsolatban egyeztetéseket folytattunk, az anyag jelenleg a Külügyminisztérium szakkönyvtárában van, a levéltári iratanyag reményeink szerint az MNL-be kerül majd.

➤ **Nemzetközi szakmai és tudományos szervezetek.**

Hosszú évek után az MNL ismét részt vett a Nemzetközi Levéltári Tanács munkájában. dr. Mikó Zsuzsanna képviselte az MNL-t a Forum of National Archivists (FAN) tanácskozásán, Szatucsek Zoltán az E-ARK Advisory Board Meetingen adott elő. (Reykjavík, Izland, 2015. szeptember 27-29.)

Az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottság taggyűlésén és ülésein az intézményt Szatucsek Zoltán képviselte.

2013 óta Reisz T. Csaba képviseli az intézményt a Trieszt-Maribor-i Nemzetközi Levéltári Intézet vezető testületében. Idén a Magyar Országos Levéltár építésének egy fejezetéről készített tanulmányt és tartott abból rövid előadást. A tanulmány angolul az intézet kiadványában (Atlanti), magyarul a Levéltári Szemle 2015. évi 4. számában jelenik meg.

Az International Holocaust Remembrance Alliance magyarországi szakmai tagjaként részt vettünk a szervezet rendezvényein.

➤ **Kétoldalú kapcsolatok**

A Magyar Nemzeti Levéltár kétoldalú kapcsolatai részben a külföldi partnerintézményekkel, részben határon túli műhelyekkel való kapcsolatot jelentik, amelyek elsősorban a határon túli magyar vonatkozású levéltári anyag feltárására, publikálására, tudományos együttműködésre irányulnak. A felvidéki, kárpátaljai, erdélyi, székelyföldi, délvidéki, horvátországi és burgenlandi kapcsolatok ápolásában kiemelkedő szerepe van az MNL megyei tagintézményeinek, az MNL nemzetközi kapcsolatrendszerének kihasználásával az integráció szinergikus hatása ezen a területen igen jelentős.

Ukrajna. 2015-ben kiemelten fontos feladat volt a kárpátaljai opisz fordítási projekt szervezése, amelyet az MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltárával együttműködve, annak kezdeményezésére indítottunk el. A projekt következményeként az ukrán-magyar általános levéltárügyi megállapodás is aláírásra került Budapesten, amelynek szakmai koordinációját, a dokumentumok előkészítését is a munkacsoport keretében végeztük. Emellett felmerült egy további, nagy jelentőségű projekt, a kárpátaljai egyházi anyakönyvek digitalizálásának lehetősége is. Ennek kapcsán megbeszélést és egyeztetéseket folytattunk a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltárral és a Tiszántúli Református Egyházkerület Levéltárának igazgatójával és a Szent Athanáz görög-katolikus főiskola rektorával. A kárpátaljai egyházi anyakönyvek digitalizálásával kapcsolatban előzetes felmérést és tájékoztató munkaanyagot készítettünk Kujbusné dr. Mecsei Éva részvételével.

Románia. Kiemelt jelentőségű a magyar-román levéltári együttműködés, amely a 2011. július 13-án Gyulafehérvárott aláírt együttműködési szerződésen alapul és elsősorban az erdélyi vonatkozású levéltári fondok, állagok, sorozatok jegyzékének szerkesztésére és kiadására irányult. Az együttműködést tavaly 2017-ig meghosszabbítottuk. Az első két kötet tavaly jelent meg, idén novemberben a Román Nemzeti Levéltárral és a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpontjával közösen „Hungarica-kutatás, avagy haszontalan segédletek gyártása?” címmel konferenciát rendeztünk, ahol bemutattuk „Az 1918/19 előtti Erdélyre vonatkozó fondok és gyűjtemények jegyzéke” három (Maros, Hargita, Máramaros megyék) kötetét.

A Székelyföld története című szintézist a székelyudvarhelyi polgármester kezdeményezte. 2012 februárjában személyesen kereste fel a Magyar Nemzeti Múzeum, az Országos Széchényi Könyvtár, a Magyar Nemzeti Levéltár és az MTA BTK Történettudományi Intézet vezetőit, hogy a kiadvány elkészítéséhez támogatást kérjen, amelyet valamennyi intézmény meg is ígért neki. A szerkesztőbizottság valamennyi ülésén részt vett Reisz T. Csaba, aki a kötet olvasószerkesztői munkálatait is végzi. A háromkötetes mű 2016 tavaszán jelenik meg.

Lengyelország. A Varsói Magyar Intézettel együttműködésben a második világháborús lengyel menekültekkel, illetve Hory András varsói magyar követ jelentéseinek kiadását célzó projektben vettünk részt.

Egyesült Államok. A Holokauszt 70 projekt keretein a washingtoni United States Holocaust Memorial Museummal megújítottuk a 2001-ben kötött együttműködési megállapodást. Az együttműködés keretében tovább folytatjuk a magyarországi holokauszt történetére vonatkozó levéltári források feltárásában való közreműködést, és azokról történő másolatkészítést.

Izrael. Ugyancsak a Holokauszt 70. évfordulójára való tekintettel a jeruzsálemi Yad Vashem Intézettel írtunk alá együttműködési megállapodást.

Törökország. Az Isztambulban rendezett levéltári I. világháborús kiállításon iratokkal és Szatucsek Zoltán révén előadással vettünk részt. Megkezdődött a Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğüvel (Török Állami Levéltári Igazgatóság) közösen egy török-magyar együttműködés kereteinek kidolgozása levéltári szinten.

Omán. Novemberben az Ománi Szultánság három munkatársa járt tanulmányúton a Magyar Nemzeti Levéltárban, ahol elsősorban az elektronikus levéltári rendszer működését tanulmányozták.

Algéria. Látogatást tett az Országos Levéltárban az algériai Nemzeti Levéltár főigazgatója 2015. szeptemberében az APEX

konferencia keretében, tárgyalások folytak a kétoldalú szerződés megkötéséről

Hazai intézményi kapcsolataink közül 2015-ben is tovább erősödtek a Kúriával, az Eötvös Loránd Tudományegyetemmel, a Nemzeti Közszerológiai Egyetemmel, a Károli Gáspár Református Egyetemmel, a Pázmány Péter Katolikus Egyetemmel, az Országos Széchényi Könyvtárral, az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpontjával, a Nemzeti Emlékezet Bizottságával, a Pannonhalmi Főapátsággal, az Országgyűlés Hivatalával meglévő szakmai és tudományos kapcsolataink.

2015-ben megerősítettük az együttműködési megállapodást a Magyar Családtörténet-kutató Egyesülettel (MACSE) a névváltoztatási kartonok indexelésére és digitalizálására, együttműködési megállapodást kötöttünk a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvánnyal egymás kutatási, oktatási tevékenységének kölcsönös támogatása érdekében. A Magyar Nemzeti Digitális Archívum és Filmintézet (MANDA) egy digitális oktatási adatbázis létrehozása tárgyában. A Magyar Kormánytisztviselői Karral az MNL őrizetében lévő iratanyag minél szélesebb körű társadalmi hasznosítása érdekében. A Médianézó kft-vel, amelynek keretében a vállalkozó a kormányzati média-monitoring keretében médiaelemzéseket küld, illetve a lakossági médiafogyasztásról is elemzést kapunk. A Rubicon folyóirattal, amivel a levéltárosok számára is új publikációs felületet biztosítunk. Stratégiai együttműködési megállapodást írtunk alá az ELTE-vel, annak érdekében, hogy a két intézményben folyó tudományos kutatást összehangoljuk, és erősítsük az oktatói munka színvonalát, az egyetem és a levéltár társadalmi kapcsolatait. Az MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont Kisebbségkutató Intézetével pedig megállapodást írtunk alá a magyarországi roma közösségek legújabb kori társadalomtörténetére vonatkozó források feltárására, feldolgozására és közzétételére vonatkozóan. Az intézmény bekapcsolódott 2015-ben a Miniszterelnökség Nemzetpolitikáért felelős Államtitkárságának keretében, az OSZK szakmai irányításával működő Mikes Kelemen Program levéltárszakmai koordinációjába. A projekt során eddigi feladataink között volt tájékoztatók, egy két napos oktatás a kiválasztott, kiküldendő kutatók számára, az egyéni kutatási terveik véleményezése, illetve dokumentáció előkészítése, részvétel Mikes program megbeszéléseken, ajánlat készítése emigrációs kataszterre.

2015. júniusában az Alkotmánybíróság elnöke és tagjai levéltárlátogatáson vettek részt.

Az 1728/2015. (X. 8.) korm. határozat alapján az 1956-os forradalom és szabadságharc méltó megemlékezésére létrehozott Emlékbizottság mellett működő történész munkacsoport tagja a Magyar Nemzeti Levéltár főigazgatója.

Gróf Benyovszky Móricnak, a XVIII. század nagy magyar utazójának, hajósának, földrajzi útleírójának, felfedezőjének, katonájának a munkásságához kapcsolódóan Benyovszky Emlékbizottság alakult, amelynek tagja a Magyar Nemzeti Levéltár főigazgatója.

Megyei levéltárak

A megyei levéltárak döntő többsége szintén rendelkezik különböző szintű és különböző programok megvalósítására irányuló nemzetközi szakmai kapcsolatokkal, amelyeket az elmúlt évtizedek során külföldi levéltárakkal, társintézményekkel, szakmai szervezetekkel építettek ki. A kapcsolatok egyrészt konkrét programok megvalósítására (közművelődési tevékenységre, kiállítások megrendezésére, konferenciák lebonyolítására, tudományos előadások tartására, rövidtávú szakmai együttműködésekre, digitalizálásra, adatbázis-építésre, hungarikakutatásra) irányulnak. A környező országok levéltáraival, levéltárosaival kialakított kapcsolatok egy jelentős része azonban nem hivatalos partnerségi kapcsolat, hanem személyes szimpátia, elköteleződés által életre hívott összeköttetés.

Az alábbi megyei tagintézmények rendelkeznek határon átvéelő és hazai kapcsolatokkal:

MNL BKML: A szabadkai, zentai, pancsovai területi levéltárakkal, valamint az Újvidéken működő Vajdasági Levéltárral 2004-ben és 2005-ben került aláírásra egy nemzetközi együttműködési megállapodás. Ennek keretében rendszeresen és kölcsönösen részt vesznek a Szabadkai területi levéltárral együttműködve egymás konferenciáin, szakmai rendezvényein.

MNL BaML: Az MNL Baranya megyei Levéltára az Eszéki Állami Levéltárral és a Szabadkai Történelmi Levéltárral alakított ki szorosabb nemzetközi kapcsolatot. 2015. május 21-én az Eszéki Egyetem horvát történelem szakos egyetemi hallgatóit fogadták, horvát nyelvű, illetve horvát vonatkozású iratokat mutattak be. 2015. június 9-én a nemzetközi levéltári nap alkalmából az Eszéki Állami Levéltárban rendezett Strossmayer kiállítás megnyitóján vettek részt. 2015. október 5. Eszéken a Zrínyi Magyar Kultúrkör rendezvényén tartott levéltáros munkatárs előadást. Az MNL 1956-os felhívása kapcsán az Eszéki Állami és a Szabadkai Történelmi Levéltárakkal kapcsolatfelvétel történt a felhívás népszerűsítésére.

A hazai kapcsolatok tekintetében a levéltár fontos partnere a Pécsi Tudományegyetem, hallgatóiknak több foglalkozást tartottak. A kisebbségkutatás témakörében partnerkapcsolatot alakítottak ki a Total Art Egyesülettel. Partnerként részt vettek a Baranyai Nemzetiségi Körkép 2015 kiállítás sorozat keretében megvalósult kilenc kiállításban, a szajki helytörténeti, a Pécsi Püspökség borászati és a pécsi nyomdászati kiállítás megvalósításában.

MNL BéML: A levéltár az Aradi Levéltárral tart fenn váltakozó intenzitású szakmai kapcsolatot. Az Aradi Szabadságszobor Egyesülettel együttműködve ez évben megjelentettek egy kötetet a tíz éve elhunyt aradi történész, Kovách Géza válogatott tanulmányaiból. Az anyagi forrásokat az aradi egyesület biztosította, a kéziratot a levéltár őrizetében lévő anyagból a Békés Megyei Levéltár. A könyv bemutatóját követően október 2-án Aradon került sor emlékkonferenciára

Kovács Géza 90. születésnapján, az Aradi Magyar Napok rendezvénysorozat keretében 60 fő részvétele mellett. „Due Comunita nella Grande Guerra. Storia da fronti opposti” címmel Gyula testvérvárosában, az olaszországi Budrióban, 2015. november 8-án került megrendezésre az első világháborúról szóló konferencia 50 látogató részvételével.

Elkészült a békéscsabai Munkácsy Múzeummal közösen megjelentetendő Szabó Ferenc-bibliográfia kézírata. Közös könyvbemutatókat tartanak a gyulai Mogyoróssy Könyvtárral. Munkatársunk a Békéscsabán megjelenő Bárka c. folyóirat társadalomtudományi rovatának szerkesztője. Részt vesznek a Nemzeti Emlékezet Bizottsága és az MTA BTK Történettudományi Intézete Politikai hatalmváltás és társadalmi tapasztalat, 1944–1945 c. kutatási programjában.

MNL BAZML: A levéltár az Eperjesi Egyetemen tart fenn szoros szakmai kapcsolatot. 2015. október 24-én pedig Magyarország Kassai Főkonzulátusa és az Eperjesi Egyetem szervezésében került megrendezésre a „Hogyan köti össze II. Rákóczi Ferenc személye a magyarokat és a szlovákokat?” című magyar – szlovák történész-konferencia, amelyen Oláh Tamás tartott előadást: „Adalékok Sáros vármegye Rákóczi-szabadságharc kori katonai archontológiájához. Makovica vára.” címmel.

MNL CSML: A levéltár elsősorban közművelődési területen erős kapcsolatot alakított ki különböző lengyelországi partnerekkel. A Varsói Felkelés Múzeumával rendeztek közös kiállítást 2015 márciusában és áprilisában Szegeden, illetve Kecskeméten. A varsói Ryszard Kukliński Múzeummal közösen konferenciára és kiállításra került sor április 23-án Szegeden. A rendezvényen jelen volt, előadást tartott a múzeum igazgatója, Filip Frackowiak. A varsói Történelmi Találkozások Háza főként oktatással foglalkozik, ezért levéltárpedagógiai munkánk fejlesztése érdekében vették fel velük a kapcsolatot. Anna Ziarkowska igazgatónő és munkatársa részt vettek október 15-én szervezett rendezvényükön, ahol a nagyközönség is megismerhette a Történelmi Találkozások Háza működését, arculatát. A varsói Technikai és Műszaki Múzeum együttműködésével a Kutatók Éjszakája keretében mutatták be az Enigma rejtjelező gép működését. Az eredeti szerkezetet a múzeum falai között őrzik, s Piotr Mady múzeumigazgató – aki szintén Szegedre látogatott – segítségével került egy rövid időre Szegedre. A program hatalmas sikert aratott, egy magyar matematikus és egy lengyel múzeológus-történész fedte fel az Enigma titkát.

Szakmai kapcsolatokat ápolnak délvidéki levéltárakkal (Zenta, Szabadka, Újvidék, Nagybecskerek). Komoly múlttal bír közös kiadványi munkájuk. Rendszeresen látogatják egymás szakmai rendezvényeit. A zentai levéltárral 2015-ben közművelődési célú tapasztalatcserére került sor, a kapcsolattartás főként levéltárlátogatásokban, egymás rendezvényeinek kölcsönös látogatásában nyilvánult meg. Októberben a Szabadkai Történelmi Levéltárral került sor szakmai tapasztalatcserére.

A hazai kapcsolatok tekintetében Holocaust Dokumentációs Központ és Emlékgyűjteménnyel közös, MNL-szintű projektben szegedi és szentesi kollégáink vettek részt az örökös nélkül kihalt zsidó családok államosított szegedi, hódmezővásárhelyi és szentesi ingatlanjainak levéltári szintű feltárásában. A csongrádi levéltár évek óta szoros kapcsolatot ápol a Koch Sándor Csongrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Csongrádi Szervezetével, a Csongrádi Történelemtanárok Munkaközösségével és a Csongrád Megyei Honismereti Egyesülettel. A szervezetek támogatják rendezvényeiket, előadásait, kiállításait. Ápolják a levéltár berkein belül megalakult Csongrádi Helytörténészek Baráti Körével a kapcsolatot. Hódmezővásárhelyen közös kiállítás és konferencia rendezésére került sor a Bethlen Gábor Református Gimnázium és Szathmáry Kollégiummal - Dr. Szabó Józsefről és Szabó Enéhről emlékezve a Szeremlei Társasággal a Nagy Háború hódmezővásárhelyi hatásairól és az Emlékponttal az 1945. évi nemzetgyűlési választásokról.

MNL FML: A Holocaust Dokumentációs Központ és Emlékgyűjteménnyel közös, MNL-szintű projektjében kollégáink részt vettek az örökös nélkül kihalt zsidó családok államosított Fejér megyei ingatlanjainak levéltári szintű feltárásában. Az első és a második világháború témakörében a székesfehérvári Szent István Király Múzeummal közös magániratgyűjtést folytattak. Az MTA BTK Vidéktörténelmi kutatócsoportjának intézményükből egy fő tagja. Az MTA Kisebbségkutató Intézetének felkérésére OTKA pályázat keretében két fő folytatott kutató munkát.

MNL GYMSM GYL: Felvette a kapcsolatot a Nyitrai Állami Levéltárral és a Nyitrai Állami Levéltár Komáromi Fióklevéltárával. A XVIII. Győri – IV. Kisalföldi Levéltári Napunkon a két archívum, egy ötfős delegációval képviseltette magát. Kölcsönösen megegyeztek a jövőbeli közös együttműködés lehetőségeiről.

A hazai kapcsolatok közül elsősorban az iskolákkal fennálló közművelődési kapcsolatot tartják kiemelendőnek, az évszázadok harcai című vetélkedő megrendezését (Kazinczy Ferenc Gimnázium Győr, Szent-Györgyi Albert Egészségügyi Szakiskola Győr, Bercsényi Miklós Közlekedési és Sportiskolai Szakközépiskola Győr), a Határtalanul projektet (Vörösmarty Mihály Általános Iskola Kisbajcs). Részt vettek az Ünnepi Könyvhéten és könyvbemutatókat tartottak. A városban és megyében működő levéltárakkal közösen megrendezték a XVIII. Győri Levéltári Napot. (Győr Megyei Jogú Város Levéltára, Egyházmegyei Levéltár Győr, Ráth Mátyás Evangélikus Gyűjtemény, MNL GyMSM Soproni Levéltára, Közjegyzői Levéltár).

MNL GYMSM SL: A Soproni Levéltár a Burgenlandi Tartományi Levéltárral áll állandó kiadványcsere kapcsolatban. Fischer Lajos soproni származású német történésszel, a kemptoni „Haus International” vezetőjével együttműködve a Soproni Levéltár Kolb Jenő Bergen-Belseni koncentrációs táborban írt naplófeljegyzéseit rendező sajtó alá. Kónya Péter, az Eperjesi Egyetem professzora részt vett a tagintézmény 2015. december 8-án megrendezett "Rendiség és parlamentarizmus a helyi és az országos politikában a 17-20. században Sopron város analogiáján" című konferenciáján.

A Soproni Levéltár támogatta a Nyugat-Magyarországi Egyetem Alkalmazott Művészeti Intézet hallgatóit szakdolgozati munkájukban, pályamunkák kidolgozásában. A Soproni Levéltár és a MTA BTK TTI „Lendület” Szent Korona Kutatócsoportjának együttműködésének köszönhetően jelenik meg 2016. első negyedévében Pálffy Géza: Országgyűlések és kiegyezések. Sopron aranykora a 17. században című könyve. A könyv megjelenését Sopron MJV is támogatja. Részt vettünk a XVIII. Győri és IV. Kisalföldi Levéltári Nap előkészítésében.

MNL HBML: A levéltár hazai kapcsolatai közművelődési és tudományos területen a Református Kollégium, a Debreceni Egyetem Történettudományi Intézete, a Debreceni Egyetem Állam és Jogtudományi Kara, a Debreceni Törvényszék, a Debreceni Ítéltábla, a Déri Múzeum, a Méliusz Juhász Péter Könyvtár, Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat, a Hajdúsági Múzeum és az MH 5. Bocskai István Lövészdandár tekintetében mondhatók jelentősnek.

MNL HML: A levéltár hazai kapcsolatai közművelődési és tudományos területen az egri Főegyházmegyei Gyűjteményi Központtal, a Dobó István Vármúzeummal, a Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtárral, az MTA-val és az Eszterházy Károly Főiskolával jelentősek.

MNL JNSZML: Januárban Csöngé Attila nyitotta meg a Nagykátai Városi Könyvtár kiállítását, áprilisban Bojtos Gábor és Cseh Géza a Szolnoki Törvényszék időszakai bíróságtörténeti kiállítás megrendezéséhez nyújtottak szakmai segítséget és a kiállítás megnyitón előadásokat tartottak. Levéltárunk az Aba-Novák Kulturális Központtal közösen rendezett családtörténeti konferenciát „Jövők kulcsa a múlt” címmel, októberben a Budapest Főváros Levéltára által rendezett levéltárpedagógiai műhelyen Szabóné Maslowski Madlen és Mákos Judit tartott előadást és gyakorlati bemutatót.

MNL KEML: Szakmai kapcsolatuk a Nyitrai Állami Levéltárral és annak Komarnói Fióklevéltárral van. A Komárnói Fióklevéltárban Komárom város anyagának I. világháborúra vonatkozó ügyiratait tárják fel tematikus jegyzék elkészítése érdekében. Magyarországi kapcsolataik is sokrétűek. Közös pályázatokat adtak be esztergomi közgyűjteményekkel, a Duna Múzeummal, a MNM Vármúzeumával és a Keresztény Múzeummal. Együttműködtek a Múzeumok Éjszakája és a Múzeumok Őszi Fesztiválja megrendezésében. Közös programokat szerveztek az Esztergomi Lengyel Kisebbségi Önkormányzattal.

MNL NML: A Besztercebányai Levéltár Losonci Fióklevéltárral és a losonci Nógrádi Múzeummal felvették a kapcsolatot. Egyeztetés történt a közös szakmai tevékenység témáiról és formáiról Losoncon. Itthon kutatási programok kidolgozásában működnek együtt a salgótarjáni Dornyay Béla Múzeummal, együttműködési megállapodást írtak alá a Balassi Bálint Megyei Könyvtárral és a Salgótarjáni József Attila Művelődési Központtal, amely elsősorban közös kiállítások szervezésére, rendezvényeink összehangolására irányul.

MNL PML: A tagintézmény az Arany János Közérdekű Muzeális Gyűjtemény és Kiállítóhely (Nagykőrös) az általa őrzött anyag kutatásra bocsátásával, valamint a publikáció engedélyezésével járult hozzá nagykőrösi kiállításuk és a kapcsolódó virtuális galériák elkészítéséhez.

MNL SML: Továbbra is élő a Rijekai Állami Levéltárral 15 éves múltra visszatekintő szakmai kapcsolatuk, amelynek keretében levéltárosaink rendezik és jegyzékelik az ottani magyar nyelvű iratok egy részét, a horvát levéltárosok pedig részt vesznek a kaposvári levéltári napon, amelyen – hagyományosan – előadást is tartanak. Az NKA-hoz egyedi pályázatot adtak be a munka befejezése érdekében. Ez év júniusában 4 fő vett részt a M. Kir. Tengerparti Kormányzó iratainak rendezésében. Az NKA felé vállalt kötelezettségüket a rendezéssel, jegyzékeléssel teljesítették. Somogy megye 2003 óta volt tagja a „Mogersdorf” Nemzetközi Kultúrtörténet Szimpóziumnak. Sajnos 2015-ben Somogy megye úgy döntött, hogy anyagi okokra való hivatkozással kilép a rendező tagok közül. Várhatóan Baranya megye veszi majd át a helyét. Magyarországon elsődlegesen a Pécsi Tudományegyetemmel és a Kaposvári Egyetemmel, a helyi múzeummal és könyvtárral, szakmai egyesületekkel szoros a szakmai együttműködés.

MNL SZSZBML: A Kárpátaljai Állami Levéltárral június 4-én aláírták a korábbi együttműködési megállapodás kiegészítését, amely alapján megindult a Bereg, Ung és Ugocsa vármegyék főispáni iratait tartalmazó opiszok digitalizálása és magyarra fordítása. A szeptember 24-25-i nemzetközi levéltári napokon részt vettek a levéltár vezetői, ill. közreműködtek a szolyvai programrészt előkészítésében, lebonyolításában. Februárban bemutatták a Málénkij robot c. kiállítást és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola tanárainak közreműködésével beszélgetés hangzott el a kárpátaljai történetírásról. A kiállítás különböző helyszíneken való bemutatását azóta is segítik. Részt vettek a főiskola különböző rendezvényein, a beregszászi oktatók pedig előadóként, érdeklődőként a ő rendezvényeiken. Munkájukat az ungvári és beregszászi főkonzulátus is segíti. Májusban a városnap rendezvény keretében fogadták az iserlohni levéltár munkatársát, aki előadást tartott intézményükről, munkájukról.

Több alkalommal folytattak kutatást a Szatmárnémeti Állami Levéltárban. Részt vettek az erdélyi fondjegyzékek budapesti bemutatóján. Nemzetközi levéltári napjukon előadót és kiállítást fogadtak Erdélyből, a Hargitai Kulturális Központtól.

Arcok és könyvek a történettudomány műhelyéből című rendezvénysorozatuk idén is sikeres volt, Csorba Sándor (Nyíregyházi Főiskola), Csiffary Gabriella, Á. Varga László (BFL), Dáné Veronika (Debreceni Egyetem), Katona Csaba, Ö. Kovács József (MTA), Demmel József (Békéscsabai Szlovákok Kutatóintézete) volt a vendégünk. A Múzeumok éjszakáját a Jósza András Múzeummal közösen rendeztük, Közművelődési rendezvényeinken kiemelt partner Nyíregyháza Megyei Jogú

Város, a Nyíregyházi Főiskola, a Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár, a Jósza András Múzeum, a Kállay Rudolf Orvostudományi Könyvtár, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Honismereti Egyesület és a Magyar-Német Baráti Társaság.

MNL TML: Kapcsolataikat elsősorban a rendezvényeken keresztül ápolják a megye és a megyeszékhely életét meghatározó intézményekkel, civil szervezetekkel, a megyei múzeummal, a könyvtárral, a művelődési házzal, a megyei értéktárral. Felkérésre munkatársaik ismeretterjesztő előadásokat tartanak.

MNL VaML: Két külföldi partnerintézményük van: a Burgenlandi Tartományi Levéltár és Könyvtár, valamint a Maribori Területi Levéltár. Több évtizede óta meglévő nemzetközi kapcsolataink keretében mindkét partnerintézményünkkel kiadványcserét bonyolítottak le, és emellett kölcsönösen tájékoztatták egymást a szakmai rendezvényekről. Vas megye megbízásából 1969 óta végzik a Mogensdorf Nemzetközi Kultúrtörténeti Szimpóziummal kapcsolatos és a megyét érintő szervezési feladatokat, és egy munkatársuk tagja a konferenciasorozat nemzetközi szervezőbizottságának. „A médiakultúra és a kommunikáció a Pannoni térségben a hosszú 19. században” címmel 2015. július 7. és 10. között Mariborban megrendezni tervezett 45. Mogensdorf Szimpózium magyarországi szervezési feladatait egy munkatársuk végezte, aki részt vett a rendezvény nemzetközi szervezőbizottsága április 13-án és 14-én megtartott ülésén. A Vas Megyei Levéltár 1982-től végzi a Burgenlandi Tartományi Múzeum, valamint a Burgenlandi Tartományi Levéltár és Könyvtár által évente megrendezett Szalónaki Beszélgetések konferenciasorozat magyarországi szervezési munkáit. A 2015. szeptember 22. és 25. között „A román 1938 után” címmel megrendezett 35. Szalónaki Beszélgetések magyarországi szervezési feladatait levéltárunk egyik munkatársa végezte, aki három alkalommal vett részt a rendezvény szervezőbizottságának ülésén. A Maribori Területi Levéltár, a Zala Megyei Levéltár és a Vas Megyei Levéltár 1991 óta működő, unikálisnak számító, közös szakmai programjának, a szlovén–magyar ifjúsági Nemzetközi Levéltári Kutatótábornak a két magyarországi levéltár közötti munkamegosztás alapján ebben az évben intézményükre hárultak a tábor előkészítésével és lebonyolításával összefüggő szakmai és szervezési feladatok. A 2015. évi Levéltári Kutatótábor június 24. és június 29. között végezte munkáját.

A „Múzeumok + Levéltár éjszakái” című, három részből álló rendezvény, programjának megszervezésében és lebonyolításában a Savaria Megyei Hatókörű Városi Múzeummal, a Vasi Honismereti és Helytörténeti Közlemények kiadásában működtek együtt. A Szombathelyi Országos Büntetés-végrehajtási Intézettel közösen rendezték meg a „fogvatART” kiállítást és a Kámonyi Arborétum Ökoturisztikai Központjával a Saághy István-emléknapot, és az ahhoz kapcsolódó időszakos tárlatot.

MNL VeML: A külföldi szakmai partnerekkel közösen és részvételükkel szervezett konferenciákon kívül meg kell említeni az immár több mint fél évtizede folyó hungarikakutatást, amelyet a pozsonyi Szlovák Nemzeti Levéltárban folytatnak alapvetően az Esterházy család cseszneki ágának levéltárában. A munka utolsó évében sor került az iratanyag teljes körű rendezésére, és szakszerű dobozolására. A különleges bánásmódot igénylő oklevelek és egyéb pergamen vagy pecsétellátott iratok Fa Lili Eszter restaurátor által készített egyedi tárolókba kerültek. Az iratanyag magyar és szlovák nyelvű segédleteit levéltárunk honlapján tették közzé.

A Pozsonyi Állami Levéltár Vágsellyei Fiókleveletárával való intenzív kapcsolatukat idén egymás rendezvényin való kölcsönös részvétellel, konferenciaelőadásokkal mélyítették el (Boross István, Jakab Réka, Márkusné Vörös Hajnalka, Nagy Szabolcs), a freiburgi Institut für Volkskunde der Deutschen des östlichen Europa intézetben Márkusné Vörös Hajnalka a kitelepített németek kapcsolatrendszerének és levelezésének feltárását végezte.

Hazai kapcsolataik tekintetében kutatási együttműködést folytattak a Veszprém Megyei Német Nemzetiségi Önkormányzattal, forrásfeltárásban támogatják az Állambiztonsági Szolgálatok Levéltárát. Részt vesznek az MTA BTK TTI keretén belül megalakult Vidéktörténeti Kutatócsoport munkájában. Szakmai rendezvények, konferenciák szervezésében a Pannon egyetemmel ápolnak szoros kapcsolatot. Veszprém műemléki topográfiáját a Magyar Műemléki Topográfia Közhasznú Nonprofit Kft-vel együttműködve Jakab Réka és Szűts István Gergely készíti. A veszprémi Laczkó Dezső Múzeummal a városi zsidóság történetét bemutató állandó kiállítás tervezésén dolgoznak.

MNL ZML: A 2015. évi szlovén-magyar nemzetközi ifjúsági Levéltári Kutatótábor június 24. és június 29. között végezte munkáját. Munkatársuk, Foki Ibolya főlevéltáros képviselte a Magyar Levéltárosok Egyesületét a Szlovén Levéltárosok Egyesületének 27. vándorgyűlésén, Ptujban, október 15-16-án. Egerszegi évszázadok címmel Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzatával rendeztünk közös tudományos konferenciát a város történetéről június 10-én.

III. 14. Pályázatok

Az MNL Országos Levéltára és megyei tagintézmények rendezvényeik lebonyolításához, kiadványaik megjelentetéséhez, egyes szakmai feladatok teljesítése, illetve könyvtárállományuk fejlesztése érdekében minden évben, így 2015-ben is, számos pályázatot nyújtottak be, elsősorban az NKA Közgyűjteményi Kollégiumához, kisebb számban az NKA Könyvkiadási Kollégiumához, a NKA Folyóirat-kiadási Kollégiumához, az NKA Szépirodalom és Ismeretterjesztés Kollégiumához. Egyes megyei tagintézményeket a helyi önkormányzat is támogatásban részesített (Kecskemét). Kiemelt jelentőségű volt az NKA-tól kapott több tagintézményt érintő kutatótermi és kiállítótermi fejlesztéseket érintő céltámogatás, amely megvalósítása a közbeszerzési eljárás elhúzódása miatt áthúzódott 2015 tavaszára. Az intézmény sikerrel bekapcsolódott az I. világháborús és Holokauszt évforduló kapcsán az állam által nyújtott pályázati tevékenységbe.

Jelenleg hat tagintézményünknek van lezárult, fenntartási időszakban lévő EU-s pályázata (MNL OL, MNL HBML, MNL JNSZML, MNL NML, MNL SZSZBML, MNL VEML), az MNL OL nemzetközi pályázat keretében 4 pályázatot bonyolított.

A korábbi évekhez hasonlóan az alábbi témákban nyújtottak be pályázatokat a tagintézmények:

- önálló kötetek, évkönyvek, periodikák, forráskiadványok megjelentetése,
- levéltári napok, konferenciák szervezése,
- közművelődési tevékenység,
- restaurálás,
- digitalizálás,
- iratvásárlás,
- savmentes dobozok vásárlása,
- speciális tárolóeszközök, illetve elkészítésükhöz szükséges anyagok beszerzése,
- szakkönyvtár gyarapítása,
- raktári eszközök, mérőeszközök beszerzése,
- klímaberendezés karbantartása, tisztítása,
- infrastruktúra fejlesztés,
- energetikai korszerűsítés,
- szakmai továbbképzés,
- informatika, elektronikus közigazgatás fejlesztés tárgyában.

A levéltár megnevezése	Lezárt és megvalósulás alatt álló pályázatok száma	Összege
MNL BKML	6 NKA 1 Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata	5.907.323 Ft
MNL BaML	2 NKA	945.000 Ft
MNL BéML	6 NKA	6.255.000 Ft
MNL BAZML	2 NKA	3.800.000 Ft
MNL CSML	5 NKA	4.300.000 Ft
MNL FML	2 NKA	6.315.000 Ft
MNL GYMSML GYŐR	4 NKA	3.718.000 Ft
MNL GYMSML SOPRON	7 NKA	4.679.000 Ft
MNL HBML	6 NKA 1 TIOP	42.367.672 Ft
MNL HML	3 NKA	4.301.000 Ft
MNL JNSZML	4 NKA	3.050.000 Ft
MNL KEML	3NKA	3.499.000 Ft
MNL NML	3 NKA 1 TÁMOP 1 TIOP	65.307.114 Ft
MNL OL	16 NKA 2 OTKA 1 TÁMOP 1 Nemzeti Civil Alap, 1 EMMI 1 APEX, 1 EARK, 1 Enarch, 1 CO.OP	253.761. 839Ft 597.400 Euro
MNL PML	3 NKA	987.000 Ft

A levéltár megnevezése	Lezárt és megvalósulás alatt álló pályázatok száma	Összege
MNL SML	7 NKA	5.462.000 Ft
MNL SZSZBML	8 NKA 1 TÁMOP 1 TIOP	57.475.734 Ft
MNL TML	6 NKA	1.650.000 Ft
MNL VaML	5 NKA	4.400.000 Ft
MNL VeML	7 NKA 3 Veszprém Megyei Jogú Város	7.699.000 Ft
MNL ZML	8 NKA	6.607.000 Ft
Összesen	113 NKA 1 Civil Alap 1 EMMI 3 TIOP 3 TÁMOP 2 OTKA 4 önkormányzati 1 APEX, 1 EARK, 1 ENARC, 1 COOP	492.486.682 Ft 597.400 Euro

III. 15. Vezetés, ügyvitel, képzés, továbbképzés

Az MNL valamennyi tagintézménye 2015-ben is kiemelt feladatként kezelte az integrációból adódó feladatok elvégzését, az MNL gazdálkodási, ügyviteli és szakmai-tudományos tevékenységében való közreműködést.

A 2015-ös év egyes tagintézmények esetében tervezett, míg más esetben kényszerű vezetői személycseréket is hozott. Több megyei levéltár vezetésében is lényeges változások történtek; tragikus haláleset, tartós betegség, vezetői megbízás lejárat, gyermeknevelési szabadság (GYES) vagy felmentés miatt több levéltár-igazgatói megbízás kiadására és vezetői pályázat lebonyolításra is sor került (Baranya, Komárom-Esztergom, Somogy, Vas, Veszprém). A vezetőváltások következtében megürült igazgató-helyettesi pozíciókat pályázat útján betöltöttük. A központi szervezeti egységeknél is voltak vezetőváltások év közben.

A tagintézmény vezetők személyi állományában bekövetkezett változásokkal összefüggésben 2015. végén a magasabb vezető és vezető munkatársak részére a 150/1992. (XI. 20.) Korm. rendelet 6/G. § (1-3) bekezdésében foglaltak értelmében a Nemzeti Művelődési Intézzel együttműködésben „Többfunkciós kulturális intézmények vezetőinek képzése” című szakmai továbbképzést indítottunk, összesen 17 fő részvételével.

Az év folyamán jogszabályváltozások következményeként felülvizsgáltuk a korábban kiadott szakmai, gazdálkodási és ügyviteli feladatokat meghatározó, az SZMSZ mellékletét képező szabályzatokat, amelyek az egységes működés vezérfonalául szolgálnak.

Az MNL szakmai működésében, gazdálkodásában 2015-ben is elsődleges szempont volt a jogszabályoknak megfelelő, illetve a fenntartói elvárásokhoz igazodó, felelős, etikus és takarékos működés. Az intézmény ennek érdekében – a költségvetési szervek belső kontrollrendszeréről és ellenőrzéséről szóló jogszabályok alapján – alakította ki a tárgyév során belső ellenőrzési és kockázatkezelési rendszerét.

2014. január 1-jével került bevezetésre a Poszeidon iktatóprogram, amellyel megvalósíthattuk az intézmény integrált ügyiratkezelését, ezzel felszámolva a korábbi, többfajta iktatóprogram használatát. A programban 2015-ben 32 helyen végeztünk iktatást. A Magyar Nemzeti Levéltárban 2015-ben 60 969 db iktatási eset (2014: 49 215) került rögzítésre. E program segítségével látjuk el a Levéltári Kollégium, a levéltári szakfelügyelet és Nógrád Megyei Levéltárért Alapítvány iktatását is.

Belső szabályzatainkat, munkautasításainkat, a megyei igazgatói és főosztályvezetői értekezletek emlékeztetőit az MNL belső hálózatán, az Intranet-en hozzáférhetővé tettük.

Az intézményvezetés egyes szintjei, valamint a tagintézmények közötti kapcsolattartást jelentősen elősegítette az MNL egységes elektronikus levelezési rendszerének kialakítása.

A központi és megyei szervezeti egységek munkaterveiket, féléves, éves beszámolóikat határidőre megküldték, adatszolgáltatási kötelezettségeiknek rendre eleget tettek. A féléves beszámolót követően két megyei tagintézmény kérte munkatervének módosítását: Pest és Győr. Az MNL tagintézményei a 2014. évtől kezdődően féléves és éves szakmai beszámolóikat, munkaterveiket online kitölthető formában készítik el, ami a beszámolók és munkatervek esetében is az egységes rendezőelv alkalmazását, az adatok összehasonlíthatóságát, a felterjesztett anyagok gyorsabb feldolgozhatóságát eredményezte. Az ehhez kapcsolódó szolgáltatást, adatbekérési módot 2015 folyamán tovább fejlesztettük.

A tárgyév során a tagintézményekben összesen 11 fő végzett PhD-tanulmányt vagy indította meg fokozatszerzési eljárását, 3 kollégánk doktori disszertációját sikerrel megvédte. Kollégáink a szakmai fejlődésük érdekében folyamatosan továbbképzik magukat, mind közép-, mind felsőfokon. Részt vettek mérlegképes könyvelői, pályázatírói tanfolyamokon, a felsőoktatásban, történelem, papírrestaurátor, jogász, közigazgatási szervező szakokon folytattak tanulmányokat.

2015-ben nemrégiben kinevezett magasabb vezetők számára vezetői képzéseket indítottunk a Nemzeti Művelődési Intézet szervezésével. Az Intézet a képzését az MNL-be kihelyezte.

2015 folyamán a már hagyományosnak számító a levéltári kezelő, segédlevéltáros OKJ-s tanfolyamot az akkreditáció hiányában nem tudtuk megszervezni, ennek megszerzése jelenleg folyamatban van. Irattári kezelő, irattáros tanfolyamunk akkreditációját, amely nem OKJ-s rendszerű, szintén elindítottuk.

Az MNL munkatársai számára elkezdődött a belső képzések megszervezése, amely a levéltári, ügyviteli munka, valamint gazdálkodási folyamatok valamennyi részterületét érinti, továbbá elkezdődött egy egységes, a mai kor igényeihez igazodó oktatási, továbbképzési koncepció alapjainak lerakása.

Klebensberg Kuno tudományos ösztöndíjjal 2 kollégánk végzett kutatásokat Bécsben, illetve Moszkvában.

Az MNL tagintézményeinek munkarendjét egységes szempontok alapján alakítottuk ki.

2015-ben önálló program keretében valamennyi tagintézmény bevonásával részt vettünk a közfoglalkoztatásban. A közfoglalkoztatottak munkavégzésének szakmai koordinációja az egyes tagintézményekre, míg az adminisztrációja a Gazdasági Igazgatóságra hárult.

A munkarend által megkívánt gyakorisággal megtartottuk a különböző szintű vezetői értekezleteket. Főigazgatói értekezletet heti rendszerességgel, az hatékonyság növelés érdekében összevont megyei igazgatói és főosztályvezetői értekezletet 5 alkalommal tartottunk. Sor került az összmunkatársi értekezletekre is (1 alkalom). A megyei igazgatói és főosztályvezetői értekezletek emlékeztetői az Intraneten elérhetők.

A Levéltári Kollégium 2015 folyamán négy alkalommal ülésezett. Ad hoc bizottság felállításával részt vállalt a közlevéltárak és a nyilvános magánlevéltárak tevékenységével összefüggő szakmai követelményekről szóló új szakmai rendelet megalkotásában, amely 2015 júniusában hatályba lépett (27/2015. (V.27.) EMMI rendelet). Az elektronikus formában tárolt iratok levéltári átvételének eljárásrendjéről és műszaki követelményeiről szóló miniszteri rendelet előkészítésére, valamint az Állományvédelmi Ajánlás felülvizsgálatára bizottságot állított fel. A titkári feladatait Puskás-Paulik Ágnes látta el.

A Magyar Nemzeti Levéltár 2015-ben ellátta a levéltári szakfelügyelet működtetését, adminisztratív teendőit. Csízi István, Káli Csaba, Katona Klára, Kovács Melinda, Melega Miklós, Sáfár Gyula közlevéltári szakfelügyelőkként működtek közre.

A 2015-ben újjáalakult Tudományos Tanács megtartotta alakuló ülését. Intézményünk hivatalból részt vett a Klebelsberg ösztöndíj bizottság munkájában.

Lebonyolítottuk a moszkvai levéltári delegátusi pályázatot, a poszt betöltésre került.

Elkészítettük és közreadtuk a levéltárak éves statisztikai adatszolgáltatását és a közlevéltárak éves gyarapodási jegyzékét, vezettük a levéltárak központi nyilvántartását.

IV. TERVEN KÍVÜL ELVÉGZETT FELADATOK 2015-BEN

A főosztályi és tagintézményi munkabeszámolóikban többször szerepel, hogy egyes tervezett munkafeladatok nem teljesültek bizonyos előre nem tervezett feladatok végrehajtása miatt. Ezek egyrészt törvényi kötelezettség, másrészt kormányzat által meghatározott prioritások miatti soron kívüli feladatok voltak az intézmény számára. Különösen az alábbi feladatokat emeljük ki ezek közül:

A Hadigondozáshoz kapcsolódó adatszolgáltatás

2015. július 4-étől lépett hatályba a hadigondozásról szóló 1994. évi XLV. törvény módosítása. Ennek legfontosabb, a Magyar Nemzeti Levéltár valamennyi, központi és megyei szervezeti egységét érintő része, amely a volt hadiárva, hadigondozott családtag és volt hadigámolt járadékára vonatkozik. A törvény szerint az előbbieken felsoroltakat havi rendszeres járadék illeti meg, ha őket 1949. január 1-je előtt nyilvántartásba vették, de az ellátásukat nagykorúságuk, politikai okok miatt megszüntették, vagy a kérelmüket szintén politikai okok miatt elutasították, vagy ezen ok miatt elő sem lettek terjesztve. Az eljárás megindítását az ügyfélnek kell kérvényeznie, amelyhez különféle igazolásokat kell benyújtania. Ugyanakkor az eljárás megindítását a szükséges iratok megléte nélkül is kérvényezheti az illetékes fővárosi vagy megyei kormányhivatal járási (fővárosban kerületi) hivatalánál. Ha a járási (kerületi) hivatalnál kérvényezte az ügy megindítását, akkor a szükséges iratokat a járási hivatal illetékességéből bekérheti a területileg illetékes levéltárból, valamint az MNL OL-ból is. De elképzelhető az is, hogy a hivatal a beadót kötelezi a szükséges iratok beszerzésére. A munka során nehézséget okozott, hogy a Járási Hivataloknál nem volt mindenhol egyformán kidolgozott ügymenet, az sem volt egységesen meghatározva, hogy pontosan mely igazolásokat fogadnak el. Emellett kezdetben gyakran kaptunk adathiányos megkereséseket, ilyen esetekben adatkiegészítést kellett kérnünk, ami azonban jelentősen megnövelte az ügyintézés idejét. Ennek elhárítására „Adatlapot” dolgoztunk ki, melyet elhelyeztünk a honlapunkon, valamint valamennyi tagintézményünk ügyfélszolgálatán, illetve megküldtük a Kormányhivataloknak is. A munka hatékonyságának növelése és MNL-en belüli összehangolása érdekében adatbázist készítettünk, melybe valamennyi tagintézmény felvitte a megkeresésekkel kapcsolatos alapvető adatokat. 2015 folyamán 5118 esetben jártak el a kollégák hadigondozási ügyekben, a megkeresések kb. 75 %-a pozitív eredménnyel zárult. Jelentősen növeltük a pozitív esetek számát azért, hogy a Magyar Nemzeti Levéltár egészén belül a munkafolyamatokat szabályoztuk, és egy-egy ügyben valamennyi érintett tagintézményben lefolytattuk a megkeresést. A hadigondozást „pilot projektként” a KÖFOP pályázathoz is felhasználtuk, hiszen alkalmas volt arra, hogy az ügyfelek számára minél egyszerűbb ügyintézéshez vezető munkafolyamatokat modellezzük.

Együttműködés a Nemzeti Emlékezet Bizottságával az 1956-os perkataszter elkészítése tárgyában

Az 1956-os forradalmat és szabadságharcot követő büntetőperek rendezett áttekintése, valamint a kádári rendszer működési mechanizmusának feltárása érdekében a Nemzeti Emlékezet Bizottsága és a Magyar Nemzeti Levéltár együttműködést kötött. A célok elérése érdekében az MNL az 1956-os forradalmat követő, 1956 és 1963 között zajló büntetőperek iratait feldolgozását vállalta. A munka első ütemében az MNL részletes kutatási tervet készített, amely alapján megszervezte és lebonyolította a tudományos kutatást az MNL Országos Levéltárában és a megyei levéltáraiban. A levéltárakban őrzött (1956. december 1. és 1963. december 31. között), a bíróságokon készült korabeli lajstromokban található adatokat, a büntetőperek iktatókönyveinek adataiból adatbázist készített, valamint meghatározott és egységes paraméterek szerint digitalizálta azt. Feladatunk volt a bíróságok (megyei bíróságok és a Legfelsőbb Bíróság Büntető Kollégiuma) lajstromkönyvi adatainak egységes szempont szerinti rögzítése, valamint ezen adatok digitalizált képanyaggal való alátámasztása. Az adatbázis építés megkezdése előtt útmutató került kiadásra, táblázat mintával, az egységes formátum és adattartalom rögzítése érdekében. Az egységes elv megvalósítását a Fejér megyei tagintézmény esetében nem sikerült megvalósítani, hiszen a korabeli segédletek (iktatókönyvek, mutatókönyvek) elvesztek. A segédkönyvek nem kerültek a levéltár őrzetébe, de a keletkeztető bíróságnál sem voltak megtalálhatóak. Ezt kívántuk pótolni a levéltár őrzetében lévő „Statisztikai egyéni lapok jogerősen elítéltekről” adatlapok feldolgozásával, amely adatlapok adatai azonosak a lajstromkönyvek adataival. Baranya megye és Bács-Kiskun megye esetében kellett szembesülni azon problémával, hogy a kérdéses évköri iratanyag segédleteivel együtt részben (Bács-Kiskun megye) vagy egészben (Baranya megye) még a törvényszékek őrzetében vannak. A törvényszék mindkét esetben rendelkezésünkre bocsátotta a kért segédkönyveket. Bács-Kiskun megye esetében az iratok átvétele is megtörtént. Pest megye esetében a vizsgált időszak kimagasló számú büntetőügyet hozott, így az adatok rögzítése a várható ütemnél lassabban zajlott. Az Országos Levéltár által őrzött Legfelsőbb Bíróság Büntető Kollégiumának lajstromkönyve a megyei bíróságok lajstromkönyveivel szemben olyan adatgazdagságot hozott, hogy a kérdéses időszakot részben, csupán 1958-ig tudtuk feldolgozni. Az adatbázis-építésben és a digitalizálásban az érintett 21 tagintézményből közel 80 kolléga vett részt 2015 májusa és augusztusa között; közel 400 ezer rekordot rögzítettünk és 23 ezer oldalról készült digitális felvétel. A digitalizálást az MNL központi műhelyén kívül, Debrecenben (4 tagintézmény lajstromkönyvei), Kaposváron (saját lajstromkönyveik) és Pécsen (saját lajstromkönyveik) végeztük.

Kutatás a Holocaust Dokumentációs Központ és Emlékgyűjtemény Közalapítvány számára

Magyarország számára a II. világháborút lezáró, Párizsban, 1947. évi február hó 10. napján megkötött békeszerződés rendelkezett mindazon magyar fennhatóság alá tartozó személyek kártalanításáról, kikkel szemben faji származásuk vagy vallásuk miatt 1939. évi szeptember hó 1. napja óta zár alá vételt, elkobzást vagy kényszerkezelést rendeltek el. A magyar államra háruló ezen kötelezettséget a törvényhozás az 1947. évi XVIII. törvény 27. cikkely alatt kodifikálta. A kártalanítási eljárás lefolytatását a szerződés úgy határozta meg, hogy amennyiben hat hónap elteltével az igénylő, vagy annak örököse vagyonának visszaigénylése ügyében nem jelentkezik, akkor ezen személyeket, szervezeteket vagy közösségeket Magyarországon képviselő szervezetek javára kell a vagyonát ruházást, illetve kártalanítást biztosítani. Ez esetben a szerződés életbelépését követő 12 hónapos határidőn belül kellett eljárni. Ennek kapcsán, az örökös nélkül maradt zsidó ingatlanok felkutatása tárgyában kereste meg a Közalapítvány a Magyar Nemzeti Levéltárat és kötött két ízben együttműködési megállapodást. Az érintett tagintézményekben kutatást folytattunk a magyar államra háruló, a párizsi békeszerződésben foglalt tulajdonjogi kötelezettségek teljesítésének tárgyában. A vizsgálat célja az volt, hogy kiderítsük, mely esetekben nem került sor a nemzetközi béke-megállapodásban szabott kártalanítási eljárásokra. Ennek érdekében adatgyűjtési célú kutatásokat végeztünk célzottan a Közalapítvány részére az általa, az együttműködési megállapodásban meghatározott iratanyagokban, fondokban és állagokban. Ahol indokolt volt és a kutatásban jártas kollégák úgy ítélték meg, az együttműködés kölcsönös módosítása mellett más irategységeket is kutatás alá vontunk. Az átvizsgált iratanyagokról részletes listát készítettünk, feltüntetve azt, hogy a kutatás hol járt eredménnyel és hol nem. A kutatás lezárultával az érintett tagintézmények zárójelentést készítettek a Közalapítvány részére. Az első együttműködési megállapodás (2015. január 1. és április 30. között) a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei, a Békés megyei, a Csongrád megyei, a Hajdú-Bihar megyei, a Heves megyei, a Jász-Nagykun-Szolnok megyei, a Pest megyei és a Veszprém megyei tagintézményt, a második együttműködési megállapodás (2015. október 1. és december 31. között) a Baranya megyei, a Fejér megyei, a Komárom-Esztergom megyei, a Nógrád megyei és a Tolna megyei tagintézményt érintette. A feltáró munkát 72 fondban és állagban, 520 ifm iratanyag átvizsgálásával végeztük.

Együttműködés az Országgyűlés Hivatalával

Az MNL és az Országgyűlés Hivatala 2013-ban együttműködési megállapodást kötött a készülő Országgyűlési Múzeum létrehozásában való közreműködésre. Az együttműködés során 2014-2015-ben az MNL Országos Levéltára feltárta az őrizetében lévő egykori Országgyűlési Múzeum anyagát, ezeket digitalizálta és az Országgyűlési Múzeum Előkészítő Iroda rendelkezésére bocsátotta tudományos célból. Az új múzeum számára jelentős mennyiségű egyéb digitális tartalmat (főként törvényhozási dokumentumok) adtuk át és eredeti levéltári anyagot is kölcsönöztünk a kiállítás számára. Munkatársaink részt vettek a múzeum kiállítás összeállításában, Rácz György főigazgató-helyettes segítségével készült el az 1222. évi Aranybulla rekonstrukciója, amely a múzeumi kiállítás első tárlójában lett kiállítva. 2015-ben az együttműködés terven felül tovább szélesedett az Országos Levéltárban található Országgyűlési Levéltár iratanyagának feltárásával és digitalizálásával. A több éves munka első lépéseként 2015-ben az iktatókönyvek egy részének digitalizálása (30 000 felvétel) és adataik (60 000) adatbázisba építése történt meg. Ezen kívül az együttműködés során munkatársaink rendezték, darabszinten jegyzékelték, adatbázisba rögzítették az Országgyűlés épületében található, az épület építésére vonatkozó iratanyagot, valamint digitalizáltuk a parlament építésével kapcsolatos terv- és irattári dokumentumokhoz köthető, az Országházban fel nem lelhető, de az Országos Levéltárban megtalálható iktató- és munkakönyveket és ezek adatait adatbázisba töltöttük (12 000 rekord). Az együttműködés folytatódik, az Országgyűlés Hivatala pályázati forrásokból biztosítja az anyagi fedezetet.

Budapest, 2016. január 8.

Dr. Miko Zsuzsanna

főigazgató

